QUAESTIONES

DE ORPHEI QUAE FERUNTUR ARGONAUTICIS

SCRIPSIT

GUILIELMUS WEINBERGER.

PRAGAE
F. TEMPSKY.

VINDOBONAE
F. TEMPSKY,
BIBLIOPOLA ACADEMIAE LITTERARUM CAESAREAE VINDOBONENSIS.

LIPSIAE
G. FREYTAG.

MDCCCLXXXXI.

Typis descripsit Adolphus Holzhausen. Vindobonae.

Postquam a. 1805 Godofredus Hermannus in editione Orphicorum Orphei quae feruntur Argonautica quarto p. Chr. n. saeculo conscripta esse docuit et ab hoc carmine profectus 'prima epici versus historiae lineamenta duxit',[1]) iam neglecta fere est de sermone, quo usus est huius carminis scriptor, quaestio. sane de ea re passim quaedam adnotavit Guilielmus Wielius[2]) in singulis locis emendandis versatus; sed ad eam ipsam tractandam nemo accessit ante Ioannem Rosenboomium, qui in commentatione, cui inscripsit 'Quaestiones de Orphei Argonauticorum elocutione' (Diss. phil. Halens. VIIII pp. 67—128) de imitatione Homeri, Hesiodi, Apollonii, Quinti, hymnorum homericorum et orphicorum, deinde de vocibus Argonauticorum propriis sive singulari vi usurpatis, denique de iis disputavit, quae cum Nonni dictione congruunt; cf. censuram huius libelli ab Abelio factam in ephemeride, quae inscribitur 'Wochenschrift für classische Philologie', a. 1888 p. 841 sqq.

Quae dissertatio cum ad me pervenit, conscripta fere erat haec particula commentationis, qua G. Hartelio et C. Schenkelio magistris doctissimis auctoribus Argonauticorum syntaxim ita tractare studui, ut in primis, quatenus huius carminis scriptor usum homericum secutus esset, quatenus ab eo recessisset, satis adpareret. quo in opusculo contexendo ex poetarum, qui post Homerum floruerunt, numero respexi Apollonium Rhodium, Callimachum, Quintum Smyrnaeum, hic illic Nicandrum et Oppianum.[3])

---

[1]) Verba sunt Ludwichii (Quaestt. de hexam. poet. graec. spondiacis. Halis 1866, p. 3); cf. Hartel, Hom. Stud. I 4.

[2]) Observ. in Orphei Argon., Bonnae 1853. Part. II—IIII editae sunt in libellis scholasticis Bedburgensibus a. 1861, 1862, 1866. has commentationes significabo numeris I. II. III. IIII.

[3]) Editiones poetarum illorum adhibui has: Apollonii Wellauerianam (verborum indice instructam) et Merkelianam (Lipsiae 1854; cuius editionis numeros in citandis versibus sequor), Callimachi et Nicandri editiones ab O. Schneidero indicibus, Quinti a Koechlyo (Lipsiae 1850) prolegomenis ornatam, Oppiani Lehrsianam (Poet. bucol. et didact. ed. Didot. Parisiis 1862; index, cuius mentio fit in titulo editionis Schneiderianae, quae prodiit

hac igitur particula capita selecta, coniunctiones quas dicunt subiunctivas et pronominum usum, tractavi. quae restant ut proponam viris doctis diligenter elaborata, quam studiosissime curabo.

Argonauticorum editionibus usus sum a Schneidero (1803), Hermanno (1805), Abelio (1885) curatis. quid de textu ab Abelio constituto sentiam, singulis locis indicandi occasio data erit. quod integrum ille apparatum criticum maiori editioni reservavit, magno opere sane dolendum est, praesertim cum eo morte immatura abrepto plane incertum sit, num quis copiis ab eo collectis usus editionem illam diu desideratam proximis annis perfecturus sit. e melioribus codicibus — R(uhnkenianum), S(trahoviensem), Vo(ssianum), V(indobonensem) dico — unius Strahoviensis collatio integra publici iuris facta est a F. Schubertio (Eine neue Handschr. d. orph. Argon. Vindob. 1881, Sitzungsber. der Wiener Acad. phil.-hist. Cl. 98, 2, 449—485); codd. R et Vo una cum duobus deterioribus W(ratislaviensi) et L(eidensi) contulit A. Guttmannus et priorem partem collationis (usque ad v. 732) nobiscum communicavit in programmate Regiocasensi (Königshütte) a. 1887; Vindobonensem ipse nonnullis locis inspexeram,[1]) cum collationis a Wesselyo curatae pars aliqua emissa est; cf. Philol. XXXXVIII (n. s. II) p. 379 sqq., 573 sqq.

Lipsiae 1813, in libro ipso desideratur). quod ad libellos de horum poetarum elocutione conscriptos adtinet, ad syntaxim non pertinent nisi hi: A. Haacke, De eloc. Apoll. Halis 1842 (particula II inest in libello, quo Godofredo Bernhardy gratulati sunt sem. Hal. sod.), L. L. A. Aulin, De eloc. Call. Upsal. 1856, V. J. Loebe, De eloc. Call. II. progr. Putbus. 1874, Fr. Spitzner, Observ. crit. et gramm. in Quint. Lipsiae 1839, A. Zimmermann, Krit. Unters. z. d. Posthom. Lipsiae 1889, H. O. Schmidt, De eloc. Oppiani. Ienae 1866. libri eorum, qui singulis syntaxis partibus illustrandis operam navarunt, suis locis adferentur omissis iis, qui mihi praesto non erant, et quibusdam, qui nullius omnino in quaestione, quam institui, explicanda momenti esse videbantur.

[1]) Adparet ex his collationibus iure a Scheindlero (cf. Ann. gymn. Austr. a. 1884 p. 29) vituperatum esse F. Hillmannum, qui (De arte crit. in Orph. Argon. factit. Lipsiae 1883, p. 10) sibi persuaserat 'graves codicum discrepantias, e quibus potissimum de eorum origine cognatione pretio certum iudicium ferre liceat, praeter paucas omnes ab Hermanno . . . adiectas esse videri'. quae res ut confirmetur, iam duo adferam exempla. fieri non potuit, quin Hillm. p. 23 negaret e Vossiano derivatos esse duos Augustanos sive Monacenses, quippe in quibus legatur v. 96, quem in Vo deesse Hermannus testatur. sed v. 96 extat in Vo. item concidit argumentum, quo is p. 21 demonstrabat e Vindobonensi reliquos bonos codices non fluxisse. versus enim 51, quem a V abesse Hillm. putavit, re vera in eo legitur.

Priusquam autem ad rem grammaticam accedo, pauca de re metrica, e qua potissimum Hermanni argumenta de aetate, qua hoc carmen confectum est, desumpta sunt, praemittenda esse videntur, ne infra talibus admixtis disputatio interrumpatur. Wielius, vir de Orpheo optime meritus — sic recte Abelius in praefatione iudicat — II p. 3 sqq. de caesura trochaica tertii pedis, p. 6 de vocali longa ante vocalem producta, p. 7 de hiatu, III p. 12 de quarti pedis caesura trochaica et de elisione, IIII p. 14 de vocabulis monosyllabis in prima arsi positis egit. praeterea in structura et proprietatibus hexametri explicandis versati Argonautica respexerunt A. Ludwichius et A. Rzachius.[1]) ille p. 13 docet inter 1376 versus Argonauticorum 101 spondiacos esse, ita ut quartus decimus fere quisque versus spondiacus sit et homericus versuum spondiacorum numerus superetur. tum inde a p. 25 exponit, quales sint quattuor priores versuum spondiacorum pedes. adde quod in libri, qui inscribitur 'Aristarchs homerische Textkritik' II p. 311 in tabula ad spondeorum usum illustrandum proposita hoc carmen respicit. sunt igitur spondei 1 : 2 : 0 : 3 : 4 in versibus 613 : 426 : 245 : 91 : 1. unde iam facile computari possunt numeri, quos legeremus p. 304, nisi ibi omissa essent Argonautica. extant enim 1739 spondei et 6517 dactyli, ita ut centum dactylis viginti septem spondei respondeant, qui numerus satis magnus est, cum in Homeri libris, quos Ludwichius examinavit, spondeos habeamus 25—28, apud Callimachum 20—23, apud Apollonium 23, in quattuor prioribus Quinti Smyrnaei libris 14—18. Rzachius, ut a productionibus syllabarum in consonas exeuntium incipiam, in libro, qui inscribitur 'Neue Beiträge zur Technik des nachhomerischen Hexameters' (Sitzungsber. der Wiener Acad. phil.-hist. Cl. C, 1 pp. 307 sqq.), inde a p. 400 haec exempla adfert: 97[2]) (*παραιφάμενος ἐρεείνεις* coll. *παραιφάμενος ἐπέεσσιν* hymn. hom. IIII 337[3]) et Arg. 764, 771), 717 (*αἰγιαλὸν ἐπενισσόμεθ'* recte impugnans Hermanni coniecturam *αἰγιαλόν οἱ ἐνισσόμεθ'*; cf. pp. 370 et 408), 1359 (*περικτίονες ἄνθρωποι*

---

[1]) Neque I. Hilbergius (Ges. d. troch. Wortformen. Vindob. 1878, Princip d. Silbenwäg. ibid. 1879) Argonautica neglexit. quae de textu constituendo hic illic (in indice critico v. 716, de quo p. 115 verba fiunt, desideratur: p. 17 typothetarum errore v. 715 pro 751 positus est) adnotavit, hoc loco examinare non adtinet.

[2]) Numeris utor editionis Abelianae.

[3]) In versibus citandis sequor Gemollii editionem (Lipsiae 1886).

coll. β 65). his tribus locis addendi esse videntur duo, quos ab Hermanno immutatos omisit Rzachius: v. 226, quem Abelius codices secutus scripsit: *σὺν δέ οἱ ἦλθ' ἕταρος Ἡρακλῆος θείοιο* (Vo ἑτάρως) — Hermannus coniecit *σὺν δέ οἱ ἦλθεν ἔτης* — et v. 1169 *ἵξεσθ', ἂμ πέλαγος Ἀτλαντικὸν ἐκτὸς ἵκωμαι*, ubi *κεν*, quod Hermannus post *πέλαγος* inseruit, aptum non esse infra videbimus. certe extat locus homericus, quo productio syllabae defendi possit, dico ε 330, ubi in eadem versus sede *ἂμ πέλαγος* legitur (*ὡς τὴν ἂμ πέλαγος ἄνεμοι*). contra neque in v. 303 Rzachii coniectura (p. 388) *ἦμος δ' Ἠέλιος, ὃς ἀπείριτον αἰθέρα τέμνει* (codd. *Ἠ. τὸν ἀ. ἀ. τέμνων*) neque in v. 503 (cf. Rzach. p. 403) Hermanni *Αἰνῆος υἱός, τόν οἱ τέκε δῖα γυναικῶν* (codd. *Αἰ. φίλος υἱ., ὅν οἱ*) opus esse infra disputabo. de versu 442 quoque dubito, num pro vulgata scriptura *εἰσεπέρησε νεὼς ἄπο* (codd. habent *εἰσεπέρησεν ἕως*) quod vult Rzachius (p. 405) reponendum sit *νεὸς ἄπο*, quod ceteris locis epicae tantum vocabuli *νηῦς* formae usurpentur; nam eadem forma *νεώς* in codicibus extat v. 1203, ubi metro non exposcitur. accedit quod reliqua vocabula, quorum syllabae finales in Argonauticis producuntur, in tribrachum exeunt, hoc autem loco habemus vocem pyrrhichicam. de aliorum poetarum usu cf. Rzach. p. 428 sq. quod ad productiones adtinet, quae in carminibus epicis post Homerum Hesiodumque conscriptis pronomine *οἱ* efficiuntur, Rzachius (p. 375), si omnino apud scriptorem aliquem extant loci, quibus syllabae in consonam exeuntes ante pronomen *οἱ* producuntur, locos, quibus aliter res se habet, corrigendos esse censet. sed videamus, quot loci ad hanc legem firmandam ex Argonauticis adferri possint, quot is corrigendos esse censeat. p. 369 profert exemplum syllabae in arsi productae, quod unum extat in codicibus, v. 534, cui Hermanni coniecturis probatis addi fortasse possunt vv. 778 et 816; de vv. 473, 805, 861 aliter sentio atque Rzachius.[1]) p. 374 de syllabis in thesi productis verba facit. codices item unum suppeditant exemplum 1102 *οὐ γάρ οἱ λιγὺς οὖρος ὑπὸ πνοιῇσιν ὄρινεν* (qua in verborum conformatione tritissima Homero est productio; cf. Hartelii Stud. hom. III p. 73), quo nisus corrigendos esse putat vv. 503 (de quo modo diximus), 684 (codd. *οὐ γάρ οἱ ἐξυπάλυξις*, cum Schneidero scribit *οὐ γάρ οἱ ὑπάλυξις*)[2]), 656 (in quarta thesi, in qua apud alios, quos respicit, poetas numquam produci ex iis adparet, quae p. 379 disputat), 868, 1200 (vocula *γάρ* cum Hermanno in *δέ* mutata; cf. p. 377 sq.). iam cum unum tantum exemplum certum sit, magno opere verendum est, ne ceteris locis temptatis ipsum poetam corrigamus. ac-

---

[1]) Hos locos infra tractabo.

[2]) Weizsaecker (Correspondenzblatt f. d. Gel.- und Realsch. Württembergs 35, 275) sane ulterius progreditur contendens ea coniectura accepta metrum adeo corrumpi.

cedit quod Argonauticorum scriptor locos homericos hesiodeosque, qui inde ab Hermanno (Orph. p. 775 sqq.) propter pronominis οἷ vim neglectam corrigi solent, certe ita legere potuit, ut nunc in libris extant, eosque imitari. ceterum Rzachius in Iliadis editione, quae prodiit Pragae 1886/1887, *Ε* 338, *Ζ* 101, *Υ* 282 codicum scripturam retinuit. persuasit sibi vir doctissimus p. 374 certas esse coniecturas ab Hermanno ad vv. 183, 223, 677, 680 prolatas. at in v. 223 *αὐτὰρ δή* in *αὐτάρ οἱ* mutandi nulla causa esse videtur. in vv. 184 et 677 *ἐπί*, quod meliores libri exhibent, explicari posse infra docebo atque de v. 680, in quo codicum lectio est *αὐτὰρ ἐπεί*, disputabo. hoc loco id unum mihi demonstrandum est productionem syllabae finalis in praepositione *ἐπί* ferri posse, quod negavit Rzachius. producuntur in Argonauticis syllabae in vocales exeuntes ante liquidas locis a Rzachio in libri, qui inscribitur 'Studien zur Technik des nachhom. her. Verses' (Sitzungsber. d. Wiener Acad. phil.-hist. Classe XCV p. 681 sqq.) p. 724 sq. congestis: 779 (cf. *Λ* 396), 808 (cf. *Β* 58), 1118 (cf. *ξ* 251), 1190 (cf. *Ψ* 366), 1198 (cf. *Υ* 229), 1376 (ubi Hermanni coni. sine dubio probanda est; cf. *τ* 516). uno loco[1]) exemplum homericum quod prorsus simile sit conferri nequit, v. 1258 *κοίλῳ ἐπὶ λυγρῷ δὲ περιστροφάδην ἀλάλητο.* 'Es scheint hier', ait Rzachius l. c. 'die äusserliche Analogie von *λιγυρός*, das oft Längung vor sich aufweist, zu dieser Neubildung beigetragen zu haben, wenn nicht thatsächlich, wie Hermann meint, die Längung vor *λυγρός* in einem verlornen Stück vorlag.' praeterea codices syllabam finalem praepositionis *ἐπί* productam exhibent ante litteram *τ* in vv. 184 *αὐτὰρ ἐπὶ Τελαμών*, a quo loco in hac quaestione instituenda profecti sumus, et 324 *αἷμα δ' ἐπὶ ταύροιο*, item ab Hermanno sic immutato: *αἷμα δέ οἱ ταύροιο*, cuius coniecturae commemorandae Rzachio occasio data non erat. talis productio sane non invenitur nisi in oracul. Sibyll. (cf. Rzach, Neue Beitr. p. 321) I 358 *πέντε, τά* et XII 179 *ἑπτά · τοῖς.* sed si productio ante litteram *δ*, quae ante certas tantum voces fieri potuit propter geminas quae olim fuerant consonas, ad alias translata est apud posteriores poetas (cf. Rzach, Neue Beitr. p. 315 sq.), non video, cur productio, quae fieri solebat ante liquidas et *δ*, ad litteram *τ* transferri nequiverit. qua in re conferas quaeso Hartelii verba, quae ille Stud. I² p. 56 de Homero fecit: '. . was liesse sich erhebliches dagegen einwenden, dass die Längung in 38 . . Fällen nach falscher Analogie bei jenen Endungen, welche vor liquidem Anlaut häufig sind, indem diese vor explosivem Anlaut zu

---

[1]) In v. 22 enim *ὄρεσιν*, quod Hermannus coniecit pro *ὄρεσι*, re vera in optimis libris extare nunc compertum habemus.

stehen kamen, eintrat?' accedit usus homericus vocis *ἐπιϑύειν* (Σ 175,[1]) h. Merc. 475) et fortasse falsa analogia dativi, cuius *ι* longum invenitur apud Homerum; cf. Hartel l. c. p. 56 sqq. praeterea addam eiusmodi productiones saepissime ut his quos tractamus locis fieri in altera arsi et cadere in vocem pyrrhichicam; cf. Rzach, Neue Beitr. pp. 320 sq. et 330. et Wielius I p. 22, ubi de v. 184 egit, Hermanni, quam ille p. 697 proposuit, sententia collata in nomine proprio aliquam excusationem inesse putavit. siquis autem in eo haeret, quod in hac una re, quod ad productionem syllabarum adtinet, ab usu homerico recesserit Argonauticorum scriptor, relego eum e. g. ad coniunctiones *ἦμος ὅτε* et *μέσφα* (cf. indicem rerum), quas idem singulis locis ratione ab homerica prorsus abhorrente usurpavit. duos igitur illos locos ut corrigendos esse putem, nullo pacto adducor. restat, ut commemorem reliquas syllabarum in consonas exeuntium productiones (cf. Rzach, Neue Beitr. pp. 381, 383, 385): 506 (*εἰλίποδας ἕλικας βοῦς*; cf. I 466), 764, 771, 1093 (*παραιφάμενος ἐπέεσσιν*; cf. supra p. 243), 1332 (cf. ϑ 194), 811 (*ἠέλιος ὥς*; cf. Ξ 185), quibus addere liceat *σῦνεχές* 721, 1135 (cf. ι 74). de liquidis autem in mediis vocabulis geminatis ad Rzachium (Stud. p. 794 sqq.) lecturos relego.

Iam propter versum 1169, quem supra tetigi, hoc loco accuratius agendum est de positione debili et correptione attica.[2]) quod ad arsim adtinet, satis habeo monere in syllabam finalem vocabuli, plerumque praepositionis, e 429 fere productionibus, quae fiunt, cadere 66[3]), apud Calli-

---

[1]) De quo loco sane dubitatur *(ἐπ-ιϑύειν)*; cf. Vogrinz, Gramm. d. hom. Dial. Paderbornae 1889, p. 33.

[2]) Praeter universae rei metricae scriptores, e quibus in primis Gleditschius commemorandus esse videtur (Theorie d. mus. Künste d. Hellenen v. Rossbach und Westphal III 1, Lipsiae 1887, p. 103 sq.), egerunt de positionis debilis et correptionis, quae fit ante mutam cum liquida coniunctam, usu homerico: I. La Roche, Hom. Unters. Lipsiae 1869, 1—45. G. Hartel, Hom. Stud. I² 80 sqq., A. Buth, Philol. XXXVIIII 553 sqq., hesiodeo: A. Rzach, Hesiod. Unters. p. 35 sq. (in progr. gymn. Micropragensis 1875), poetarum elegiacorum et tragicorum: C. Goebel, De corrept. att. Argentorati 1876, I. Sitzler, Ueber d. Sprach. d. griech. Eleg. Ann. phil. CXXV, 516 sqq., Stud. zum Theogn. in progr. Tauberbischofsheim. 1885, tragicorum: I. Rumpel, Quaest. metr. I. II (in progr. Insterburgiensibus a. 1865, 1866), theocriteo: C. Kunst, De Th. versu heroico (Dissert. philol. Vindob. I p. 64—96), callimacheo: C. Prahl, Quaest. metr. de Call. Halae 1879, p. 37 sqq. Fr. Beneke, De arte metr. Call. Argentorati 1880, p. 27 sqq. G. Heep, Quaest. Call. metr. Bonnae 1884, p. 31 sqq. (qui Aratum, Apollonium, Nicandrum aliosque contulit), oppianeo: C. Lehrs, Quaest. epic. 313 sqq., Quinti Smyrnaei: A. Ludwich Ann. phil. CVIIII 233 sqq. Nonnum eiusque sectatores non respicio. — Notandum est me locos dubios et nomina propria (cf. Hermann p. 755) neglexisse.

[3]) 4, 15, 49, 58, 120, 151, 199, 259, 271, 273, 300, 305, 316, 317, 349, 365, 378, 389, 434, 447, 453, 495, 499, 516, 528, 539, 543, 569, 621, 645, 678, 690, 694,

machum (Prahlio teste) e 348 productionibus 72. tales productiones paucis exceptis (49, 151, 273, 317, 447, 1237; 1276) in altero aut in quarto pede admittuntur; cf. Kunst p. 67 sq. sed quo clarius et facilius res, de qua agitur, cognosci posset, hanc tabulam adieci, qua productionum et correptionum, quae in thesi fiunt, conspectus proponitur. syllabarum autem tria genera distinxi cum Gleditschio (p. 106) et Goebelio: quae sunt in media voce: quae leguntur in commissura verborum compositorum vel augmentum et reduplicationem efficiunt (haec exempla numeris inclinatis significabo): quae locum obtinent in extrema voce (lineolas his superponam).

I_1	1	I_2	II_1	2	II_2	III_1	3	III_2	IV_1	4	IV_2	V_1	V_2
465	920	307	$\overline{26}$	*83*	$\overline{200}$	$\overline{5}$	36	6	423	*106*	$\overline{340}$	$\overline{80}$	$\overline{8}$
$\overline{675}$	$\overline{1053}$	$\overline{326}$	87	*273*	396	$\overline{16}$	*250*	68	*868*	208	$\overline{494}$	$\overline{208}$	21
981		$\overline{585}$	264	359	438	$\overline{53}$	658	*296*	917	599	*752*	$\overline{232}$	$\overline{54}$
$\overline{993}$		$\overline{593}$	*478*	399	*460*	$\overline{69}$	682	325	981	*672*	$\overline{760}$	$\overline{280}$	238
		$\overline{596}$	$\overline{688}$	471	$\overline{467}$	$\overline{102}$	691	432	1287	*746*	*1000*	$\overline{428}$	$\overline{403}$
		733	$\overline{913}$	572	$\overline{654}$	$\overline{132}$	796	457		1082	*1325*	$\overline{467}$	441
		1016	$\overline{920}$	662	962	$\overline{398}$	880	460		*1273*		$\overline{549}$	$\overline{465}$
			1119	*733*	$\overline{1048}$	$\overline{597}$	*1118*	$\overline{640}$				$\overline{555}$	$\overline{637}$
			$\overline{1221}$	782	1061	$\overline{698}$	*1236*	724				$\overline{720}$	*656*
				793	1230	$\overline{873}$	1303	741				$\overline{935}$	746
				900		$\overline{908}$		*769*				$\overline{946}$	896
				957		$\overline{996}$		852				$\overline{1005}$	$\overline{897}$
				1165		$\overline{1044}$		897				$\overline{1013}$	$\overline{929}$
						$\overline{1072}$		951				$\overline{1192}$	954
						$\overline{1147}$		1000					978
						1191		1063					$\overline{1032}$
						$\overline{1212}$		1127					$\overline{1076}$
						$\overline{1221}$		*1146*					1092
						1225		1291					1150
								1361					1167
													1204

732, 746, 757, 768, 774, 778, 787, 798, 810, 814, 827, 891, 951, 957, 1011, 1026, 1031, 1056, 1083, 1084, 1102, 1111, 1153, 1173, 1207, 1233, 1237, 1273, 1276, 1293, 1313, 1333, 1357. e magno productionum numero elucere videtur iure Abelium in v. 516 *Τιτᾶσι* et in v. 814 *ἀκτῖσι* ex optimis codd. *ν* ephelcystico non adiecto restituisse (cf. 207 *ἔμολε Πλευρώνιος*).

	I_1	1	I_2	II_1	2	II_2	III_1	3	III_2	IV_1	4	IV_2	V_1		V_2	corr.	prod.
	1 *1* $\overline{2}$	1 $\overline{1}$	3 $\overline{4}$	3 *1* $\overline{5}$	9 *4*	5 *1* $\overline{4}$	1 *1* 17	7 *3*	16 *3* $\overline{1}$	4 *1*	3 *4*	 *3* $\overline{3}$	 $\overline{14}$		10 *2* $\overline{9}$	43 *13* $\overline{59}$	20 *11* $\overline{1}$
	4	2	7	9	13	10	19	10	20	5	7	6	14		21	115	32
Hom.	$\overline{28}$	$\overline{56}$[1])	$\overline{25}$	$\overline{27}$	$\overline{51}$[1])	$\overline{4}$	$\overline{202}$	$\overline{2}$	$\overline{1}$		$\overline{8}$ [1])	$\overline{2}$	$\overline{278}$		$\overline{3}$	$\overline{570}$	$\overline{115}$
Theocr.[2])	10 *7* $\overline{6}$	6 *2* $\overline{3}$	4 *2* $\overline{5}$	12 *4* $\overline{10}$	29 *6* $\overline{4}$	6 *6* $\overline{8}$	2 *2* $\overline{17}$	12 *9* $\overline{3}$	24 *10* $\overline{3}$	16 *3* $\overline{1}$	12 *15* $\overline{1}$	1 *3* $\overline{22}$	20 *1* $\overline{29}$	11 2	8 *25* $\overline{36}$	103 *63* $\overline{157}$	70 *34* $\overline{11}$
																323	115
Call. .	$\overline{3}$	1?	$\overline{2}$	$\overline{1}$	12 *3* $\overline{5}$	$\overline{2}$	$\overline{2}$	2 *6*	*3*	3	2 *7* $\overline{3}$	$\overline{12}$	2 $\overline{5}$	1	1 *1* $\overline{12}$	6 *4* $\overline{39}$	18 *16* $\overline{8}$
																49	42
Quint. . .		14			30			6			18					150 *41* $\overline{294}$ 485	38 *28* $\overline{2}$ 68

Adparet ex hac tabula Argonauticorum scriptori nihil fere intercessisse inter primum alterumque, quae distinximus, genera syllabarum. apud Homerum res aliter se habet; nam si in media voce correptio admittitur, eam plerumque in commissuram cadere Hartelius I p. 80 adnotat. quod autem numeri correptionum, quae apud Homerum in singulis thesibus inveniuntur, mirum quantum discrepare videntur, melius quodam modo conveniunt, si in Argonauticis quoque finales tantum syllabas respicimus. sed eo recessit Argonauticorum scriptor et ab Homeri et a Calli-

[1]) Addi enim possunt locis ab Hartelio congestis (p. 85 sqq.) nonnulli e Buthii commentatiuncula: 1) *H* 189, *Θ* 100, *Π* 441, *T* 222, *X* 179, *λ* 632, *ν* 105, *χ* 373, 2) *H* 175, *M* 329, *η* 237, *τ* 104, 4) *Z* 489.

[2]) In his quoque poetis, quoad eius fieri potuit, neque nomina popria neque locos dubios respexi. simul plerumque neglectae sunt Benekii coniecturae nimis audaces — ne quid gravius dicam — velut quod ille Call. I 64 pro *τὰ δὲ τόσσον ὅσον διὰ πλεῖστον ἔχουσιν* 'quam maxime distant' proposuit (p. 31) *ὅσον τὸ πλ.* sensu omnino destitutum.

machi usu[1]), quod in media voce saepius correptione usus est; attamen Quinto severiorem se praestitit ea ratione, quae inter positiones debiles et correptiones intercedit, respecta. aliter sane res se habet numeris versuum, qui carminibus continentur, consideratis; Quintus enim in 8770 versibus 485ies syllabas corripit, poeta, quem tractamus, in 1376 vv. 115ies. neque cum homerico congruit usus positionis debilis, quae numquam in syllaba finali admittitur. numquam dico; versum enim 1053, qui singularis est et praeterea loco insolito (I) positionem debilem habet, corrigendum esse censeo ita, ut pro *τόν ῥα πλημμύρουσα* scribatur *τόν ῥά τε πλ.* (*τε* post *ῥα* positum excidit v. 861) aut *τὸν δ' ἄρα*. duo Quinti loci, quibus talis productio in eadem versus sede invenitur (I 10, XII 278) excusantur locis homericis *Α* 6, *Η* 331[2]); versui autem 1053 parum similis est *Ξ* 35 *τῷ ῥα προκρόσσας*. tertium Quinti locum (VIIII 341) recte Koechly immutasse mihi videtur scribendo *ἀλλ' ἄρα δμωιάδεσσι* (pro *ἀλλὰ δμ.*), quamquam adversatur Ludwichius p. 244. item unum, qui huc pertinet, Apollonii locum (I 795) corruptum esse putat Heepius p. 32, qui pro *ἀλλὰ Θρηικίης* proponit *ἀλλ' ἄρα Θρ.* quod in altera tertii pedis thesi saepius quam Homerus syllabas corripuit Argonauticorum scriptor, explicari potest studio quodam caesurae trochaicae; cf. versus a Wielio (III 16) prolatos, in quibus correptio facile vitari potuit[3]): 769 *Μινύησι διπλῆν*, 897 *στεφάνοισι κυκλούμενον*, 1000 *παλάμησι λυγρῶν*, quibus addi possunt 741 *Τιβαρηνά (τ') ἔθνη*, 1127 *μερόπεσσιν, ἀχλύς*, 1361 *γάρ (ῥα) λύθρον*. dicat aliquis Argonauticorum scriptorem eodem loco decies, saepius quam Homerum, productionem admisisse; equidem de arte poetae dubitare malo quam de studio quodam caesurae trochaicae. omnino, si locos, ubi propter metri quandam necessitatem producendum (cf. *ἀμφέκλυσθεν* 273) aut corripiendum erat (cf. *ἀτραπούς* 87), omittimus, in media voce saepius corripitur in imparibus versus sedibus (35ies) quam in paribus (11ies), saepius producitur in paribus (20ies) quam in imparibus (10ies). sed non firmam hanc legem fuisse intellegitur e vocabulis, quorum duplex in thesi est mensura (cf. Ludwich p. 240 sqq., Kunst p. 94 sqq.). veluti

---

1) Eundem usum et ab Arato et ab Apollonio Rhodio servatum esse testatur Heepius p. 35.

2) Neque VII 527 cum Koechlyo pro *ἀλλὰ Τρῶας* scribendum est *ἀλλ' ἄρα Τρ.*, cum syllaba finalis voculae *ἀλλά* (cf. *Θ* 500, *Ω* 215, *ν* 363) ante vocabulum *Τρῶες* (cf. *Υ* 38, *Η* 27 *κτλ*) saepius apud Homerum producatur.

3) Exempla igitur, quibus Ludwichius p. 244 coniecturam suam *Ἡφαίστου (δεδμημένος)* III 729 pro *Ἡφαίστοιο* confirmare studet, *ἀμβροσίῳ, ἀργαλέῳ, θανάτῳ δεδμ.* apta non sunt, quibus demonstretur numquam Quintum caesurae illius causa correptionem praetulisse.

βόθρος	produc.	572 (II)	corrip.	951 (III_2) 954 (V_2) 981 (IIII_1)
κέκμηκα		250 (III)		1146 (III_2)
κύκλος		208 (IIII)		325 (III_2) 746 (V_2) 897 (III_2)
λυγρός		658 (III) 1165 (II)		724 (III_2) 1000 (III_2)
ὄφρα		691 (III) 796 (III) 1303 (III)[1]		307 (I_2)
πατήρ		880 (III)		1230 (II_2)
πέπρωται		106 (IIII)		1110 (III_2)
πέπνυμαι		1118 (III)		296 (III_2)

Neque curavit falsus ille Orpheus legem a Ludwichio[2]) in Nonno et Quinto exploratam, qua cavebatur, ne positio debilis in thesim caderet, si vocabulum monosyllabum vel bisyllabum esset. quamquam enim qui repugnant ei loci excusari possunt Homeri exemplo[3]), tamen eum, si talis legis rationem habuisset, non plura exempla admissurum fuisse quam Quintum in carmine multo maioris ambitus persuasum habeo. neque eo adducor, ut duos illos locos repugnantes legi, quae apud omnes poetas ab Heepio (cf. p. 40) respectos valet, non apud Quintum (cf. I 191, II 132, III 330, 594, 624), ne positionem debilem sequatur spondeus, corrigendos esse censeam, etsi facili negotio restituas in v. 359 *ἐκταδίοισιν* pro *ἐκταδίοις* et in v. 662 *σταθμούς τε καὶ* pro *σταθμοὺς ἠδ'*.

Restat, ut paucis exponam, ante quas consonas inter se coniunctas in Argonauticis correptio admittatur. ante mutam cum littera *μ* coniunctam Homerus (cf. La Roche p. 4) et Hesiodus numquam syllabam corripuerunt; contra in hoc carmine correptionem admitti videmus ante *κμ*, *τμ*, *θμ*, qua in re congruit Quintus, nisi quod de vv. III 729 (*δεδμημένος*) Ludwichius, de VIIII 341 (*δμωιάδεσσι*) Koechly dubitationes moverunt, quas supra tetigimus. quod ad *ν* adtinet, correptiones invenimus ante *κν*, *πν*, *θν* (apud Quintum insuper etiam ante *τν*, *χν*, *φν*), quod ad *λ*, ante *κλ*, *πλ*, *χλ*, *φλ*, *θλ* (apud Quintum ante omnes mutas, quas *λ* sequitur), denique ante omnes mutas cum littera *ρ* coniunctas.

Sed quoniam eo loco, unde profecti sumus (1169) de nomine proprio agitur, videamus, quomodo in illis res se habeat. duodevicies in arsi,[4])

---

[1]) Ubi facile pro *ὄφρ' ἂν* scribi potuit *ὄφρα κεν*.

[2]) Cf. Beitr. z. Kritik d. Nonnos (progr. gymn. Frider. Regiomont. 1873) p. 13 et l. s. c. p. 234 sq.

[3]) 36 (*ὕπνῳ* cf. *B* 41), 83 (*πρόφρων* cf. *β* 230), 208 (*κύκλους* cf. *Λ* 33), 359 (*ὅπλοις* cf. *K* 254, 272), 572 (*βόθροις* cf. *ζ* 92), 599, 682 (*πέτρης* cf. I 15, *δ* 507), 662 (*σταθμούς* cf. *B* 470), 880 (*πατρός* cf. *B* 146), 1082 (*νεκρήν* cf. *Ω* 655).

[4]) 118, 119, 122, 147, 155, 175, 187, 206, 207, 226, 345, 478, 542, 690, 734, 1061, 1107, 1125.

quater decies in thesi[1]) syllaba producitur, duodevicies corripitur[2]). adparet igitur e ratione metrica retineri posse codicum lectiones in v. 1169 *πέλαγος Ἀτλαντικόν* et in v. 19 *σπέρμα γονῆς τὸ πρόσθεν* (quod confirmatur ac defenditur exemplis homericis *M* 40, *δ* 688; Hermannus coniecit *τό τε πρόσθεν*). sed hos locos infra accuratius tractabo rei grammaticae ratione habita. nunc id quod mihi proposui adgrediar.

I. De enuntiatis declarativis.[3])

In Argonauticis *ὡς* — *ὅτι* enim omnino non legitur — aeque atque apud Homerum adiungit 'ad obiectum sententiae primariae sententiam relativam modum atque rationem describentem' vel 'ad verba quaedam adiungit sententiam, qua modus et ratio describitur'.[4]) sed enuntiata illa potius interrogativa esse quam relativa sensisse videtur Capellius, cum ad *ε* 423 *οἶδα γάρ, ὥς μοι ὀδώδυσται κλυτὸς ἐννοσίγαιος* haec adnotaverit: 'ubi non est Neptunum me odio persequi, sed quanto odio me persequatur.'[5])

---

[1]) 77, 177, 229, 292, 338, 417, 525, 583, 655, 657, 723, 856, 1243, 1376.

[2]) 29, 30 (bis), 66, 139, 160, 302, 466, 492, 551, 659, 666, 1062, 1125, 1226, 1283, 1323, 1373.

[3]) Cf. H. Graef, De coni. *ὡς* origine et usu. progr. Memel. 1874; ad originem potius spectat is liber quam ad usum, P. Schmitt, Ueber den Ursprung d. Substantivs. (Schanz, Beitr. z. hist. Syntax d. griech. Sprache 8) Herbipoli 1889, F. Naumann, De *ὡς* particulae apud Aeschylum vi et usu. Lipsiae 1877, Th. Barthold, Spec. lexici Euripidei, quo explicatur usus particulae *ὡς*. progr. gymn. Frid.-Guil. Posnan. 1869, p. 16sqq. Walther, Ueber *ὡς* bei Herodot. progr. Hameln. 1887, G. S. Thomas, De particulae *ὡς* usu Herodoteo. Lipsiae 1888, Th. Wisen, De vi et usu particulae *ὡς* apud Thucydidem. Hauniae 1862, O. Karlowa, Bemerk. z. Sprachgebr. d. Demosth. progr. Pless. 1883, p. 1 sqq., 20, A. Schinck, De *ὡς* part. usu Aristoph. progr. Neuhaldensleben. 1880. neglexi commentationes de discrimine inter *ὅτι*, *ὡς*, infinitivum statuendo conscriptas, veluti G. Weller, Bemerkungen zur griech. Syntax. progr. Meining. 1845, O. Riemann, *λέγω*, *δείκνυμι* etc. *ὡς* Rev. de philol. VI p. 73 sqq., A. Weiske, Zur griech. Syntax. Ann. phil. CXXVIIII p. 821 sqq., G. Goecke, Construction der verba dicendi et sentiendi bei Homer und Herodot. progr. Malmedy. 1880.

[4]) Verba sunt haec Capellii in Ebelingii lex. hom. II p. 496 s. l. *δ* et *ε*. simili modo Krueger (gramm. graec. I 65, 1, 3) talia enuntiata explicat.

[5]) Non consentio cum Wisenio, qui p. 29 demum haec habet: 'in nonnullis locis *ὡς* interrogationem indirectam quae dicitur inferre videtur, ita ut vim particulae *ὅπως* habeat' (adfert ille Thuc. V 7, 4 *ἐθεᾶτο τὴν θέσιν τῆς πόλεως . . . ὡς ἔχοι* aliosque eius modi locos), postquam p. 26 verba fecit de enuntiatis obiecti quae vocantur, ubi *ὡς* ita poni dicit (p. 26), 'ut fere vis ac potestas particulae *ὅτι* ei tribuenda sit'. contra perversa plane sunt, quae Naumannus ait p. 5: 'descendit haec significatio . . . ab usu de-

qua in re tenendum est paucis locis homericis (cf. Ebel. II 500b II, Schmitt p. 53 sqq.) et in uno Argonauticorum v. 846 ὡς vertendum esse nostro 'dass'. item uno loco Nicandreo, qui huc pertinet, Ther. 835 λόγος γε μέν, ὡς ποτ' Ὀδυσσεὺς | ἔφθιτο λευγαλέοιο τυπεὶς ἁλίου ὑπὸ κέντρου eodem modo ὡς interpretandum esse videtur. contra locis Callimacheis (IIII 30 τί τοι θυμῆρες ἀκοῦσαι; ἢ ὡς τὰ πρώτιστα μέγας θεὸς .... νήσους εἰναλίας εἰργάζετο, ep. 51 καὶ φθιμένην ἀνέθηκεν ἐπεσσομένοισιν ὁρᾶσθαι | ἡ γρηῢς μασθῶν ὡς ἀπέχει χάριτας, ep. 55 τὸ χρέος ὡς ἀπέχεις, Ἀσκλήπιε, τὸ πρὸ γυναικὸς | Δημοδίκης Ἀκέσων ὤφελεν εὐξάμενος, | γιγνώσκειν) sufficere puto significationem 'quemadmodum'. quod ad Quintum adtinet, non habeo, quae proferam. Koechly enim ὅτι quidem tangit prol. p. LXXXI § 35, sed non ὡς. neque Wellaueri index materiam ad eam rem explicandam suppeditat; duos tantum Apollonii locos, quos infra adferam, fortuito inveni.

Legitur autem ὡς in his Argonauticorum versibus: 13, 27 (cf. I 528 μέμνημαι τόδε ἔργον ... ὡς ἦν; quo loco cur cum Hermanno Piersoni amplectamur coniecturam θεσμοφόρον θ' ὁσίην, causa non est; vide Wiel. II 31), 417, 422, 425, 426, 860, 866, 870, 874, 875, 876, 881, 1192, 1194, 1277 (cf. ϑ 76 ὥς ποτε δηρίσαντο), 1349, 1353. iam versuum numeris ipsis docemur particulas ὡς nonnumquam coacervari voculis ἠδέ vel τε coniunctas, cuius rei exempla peti possunt ex Homero ψ 310—338 ἤρξατο δ' ὡς πρῶτον Κίκονας δάμασ' . . . ἠδ' ὅσα Κύκλωψ ἔρξε καὶ ὡς ἀπετίσατο ποινὴν ... ἠδ' ὡς Αἴολον ἵκεθ' ... ἠδ' ὡς ... Λαιστρυγονίην ἀφίκανεν ... ἠδ' ὡς εἰς Ἀίδεω δόμον ἤλυθεν ... ἠδ' ὡς Σειρήνων ... φθόγγον ἄκουσεν ὥς θ' ἵκετο κτλ. (cf. γ 194), ex Apollonio I 496 sqq. ἤειδεν, ὡς ... διέκριθεν ... ἠδ' ὡς ... ἔχουσιν οὔρεά θ' ὡς ἀνέτειλε καὶ ὡς ... (cf. II 764 sqq.), ex Quinto XIIII 125 sqq. coniunguntur autem inter se substantiva et enuntiata ab ὡς incipientia: 27, 417[1]), cuius usus iam apud Aeschylum[2]) exempla extant; cf. Naumann p. 7, qui adfert Agam. 845 sq. (?), Sept. 358; adde Apoll. II 762 sqq. praeterea notanda est anticipatio: v. 13 ἀρχαίου μὲν πρῶτα χάους ἀμέγαρτον Ἀνάγκην καὶ Χρόνον, ὡς ἐλόχευσεν, cf. v. 422 sq., inde ab Homero usitata (cf. Β 409, α 115, δ 772).

Iam accedamus ad v. 846, ubi legendum esse ἢ ἔλπεσθ' ὡς καὶ ἀδήριτον γέρας ἔσσεται ὑμῖν infra docebo (codd. habent ἔλπεσθ' ὥς κεν). hoc

---

monstrativo et ita quidem, ut primum diceretur ἔλεγεν ὥς (= ὧδε)· ἔπεσεν post ὥς oratione directa subsequente; ex quo quam facile hic usus, ut dicatur ἔλεγεν, ὡς ἔπεσεν, gigni potuerit, manifestum est.'

1) V. 298 infra tractabo.

2) In Aeschyli et Euripidis locis citandis numeris utor editionum Kirchhoffianarum Berol. 1880 et 1855 in lucem emissarum.

loco id tantum demonstrandum est ἔλπεσθαι ὡς ab Argonauticorum scriptore dici potuisse. inauditam certe talem structuram non esse adparet cum ex exemplis a Kuehnero (gramm. graec. II § 549) collectis (Thuc. V 9, 3, Plat. Lach. 200 a, Eur. El. 916 ὥστ' ἤλπισας, ὡς εἰς σὲ μὲν δὴ μήτηρ οὐχ ἕξεις κακὴν γήμας, Soph. El. 963), tum e Wiseni nota p. 27: 'quod grammatici tradunt post ἐλπίζειν, ἐλπίς simil. enuntiationem ab ὡς incipientem rarissime poni, a veritate alienum est. hi enim loci apud Thucydidem unum a nobis adnotati sunt ad contrariam sententiam probandam: I 81, 6, II 42, 4, III 40, 1; 46, 1, IIII 81, 3, V 9, 3, VI 30, 2, VIII 1, 1; 54, 1; 94, 2.' quibus addi possunt Eur. Heracl. 1051 *(ἐλπίζειν ὅπως)*, Tro. 489 *(ἐλπίς ὡς)*, Iph. A. 605, Hec. 368, Aristoph. Ran. 530, Herod. VII 157 *(ἐλπίζειν ὡς)*, VIIII 48 *(προσδεκόμενοι)*, Dem. 19, 333, (Lys.) 14, 2. huc accedit, quod apud posteriores verba putandi vel sperandi saepius cum ὅτι et ὡς coniunguntur; cf. exempla a Kruegero (I 65, 1, 4) adlata (Polyb. XXVIII 9, 4 δοκεῖν ὅτι, Arr. Anab. I 4, 7 ἐλπίζειν ὅτι) et locos Polybii, qui apud L. Goetzelerum[1]) praesto sunt: πιστεύειν ὅτι II 39, 8, IIII 10, 1, XXVIIII 12, 6, διότι XVI 12, 3, XVIII 34, 7, XXIII 2, 9, ἐλπίζειν ὅτι III 63, 7. quare haud improbabile mihi videtur sumere Argonauticorum scriptorem, cum ceterum caveret, ne Homerici usus fines excederet, hoc uno loco e sui temporis more ὡς post ἔλπομαι posuisse.

Quod ad modum adtinet, semper habemus indicativum.[2]) idem valet de interrogationibus, quas vocant indirectas, exceptis v. 1174, ubi legitur coniunctivus dubitativus, et v. 770 sqq., ubi optativus positus est post tempus praeteritum.

II. De enuntiatis finalibus.[3])

Particulae finales apud Homerum inveniuntur hae, quarum quae in Argonauticis quoque leguntur in hac tabula, qua usum earum apud singulos poetas epicos explicaturus sum, litteris diductis distinguam :

---

[1]) De Pol. eloc. Herbipoli 1887, p. 33 (numeri sunt edit. Hultsch., quae prodiit Berol. 1867 sqq.).

[2]) De vv. 938 sq. infra disputabo.

[3]) Cf. Ph. Weber, Entwicklungsgesch. d. Absichtssätze I. und II. Abth. (Schanz, Beitr. z. hist. Syntax d. griech. Sprache 4, 5) Herbipoli 1884, 1885, Weber, Absichtssätze bei Aristoteles. progr. Spirens. 1885, H. Heller, Absichtssätze bei Lukian I. ἵνα ὡς ὅπως, Symb. Joach. I (Berolini 1880), p. 282—329.

	ap. Homerum	Apollonium	Callimachum	Quintum	in Argonauticis
ὄφρα	237ies	39ies	4	53ies	24ies
ἵνα	145	20	9	16	4
ὡς	63	16	2	6	2
ὅπως	9	—	1	10	—
ἕως	5	—	—	—	—

iam versuum, in quibus extant hae particulae, indicem adiciam. habes: ὄφρα[1]) Argon. vv. 5, 73, 98, 105, 290, 307, 390, 407, 449, 603, 617, 641, 647, 655, 691, 790, 796, 852, 889, 939, 943, 1005, 1303, 1371; ἵνα 191, 249, 679, 775; ὡς 938, 939. — ὄφρα Apoll. I 16, 70, 166, 281, 446, 562, 705, 851, 916, 985, 1005, 1118, 1292, II 440, 470, 1064, III 64, 211, 437, 582, 596, 622, 807, 909, 1115, 1135, IIII 101, 181, 242, 375, 399, 438, 713, 806, 839, 871, 908, 915, 1142; ἵνα I 100, 369, 382, 659, 797, 822, 908, II 56, 190, 265, 316, 558, 1095, III 608, 820, 826, IIII 60, 364, 1291, 1469; ὡς I 258, 377, 618, 1136, 1188, 1208, III 293, 380, 588, 1238, IIII 438, 536, 766, 841, 1122, 1692. — ὄφρα Call. III 109, 167. e. 6, 7. 12, 1; ἵνα I 34, 53, III 7, 12, 89, 106, 153, 243, IIII 34; ὡς IIII 9, V 31; ὅπως III 74.[2]) — ὄφρα Quinti (cf. Koechly prol. p. LXXXVI sqq.) I 28, 197, 381, 558, 591, 668, II 174, 268, 615, 620, III 37, 70, 598, 677, IIII 30, 209, 463, V 172, 179, 207, 220, 254, 280, 517, 638, VI 17, 448, VII 236, 246, 702, VIII 21, VIIII 231, X 50, 99, XI 14, 187, 451, 494, XII 42, 224, 242, 378, 381, XIII 166, 188, 546, XIIII 152, 218, 339, 441, 468, 486; ἵνα I 359, II 129, 324, IIII 453, V 85, 276, 494, 511, VII 405, 540, VIII 16, XI 76, 322, XII 31, 341, 528; ὡς III 347, IIII 376, V 384, 426, VII 154, XIII 31; ὅπως I 126, 232, 519, III 664, IIII 510, VI 34, 321, VIIII 25, XII 368, XIII 236. de Homero cf. Weber I 32.[3])

Cum particularum frequentia, ut e tabula adparet, tum duabus aliis rebus prope ad Homeri usum accessit Argonauticorum scriptor, collocationem enuntiati finalis et negationis usum dico. atque de collocatione

---

[1]) De τόφρα pro ὄφρα posito infra agam, ubi ad coniunctiones temporales quaestio pervenerit. loci, quibus illud occurrit, in hos numeros adsciti sunt.

[2]) Eorum igitur scriptorum usum, qui plerumque ἵνα usurparunt, secutus est Callimachus: Herodoti, Aristophanis, oratorum Atticorum, Platonis (cf. Weber II 97). qua occasione data moneo ὄφρα inde a poetis lyricis usque ad Aristotelis tempora non usurpari.

[3]) Apud Nicandrum locis dubiis omissis quater legitur ὄφρα (Th. 934, Al. 89, 111, 196, 227), semel ἵνα (Th. 149). reliquis enim locis (Th. 29, 461, 499, 699, 752, 871) ἵνα adverbium relativum esse videtur. uno Argonauticorum loco, quo ἵνα ita adhibetur (164), id Hermanni coniecturae debetur; sed cum eo sensu et apud Homerum (cf. Weber I 23) et apud recentiores usurpetur, e ratione grammatica certe non est, cur huic coniecturae admodum leni adversemur; cf. Apoll. II 735, 1240, III 40, 680, 787, 981, 1092, 1290, IIII 115, 517, 574, 630, 655, 1330, 1751, Call. II 113, III 173, V 63.

liceat mihi Weberi verba adferre, qui haec nos edocet (progr. p. 38): 'Bis auf Aeschylus war die posteriorische Stellung des Absichtssatzes, als die natürliche, unverbrüchlich beobachtete Regel; denn an der Stelle im Hymnus in Vener. 277 haben wir es, wie schon bemerkt, mit einer Interpolation zu thun, und bei Solon 13, 37 handelt es sich um einen unvollständigen Finalsatz. Erst die scenischen Dichter haben sich von diesem Gesetze frei gemacht' (cf. eiusdem verba II 69: 'Dass auch bei Plato die priorische Stellung des Absichtssatzes unzähligemal vorkommt, braucht wohl nicht eigens erwiesen zu werden'). deinde sic pergit: 'Fassen wir das Verhältniss ins Auge, wie es uns im aristotelischen Corpus entgegentritt, so wird die priorische Stellung von der posteriorischen weitaus überwogen.' in Argonauticis enuntiatum primarium semper praecedit finali, idem valet de Apollonio et Quinto, apud Callimachum bis enuntiatum finale interponitur primario: III 109, IIII 34. quod ad negationem adtinet, quam raro Homerus *μή* coniunxerit cum particulis finalibus, Weber I p. 24 sq. docet; saepius *μή* solum adhibetur. in Argonauticis particulae finali negativa nusquam additur; per se positum bis tantum invenitur *μή* post verba timendi: 56[1]), 1309, quos locos adsciscam, ubi de modis agam.[2])

Sed antea de distinctione quadam a Webero proposita verba facienda sunt. etenim opponit ille inter se 'vollständige' et 'unvollständige Finalsätze'. quae verba ego ita exprimam, ut distinguam enuntiata, quae proprio quaeque improprio sensu finalia dicuntur. cum autem non satis accurate, ut mihi quidem videtur, quaenam enuntiata improprio sensu finalia sint dicenda, declaret, liceat iam mihi eius ipsius verba adferre (cf. I 12, 60 sqq.): 'Wir erinnern nochmals an die Entstehung des unvollständigen Finalsatzes, die wir darin erkannten, dass das efficiens nicht näher bestimmt ist und dass zwar die Absicht bestimmt ausgesprochen ist, dagegen die Handlung, welche zur Erreichung der Absicht führt, fehlt. Nehmen wir die Sätze: er sinnt nach, er will gesund werden, so erfolgt die Verbindung, indem auf einen unbestimmten Begriff, der bei 'er sinnt nach'

---

1) Ut Ludwichii (cf. Ann. phil. CXXXV p. 647) coniecturam *μή οἱ ὄπις θεῶν | χειρὸς ὑπ' Αἰσονίδεω* . . . probarem, adductus non sum, quamquam, num verba *χειρὸς ὑπ' Αἰσονίδης* recte se habeant, sane dubitare licet.

2) *Μή* per se positum invenitur — locos, ubi timendi verbum praecedit, asteriscis significabo — apud Apoll. I 1251, III *459, *481, *603, *613, *637, 663, 904, 1038, 1143, *1387, IIII 112, 328, 467, *803, 826, 863, 1156, apud Callim. III 175, IIII 238, V 52, VI 54, e. *29, apud Quint. I 22, 334, 499, II *7, *46, 315, *392, 622, III 42, 52, IIII 85, *484, V 274, *662, VI 178, VII *252, 269, *278, VIII 457, *500, VIIII *152, 317, X *4, XI 213, 296, 335, XIII 25, *408, XIIII 42.

gedacht werden muss, durch die älteste Finalpartikel ὡς = so hingewiesen wird, also etwa: er sinnt etwas aus, so will er gesund werden'. ut iam unum illud eiusmodi exemplum ex Argonauticis, quod sine dubio huc pertinet, adferam, legimus vv. 889 sq. *δὴ τότε οἱ κατὰ θυμὸν ἐμηδόμεθ', ὄφρα μολόντες | ἀμφ' ἱερῆς φηγοῖο δέρας χρύσειον ἕλωμεν*, de quo loco sane valent, quae Weber habet I 12: 'Werden nun die beiden Sätze mit einander verbunden, so muss es unwillkürlich nahezu wie ein Fragewort gefühlt werden, die Willensäusserung tritt zurück, dafür der Hinweis auf das Eintreten des Gewollten vor. Das 'will' wird zu einem 'kann' oder 'wird'. Für den ersten Fall dienen die Partikeln *κέν* und *ἄν*, für den zweiten das Futurum.' ex Apollonio conferri possunt III 1134 *τόδε μήδετο Ἥρῃ, | ὄφρα κακὸν Πελίῃ ἱερὴν ἐς Ἰωλκὸν ἵκοιτο | Αἰαίη Μήδεια*, ex Quinto III 347 *νῦν δ' ἐμοὶ ἄλλα μέμηλε περὶ φρεσίν, ὡς Ἀχιλῆος | ἐκ φόνου ἀργαλέοιο νέκυν Δαναοῖσι σαώσω*, V 172 *καί ῥά μοι ἔνδοθεν ἦτορ ἐνὶ φρεσὶ ταῦτα μενοινᾷ, | ὄφρα δορυκτήτοισι δικασπολίην ὀπάσωμεν*, cf. XII 242, 381; VI 34. eiusmodi enuntiatum habemus in Arg. vv. 937 sqq. *διζόμεθ' οἶμον ἄελπτον διζυροῖο πόνοιο, | ὥς κέ μιν Ἀγροτέρην μειλιξάμενοι πεπίθοιμεν, | ἠδ' ὡς θῆρα πέλωρον ἱκοίμεθα, τόφρ' ἀνελόντες | δέρμ' ἀπονοστήσαιμεν ἐὴν ἐς πατρίδα γαῖαν*, si cum Hermanno et Abelio Gesneri coniecturam *οἶμον* (pro *οἱ μέν*) amplectimur atque ita interpretamur: 'wir suchten einen Ausweg aus der Mühsal, der sich nicht erhoffen liess.' Wielius contra I 54 opponit vocabulum *οἶμος* nihil esse nisi latinum 'via', hoc autem loco desiderari vocem, quae significet idem quod latinum 'decursus, exitus'. quae recte se habere mihi videntur. tale igitur substantivum, quod non nimis a codicum vestigiis recedat[1]), quaerendum est. quod dum inventum erit, sumamus vocabulum *οἶμος* sensu insolito usurpatum esse. Wielii enim sententiam substantivo opus non esse probarem, si coniectura ostendisset locum sine substantivo expediri posse. quodsi *διζόμεθα* ad ea quae praecedunt refert et scribit *οἱ μὲν ἀέλπτεον*, displicet illud *διζόμεθα* nude positum, displicet forma enuntiati ab *ὡς* incipientis, cum in reliquis huius carminis enuntiatis declarativis indicativum legi viderimus, neque probabile est aliquos tantum Argonautas desperasse.

Sed alia etiam sunt enuntiata, quae quin Weber in hunc numerum relaturus sit, non dubito, versus dico 97 sq. *τί με ταῦτα παραιφάμενος ἐρεείνεις, | ὄφρα κεν ἐς Κόλχους Μινύαις ἐπιήρανος ἔλθω*, 407 *χερσὶν ἐπικροτέοντες ὁμόκλεον, ὄφρ' ἂν ἔγωγε | δηρίσω Χείρωνι*, 941 sqq. *καὶ τότε δὴ μετὰ πᾶσιν ὁμόκλεεν ἡρώεσσι | Μόψος — ὃ γάρ τ' ἐδάη σφῇσιν τάδε μαντοσύνῃσιν —* |

---

[1]) *δ' ἀμβολίην τιν' ὀ. π.*, quod Wielius IIII 11 coll. Apoll. IIII 369 proposuit, certe longius abest a scriptura tradita.

ὄφρ' ἐμὲ γουνάσσωνται[1]), fortasse etiam v. 793 sqq. θυγατέρας δ' ἔκληζε . . . Χαλκιόπην . . . ἠδ' ἁπαλὴν Μήδειαν . . ., ὄφρ' ἂν συνέποιντο κιόντι. ait enim II 17, ubi de enuntiatis, quae improprio sensu finalia dicuntur, agit: 'Hier begegnet uns die Eigenthümlichkeit bei Antiphon, dass zu den Verben des Bittens ὅπως tritt: I 12 αἰτεῖσθε, ὅπως καταψηφίσησθε, I 23 δεήσεται, ὅπως δῷ und αἰτοῦμαι, ὅπως δῷ.' hoc certe iam ante notandum erat, cum apud Homerum legamus θ 344 λίσσετο δ' αἰεὶ Ἥφαιστον, ὅπως λύσειεν Ἄρηα,[2]) apud Herodotum VIIII 117 ἐδέοντο τῶν στρατηγῶν, ὅκως ἀπάγοιεν σφέας ὀπίσω, quem locum Weber (I 136) aeque citat atque (II 13) Thuc. V 36 ἐδέοντο, ὅπως παραδώσουσιν. mihi quidem discriminis aliquid intercedere videtur inter deliberandi vel curandi verba, de quibus antea Weber verba fecit, et precandi, neque enuntiata, quae ab his pendent, interrogativis proxima esse puto. talia igitur enuntiata respicere si in animo erat, Weber meo quidem iudicio aliter explicare debuit, quae enuntiata huic generi adscribenda essent. equidem satis habeo monere Graecos interdum, quod ex exemplis adlatis adparet, particulas finales adhibuisse, ubi e consueto more infinitivus ponendus erat; cf. Vogrinz p. 356. ex Polybio Fr. Kaelker[3]) aliqua eius usus exempla adfert, qui p. 280 de latinismo cogitat.

In tabula, qua modorum usum illustrare conabor, huius discriminis rationem non habebo, cum Argonauticorum scriptorem id curavisse non adpareat. saepius quam in hoc genere enuntiatorum, de quo fusius disputavimus, κεν et ἄν posuit in altero, in quo eae particulae apud Homerum rarissimae sunt; cf. Weber I 35. item ὄφρα plerumque in eiusmodi enuntiatis legitur, quod apud Homerum paucissimis locis invenitur; cf. Weber I 61 sq. indicativus futuri in Argonauticorum enuntiatis finalibus non legitur.

Quod ad Homerum adtinet, in hac tabula numeris priore loco positis omnia enuntiata comprehendam. qui altero loco positi sunt numeri spectant ad ea, quae proprio sensu finalia dicuntur. Argonauticorum versus ita enumerabo, ut primo loco ponam eos, ubi metri necessitate modus quidam firmatur, altero eos, ubi codices et editores consentiunt, tertio eos, qui dubii sunt (cf. Weber II 114). quot exempla in Argonauticis legantur, numeris Romanis quos vocant indicatur.

---

1) Eius usus, quo enuntiatum finale a primario parenthesi seiungitur, Weber II 69 e Platone adfert exemplum.

2) Cf. Kuehneri gramm. graec. II § 473 n. 6 p. 578 sq.

3) Quaest. de eloc. Polyb. (Stud. Lips. III) p. 290.

Antecedit tempus

	primarium		praeteritum	
	coni.	opt.	coni.	opt.
ὄφρα κε . . .	I		I	II
	98		73	641
	I			790
	852			IIII
				603
				617
				655
				1371
Homerus . .	6		1	1
	6		1	1
Apollonius . .	—	—	1 (I 851)	—
Callimachus .	—	—	—	—
Quintus . . .	1	1	1	—
ὄφρ' ἄν . . .			I	II
			407	691
				796
				I
				1303
			(I)	(I)
			290	290
	3		2	1
Homerus . .	3		2	1
Apud Apollonium, Callimachum, Quintum *ὄφρ' ἄν* legi non videtur.				
ὡς κε				I
				938
Homerus . .	29	3		2
	20	3		2
Apollonius . .	—	3	—	13
Callimachus .	(*ὡς ἄν* I)	—	—	—
Quintus . . .	2		2	
Summae . .	II	—	II	XI

	primarium		praeteritum	
	coni.	opt.	coni.	opt.
ὄφρα	I		II	II
	5		105	449
	I		943	1005
	390		I	II
			889	307
				939
			(I)	(I)
			647	647
Homerus . .	152	1	12(15)	47
	151	1	12(15)	46
Apollonius .	10	3	7	18
Callimachus .	1		1	2
Quintus . . .	17	2	29	4[1]
ἵνα			I	
			249	—
			II	I
			679	191
			775	
Homerus . .	78	2	10	48
	78	2	10	48
Apollonius . .	3	3	3	11
Callimachus .	4		3	2
Quintus . . .	6		10	1
μή			I	I
			56	1309
Homerus . .	81		2	26
	78		2	25
Apollonius . .	10	1	1	6
Callimachus .	3		1	
Quintus . . .	14	2	14	2
Summae	II	—	VII	VII
Summae summarum . . .	IIII	—	VIIII	XVIIII

[1]) Koechly optativos, quippe qui raro inveniantur, ubicumque fieri potest, removere studet coniecturis illatis. quam rationem ego probare nequeo.

Ut iam de locis dubiis exponam, in v. 290 ἄροισθε (sic *RSV*, reliqui ἄρησθε) praeferendum esse videtur, cum praecedente tempore praeterito cum particulis κεν vel ἄν plerumque optativus coniungatur. in v. 647 πέλοι scribendum esse Hermannus mihi persuasit his verbis: 'εἴη, quod e cod. Ruhnk. recepit Schneiderus, manifesta interpretatio est, quae hanc certe utilitatem habet, ut inde πέλοι scriptum fuisse a poeta coniciamus' (Vo habet πέλ$\overset{\eta}{\text{ει}}$). accedit quod semper coniunctivus aoristi usurpatur, contra praesentis quoque optativus; cf. 191, 449, (691), 796, 1303, denique 603, nisi ibi lectioni librorum SVo ἀλέοιντο propter praecedens μειλίξαιντο praeferendum est quod RV praebent ἀλέαιντο.

Adparet ex hac tabula Argonauticorum scriptorem multo saepius quam reliquos epicos posteriores adhibuisse κεν vel ἄν. sed Homerum imitatus adeo in externa rerum specie haesit, ut multo saepius quam ille eas particulas praecedente tempore praeterito poneret ac plerumque cum optativo coniungeret, quod rarissime fit apud Homerum. num igitur dubitabimus, quin talis poeta coniunctivo et optativo promiscue usus sit, ita ut discrimine nullo observato optativum Homero usitatiorem saepius quam e. g. Quintus admitteret. et re vera quamcumque coniunctivi explicationem a viris doctis statutam (cf. Weber I 51 sqq., Vogrinz l. s. c. p. 377 sqq.) amplexus eris, nullam omnibus huius carminis locis convenire facile tibi persuadebis.

Unum praeterea commemorare liceat. coniunctivus post praeteritum invenitur apud Homerum, Hesiodum, Pindarum, poetas tragicos, rarius tamen pro numero locorum, quibus optativus legitur. fluctuant oratores attici, ita ut aequentur fere inter se coniunctivus et optativus. Plato et Xenophon optativum praeferunt; apud Herodotum autem et Thucydidem coniunctivus optativum superat (cf. Weber II 103 sqq.); Aristoteles semper fere coniunctivum habet (Weber p. 25); Polybius in quinque prioribus libris semel optativum, tricies semel coniunctivum usurpavit (Kaelker p. 288). nescio an inde, quod historici primi coniunctivum saepius admiserunt quam optativum, aliquid redundet ad aestimandam posteriorum epicorum artem. ex 567 enuntiatis finalibus Homericis 176 fere tempus praeteritum sequuntur (Weber I 50), ex 193 Herodoteis (cf. Weber I 134) 133, ex 277 Thucydideis 225 (cf. Weber II 9 sq.). in carmine, quod tractamus, ex 31 eiusmodi enuntiatis tempus praeteritum excipiunt 27. vides periisse epicum illum colorem; non iam tam saepe res praesentes narrabantur, personae ipsae, quid vellent, dicentes inducebantur. quo saepius autem res praeteritae narrabantur, eo magis causa fuisse videtur, cur coniunctivo adhibito voluntas ipsa exprimeretur.[1])

---

[1]) Conferas quaeso quae Weber disputat p. 28 (ubi Madvigii praeceptum probat paululum immutatum: 'Oft steht jedoch nach einem Praeteritum der Absichtssatz im

Restat, ut addam particulam *ὄφρα* nonnumquam non primo enuntiati secundarii loco legi: 290, 449, quod apud alios quoque invenitur (cf. Apoll. II 470, Call. III 109, Quint. XII 378).

Iam quae fusius supra exposui breviter comprehensa proponam. usurpantur in enuntiatis finalibus ab Argonauticorum scriptore particulae *ὄφρα*, *ἵνα*, *ὡς*.[1]) post tempus primarium ponitur coniunctivus aoristi, qui post praeteritum quoque admittitur, quamquam saepius optativus legitur, cui haud raro adduntur particulae *κεν* vel *ἄν* cum coniunctivo quoque interdum coniunctae. enuntiatum primarium semper antecedit.

III. De enuntiatis temporalibus et causalibus.[2])

Indicem particularum temporalium simili modo proponam atque finalium. locos, ubi *ἀλλ' ὅτε δή* legitur, asterisco significabo, *ἀλλ' ὅτε* crucis signo adiecto.

Conjunctiv, indem er ausgesagt wird, ohne als Glied einer zur Vergangenheit gehörigen Vorstellung bezeichnet zu werden'): 'Wir haben damit zugleich den einfachsten Schlüssel zur Beantwortung der Frage gefunden, woher es kommt, dass die einzelnen Autoren bald diesen, bald jenen Modus bevorzugen: je nach ihrer individuellen Vorliebe machen dieselben von dem einen oder anderen Modusausdruck häufigeren Gebrauch' et Kruegerum gramm. graec. I 54, 8, 2 haec dicentem: 'Vorliebe für die objective Redeweise'.

[1]) Sitzleri coniectura, qui versus inde a. 1316, ne lacuna statuenda sit post v. 1317, sic scribi vult (cf. censuram editionis Abelianae in 'Neue philol. Rundschau' a. 1886 p. 161 sqq.): *Ἀλκίνοος μέν ῥ' ὦκ' ἐπετέλλετο κηρύκεσσι | κούρην ἀμφήριστον ἄγειν ἐπὶ νηὸς ἐρυμνῆς | πατρίδ', ὅπως τίσειε δίκην ἀλιτημοσυνάων* (codd. *ἀπὸ νηὸς ἐρυμνῆς | πατρὶ θ' ἑῷ*) probari non potest; nam, ut omittam rationem palaeographicam et duram verborum structuram, Alcinous vix, etsi praecones in v. 1316 eosdem esse atque in v. 1307 Sitzlero concedimus, qua de re sane dubitare licet, imperasse dici potest praeconibus, ut Medeam in patriam reducerent.

[2]) Cf. F. Thuemen, De locut. tempor. usu hom. Berol. 1866, G. Dietrich, De enunt. tempor. hom. ex antiquissima structura paratactica transitu in hypotacticam. Halis Sax. 1885, C. Preuss, De enunt. tempor. apud poetas trag. Graecos usu. Gryphiswaldiae 1864 (quae commentatio absoluta non est), E. H. Friedlaender, De coniunctionis *ὅτε* apud Homerum vi et usu. Berol. 1860, A. Capellmann, Schedae Homeric. Confluent. 1850 (inde a p. 13 de particula *εὖτε* agitur), I. Sturm, Geschichtl. Entwickl. der Construct. mit *πρίν* (Schanz, Beitr. z. hist. Syntax d. griech. Sprache 3). Herbipol. 1882, E. Pfudel, Beitr. zur Syntax der Causalsätze bei Homer. progr. Liegnic. 1871, I. Zycha, Gebrauch von *ἐπεί*. Meletem. Vindob. VII p. 82 sqq.

Homerus	Argonaut.	Apollonius	Callimachus	Nicander	Quintus
ὅτε	9 †717 43 *809 *70 872 *115 *887 120 *991 *399 †1049 *406 *1088 *450 *1143 †512 1232 †536 *1306 *618 *1314 †649 †1363 *708	e. g. I 60 256 559 782 1012 *1164 † II 148 238 †1080 *1201	e. g. III 19 21 29 †66 78 92 141 203 IIII 84 †100 ἀλλ' ὅτε δή non legitur	e. g. Th. 16 32 116 164	de ἀλλ' ὅτε δή cf. Koechlyi notam ad I 120
εὖτε (27ies)		I 236, 798 e. s.	I 42, 88 e. s.	Th. 5. A. 60 e. s.	I 664, III 236, V 611
ὁπότε	552	I 42, 83 e. s.	II 21 et 5ies	Th. 139. A. 30 e. s.	I 302, II 563 e. s.
ἐπεί	Loci infra indicabuntur.				
ἐπειδή		II 714	—	—	?[1])
ἡνίκα semel: χ 198	41, 75, 261, 863, 950	II 906	III 170, 231, IIII 51, 107, V 105, VI 22	Th. 130. A. 614	?
ὁπηνίκα		—	—	—	?
ὡς (64ies)	60, (101), 595	I 1234, II 206, III 673	IIII 81	—	I 98, 354
ὅπως		II 429, III 490, 1167, 1293, IIII 726	III 51	A. 163	?
ἕως		II 398, III 98, IIII 302	In indicibus desideratur		I 195, XIII 200 e. s.
ἦμος (37ies)	120, 303, 1246	I 209, 450 e. s.	II 99	Th. 14, 23, 75, 312, 830. A. 180, 314	I 826, II 183
ὄφρα (108ies)	347 (so lange) 1351 (bis)	I 354, 508, 785 e. s. (19ies)	—	A. 458	III 753
πρίν	1312	I 999, II 6 e. s.	III 144, IIII 321	—	III 383, 465 e. s.
Ab Homero aeque atque ab hoc carmine absunt:					
ἔστε		II 85, IIII 849, 1581	e. 6, 7	Th. 415. A. 66	?
ἄχρι		—	—	—	II 653, IIII 92, VIII 464, XIII 97
μέχρι		IIII 1234	cf. III 28, IIII 169	—	I 830, X 273, 436

[1]) Koechly in prolegg. cap. II, sect. 37 et 40, coniunctionum, quibus interrogationis signum adpono, ne unum quidem adfert exemplum; notandum sane est eum locos, quibus indicativus legitur, non adscripsisse. in quattuor primis libris, quos ipse perscrutatus sum, eas non inveni. numeros, qui ad Homerum spectant, e Dietrichii libello desumpsi.

Invenitur in Argonauticis coniunctio, quae ita usurpata ab Homero aliena et recentioris aetatis propria est (cf. Bergk, hist. litt. graec. I p. 132 n. 218): *μέσφα* 411 [1]) (cf. Apoll. II 1227, 1258, Call. IIII 47, VI 93), *μέσφ' ὅτε* 1232 (cf. Call. III 195, VI 112, Quint. III 623, VII 621, VIII 134, VIIII 325, XII 296). item recentioris aetatis sunt particulae inter se coniunctae: *ἦμος ὅτε* 120; cf. Apoll. IIII 267, 452, 1310 et Arati v. 584, quo loco primum *ἦμος ὅτε* extare V. I. Loebius testatur (De eloc. Arati. Halis Sax. 1864, p. 44). [2]) quibus locis adlatis adparebit opinor iniuria Schneiderum *τῆμος ὅτε* scripsisse in Arg. v. 120.

Quod ad modum adtinet, in 60 enuntiatis temporalibus (*ἐπεί* vicies legitur) plerumque occurrit indicativus, quater, ubi in enuntiato primario tempus primarium est, coniunctivus: 348 post *ὄφρα*, 552 post *ὁπόταν*, 1232 post *μέσφ' ὅταν*. de v. 1110 in utramque partem disputari potest, utrum versu 348 collato retineamus *ἐπεί . . . ἐξανύσωσι*, cuius structurae perpauca exempla ex Homero adfert La Roche (Ann. gymn. Austr. a. 1876, p. 409 sq.): *Λ* 478, *Ο* 363, 680, *Π* 453, *β* 135, *υ* 86, an cum Schneidero, quem sequuntur Hermannus et Abelius, reponamus *ἐπήν*, quod Quinto, qui *ἐπεί* cum coniunctivo consociatum non adhibuit (cf. Koechly prol. p. LXXXV), satis tritum est; cf. I 303, 732, 810, II 445, VII 213, 298, X 34, XIIII 221. neque Apollonius, si Wellaueri indici fides habenda est, usquam *ἐπεί* solum cum coniunctivo coniunxit, sed *ἐπεί κε* II 1011, III 579. tamen nescio an in codicum lectione adquiescere possimus. exempla coniunctivi cum *ἄν* vel *κε* coniuncti et absque illis particulis in enuntiatis temporalibus positi et ex Homero et e posterioribus epicis peti possunt satis multa. [3]) optativus praesentis semel tempore praeterito antecedente coniungitur cum *πρίν*, quae structura Sturmio (p. 145 sqq.) teste rarissima est. apud Homerum semel (*Φ* 580) optativum aoristi legimus; omnino, qui optativum

---

[1]) Editores qui sic interpungunt: *ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην· πέρι γάρ μοι ἐπήλυθεν αἰδώς, | ὁπλότερον γεγαῶτα γεραιτέρῳ ἰσοφαρίζειν· | μέσφ' αὐτὸς Χείρων ἐλιλαίετο καί μ' ἀέκοντα | ἠνώγει ᾄδοντ' ἐριδαίνεμεν* ita *μέσφα* accipere videntur, ut respondeat latino 'interea', quo modo apud Call. V 55 usurpatum est. meo quidem iudicio verba inde a *πέρι* usque ad *μ' ἀέκοντα* parenthesis loco habenda et cetera ita interpretanda sunt: 'non obtemperavi, dum Chiron ipse cupiditate captus invitum me cantu certare iussit'.

[2]) Addam *ἐξ οὗ* et *εἰσόκε* (cf. Schneideri notam ad Call. IIII 150 et Quint. II 30, 74), quae apud Homerum 'in verae coniunctionis partes veniunt,' in Argonauticis non legi.

[3]) Hac occasione data moneo Kruegeri sententiae gramm. graecae II 54, 16, 1 negantis cum particula *ἦμος* umquam coniunctivum consociari adversari *δ* 400, de quo loco cf. La Roche l. s. c. p. 410, qui in v. 169 hymn. in Ven. quoque coniunctivum reponi vult. apud Nicandrum inveni *ἦμος . . εὕδῃς* (Th. 23) et *ἦμος τύψῃσιν* (Th. 830).

admittunt, aoristum plerumque usurpant (Sturm p. 153). apud Apollonium, Callimachum, Quintum semper infinitivus legi videtur.[1])

Sed in tabella, quam supra proposui, insunt loci quidam, de quibus singillatim disputandum est. qua in re ordinem, quo particulas enumeravi, sequar. v. 9 sq. librorum scripturam ὅταν .... φρικώδεα κῆλα πίφανσκον — id enim Wielius II 28 lenissima mutatione pro κῆλ' ἐπίφανσκον vel ἐπίφασκον restituit — retineri non posse facile opinor omnes concedent. Hermanni coniecturae πιφαύσκω Wielius bene opposuit haec: 'dicit .. poeta nunc se ea canturum, quae numquam cecinerit antea'. quae sententiae ratio cum coniunctivum non ferat, ipse scribendum esse suspicatur ὅτ' ἐν ... πίφανσκον et locutionem ἐν κέντρῳ ἐλαυνόμενος satis firmat 'similium exemplorum certa analogia': v. 929, *E* 386, 558, Aesch. Prom. 464.[2]) quam coniecturam cum Abelio recipiendam esse duco. — v. 43 quin coniecturae Vossii ὅτ' ἐν (pro ὅσον; Wratislaviensis, unus e deterioribus, habet ὅσ' ἐν) et Schneideri Αἰγύπτῳ (pro αἰγυπτίων) probandae sint, non dubito. sed tum non colon post ἀλόχοιο ponendum esse cum Abelio puto, sed comma, cum illud ὅτε coordinatum esse videatur particulae ἡνίκα in v. 41. — v. 649 recte Abelius librorum lectionem ἀλλ' ὅτε πρὸς μεσάτην ἠῶ τρέπεν retinet; δή, quod in RV post ἀλλ' ὅτε legitur, sane e tritioris formulae recordatione oriri potuit. contra quomodo, si Hermanni, qui scripsit αὐτάρ οἱ μεσάτην, coniecturam sequimur, corruptela explicetur, non video.

Dignum praeterea est, quod notetur, ὅτε vel ὁπότε numquam, ut saepissime fit apud Homerum, Apollonium (cf. II 79, 123, 278), Quintum (cf. Koechly prol. p. LXXXI sqq.), in comparationibus adhiberi; comparationes enim omnino desunt in hoc carmine. particulae ὡς in vv. 60 et 595 consueto Homeri more articulus praecedit. de v. 101 infra agam. quod ad v. 301 adtinet: καὶ τότε δὴ μάλα πάντες ἐπῄνεον, ὡς ἐκέλευεν | Ἡρακλέης, dubitari potest, utrum ὡς sensu temporali an comparativo accipiendum sit. sed hoc praeferendum videtur propter tempus imperfectum;[3]) cf. Apoll. I 348 ἐπὶ δ' ᾔνεον, ὡς ἐκέλευεν | Ἡρακλέης. causali sensu ὡς accipiendum est, si traditam scripturam retinemus v. 298 sqq. ἀλλ' οὐ πεῖθον ἄνακτα πεπνυμένον (Herculem), ὅς ῥά οἱ ἤδη | Ἥρης ἐννεσίῃσι τετιμένον Αἴσονος υἱόν, | ὡς δή (ῥα SVo) οἱ κλέος ἐσθλὸν ἐπ' ἐσσομένοισιν ὄπαζεν· | ὅς ῥά οἱ αὐτὸς ἔνισπεν Ἰήσονα κοίρανον εἶναι. quod ad Homerum adtinet,

---

[1]) Praeterea πρίν adverbii vices gerit in v. 49; cf. Apoll. I 41, 1340, Call. V 114; Nic. Th. 366, Quint. I 505 (τὸ πρίν). in v. 260 ita usurpatur πάρος, quod apud Apollonium et adverbium est (I 476, III 182) et coniunctio (I 692), item apud Quintum (cf. III 424, IIII 485), apud Callimachum (ep. 6, 9) et Nicandrum (A. 286) adverbium.

[2]) Adde Opp. Cyn. IIII 175 sq., II 440 et Schmidt. p. 49 n.

[3]) Praeterea ὡς sensu comparativo legitur in v. 934.

de vi causali huius voculae dubitatur. paucis enim iis locis, qui a nonnullis viris doctis ita explicantur, aut vis comparativa vel exclamativa statui aut *ὥς* scribi potest. locos collectos invenies in Ebelingii lexico II 497 *ϑ*, *ι*, 498ª c, *β*; cf. Schmitt l. s. c. pp. 55 sqq. tamen nescio an significatione causali, quae comparativae vel exlamativae proxima est et vernacule exprimi potest vertendo 'wie denn', Argonauticorum scriptor *ὡς* nonnullis locis acceperit, velut *β* 233 *μή τις ἔτι πρόφρων ἀγανὸς καὶ ἤπιος ἔστω | σκηπτοῦχος βασιλεύς, μηδὲ φρεσὶν αἴσιμα εἰδώς, | ἀλλ' αἰεὶ χαλεπός τ' εἴη καὶ αἴσυλα ῥέζοι, | ὡς οὔ τις μέμνηται Ὀδυσσῆος ϑείοιο | λαῶν, οἷσιν ἄνασσε, πατὴρ δ' ὣς ἤπιος ἦεν*, *δ* 373 *νήπιός εἰς, ὦ ξεῖνε, λίην τόσον ἠδὲ χαλίφρων, | ἦε ἑκὼν μεϑίεις καὶ τέρπεαι ἄλγεα πάσχων; | ὡς δὴ δήϑ' ἐνὶ νήσῳ ἐρύκεαι, οὐδέ τι τέκμωρ | εὑρέμεναι δύνασαι, μινύϑει δέ τοι ἦτορ ἑταίρων*. cf. Apoll. I 82 *αἶσα γὰρ ἦεν | αὐτὸν ὁμῶς Μόψον τε . . . Λιβύης ἐνὶ πείρασι δηωϑῆναι, | ὡς οὐκ ἀνϑρώποισι κακὸν μήκιστον ἐπαυρεῖν*. e Callimacho, Nicandro, Quinto quae proferam exempla non habeo.[1]) itaque opus non esse puto medela, quae v. 417 collato in mentem mihi venerat: *ἠδ' ὥς*. Hermanni coniectura Abelio probata *ἦ δή* utique violentior est.

De particulis *ἦμος* et *ὄφρα* haec addam. in v. 1246 codd. exhibent *τῆμος* pro *ἦμος* positum, 347, 939, 1303 *τόφρα* pro *ὄφρα*; duobus extremis locis *τόφρα* particula finalis est. Schneiderus Hermannus Abelius in uno v. 939 *τόφρα* retinuerunt metro firmatum. sed si in hac disputatione ad pronomina et adverbia relativa pervenerimus, videbimus certis quibusdam versus locis pro relativis usurpari formas demonstrativas, quae metro non exiguntur. Callimachi sane versus IIII 39 sq. *τόφρα μὲν οὔπω σοι χρυσέη ἐπεμίσγετο Λητώ, | τόφρα δ' ἔτ' Ἀστερίη σὺ καὶ οὐδέπω ἔκλεο Δῆλος* paratactice, ut aiunt, non hypotactice coniunctos esse censeo. Apollonii loci III 807 (*τόφρα*), IIII 821, 1617 (*τείως*) excusantur ratione metrica. de Quinto Koechly nihil adnotavit. quod si considero iam ab antiquioribus scriptoribus *τέως* pro *ἕως* usurpari[2]), a codicum memoria recedendum esse nego. itaque opus non est in v. 366 cum Slothouwero *ἦμος* reponere pro *τῆμος*, si enuntiata secundaria efficere volumus. cur autem Hermannus ea, quae vv. 369 sq. leguntur, 'perineptam apodosim' praebere dicat, non video; immo enuntiatis secundariis statutis conexus sententiarum melior evadere videtur. de particulis *καὶ τότε δή* infra disputabo. quod ad v. 1350 sq. adtinet, quos codd. sic exhibere Hermannus putavit *ὅσσα τ' ἄρ'*

---

[1]) Usurpatur *ὡς* sensu causali a prosae atticae scriptoribus et poetis tragicis; cf. Krueger I 65, 8, Ellendtii lex. Soph. II 1008 sq., Schinck p. VII.

[2]) Apud Herodotum duo extant loci I 173 et IIII 165, quorum Holder, novissimus editor, illum mutavit, hunc intactum reliquit. de Demosthene cf. indicem alterum in Rehdantzii editione s. v. *τέως*.

ἐν Κρήτῃ πάθον ἄλγεα τετληῶτες, | χάλκειον τριγίγαντα δοκεύμενοι, ὄφρ' ἱκόμεσθα, ne longus sim, Wielii verba (IIII 12) proferam, qui recte de hoc loco iudicasse mihi videtur: 'cum sive veniendi sive supplicandi sive vi et armis vincendi notio utroque loco' — optimo iure ille confert v. 939 ἠδ' ὡς θῆρα πέλωρον ἱκοίμεθα — 'aeque inepta sit . . ., non dubito, quin huic vocabulo significatione aliquantum immutata quidem, sed ad homericum illud *Α* 139 ὃ δέ κεν κεχολώσεται, ὅν κεν ἵκωμαι proxime accedente ea vis vindicanda sit, quam Latinorum superveniendi verbo aliquoties inesse videmus, nostro autem 'einem beikommen.' quamquam difficultas quaedam restat in vocabulo δοκεύμενοι, a quo pendere expectamus enuntiatum ab ὄφρα incipiens. recte enim Hermannus, qui hunc locum ita interpretatus est: 'gigantem speculati, donec tandem pervenimus', adnotat: 'sed quis sibi persuadeat tam inutile et ineptum additamentum a poeta etiam mediocri proficisci potuisse.' sed Abelio teste in libris est δοκεύμενος, ita ut aequo iure cum Wielio δοκεύμενον scribere liceat, qua coniectura accepta difficultas illa evanescit neque opus est Hermanni commento κίχοιμεν aut Schneideri δάμοιμεν.

Iam vero accedamus ad ἐπεί et primum quidem agamus de diversis, quos Zycha et Dietrichius in commentationibus suis proposuerunt, locorum numeris. dicit ille 333^{ies} ἐπεί usurpari sensu causali apud Homerum, sensu temporali 271^{ies}, contra Dietrichius p. 25 haec profert: legitur ἐπεί M. T. i. e. vi mere temporali: 373^{ies}, T. C. i. e. temporali, cui causalis iam subest: 27^{ies}, T. C. i. e. et temporali et causali: 37^{ies}, T. C. i. e. causali, in qua temporalis nondum evanuit: 111^{ies}, M. C. i. e. mere causali: 225^{ies}, vel, si cum Ebelingii lexico, quo collato recte in universum Dietrichium computasse mihi persuasi, significationi causali adscribimus locos litteris M. C. et T. C. insignitos, ceteros temporali, 437^{ies} sensu temporali, 336^{ies} sensu causali. itaque Zycha locos 604, Dietrichius 773 numerat. putabam hanc repugnantiam ita tolli posse, ut Zycham versus repetitos semel tantum numerasse sumerem. sed hoc non sufficere mox intellexi. etenim contendit Zycha p. 85 in enuntiatis temporalibus bis tantum legi imperfectum, Ebelingius autem (I 435^{b} b) duodecim locos adfert, e quibus ea, quam supra indicavi, ratione sex tantum detrahi possunt. ac ne quis forte dicat eum nonnullos locos significationi causali adscripsisse, videamus quot imperfecta vi causali usurpata inveniantur. Ebelingius, si recte computavi, I 436^{b} d promiscue 71 locos commemorat, ubi imperfectum vel plusquamperfectum legitur. eundem fere numerum habet Dietrichius, dico 69. Zycha non plus, sed minus habet: 55 imperfecta, 10 plusquamperfecta. fieri igitur non potuit, quin Zychae fidem denegarem. id sane concedendum erit apud Homerum vim causalem multo saepius inveniri quam in Argonauticis, quorum locos v. 1094 utpote lacunoso neglecto statim

adferam. tres autem significationes distinguo his litteris adhibitis: M. T., M. C., T. C. (i. e. quae medium tenet inter temporalem et causalem). formulam *αὐτὰρ ἐπεί* asterisco addito notabo.

Coniungitur *ἐπεί* cum indicativo aoristi: M. T.: *355, *455, *629, *760, 782, *1036 *(κίον)*, *1078, *1105, *1222, *1250, *1291, *1337, *1341, T. C.: 47, 418, 1287, cum indicativo imperfecti, quod aoristi fere vicem obtinet: M. T.: *234 *(ἔπλετο)*, *934 *(κλύομεν)*, *1178 *(ἔκλυον)*, cum indicativo praesentis: M. T.: 79 *(ἐπεὶ πρώτιστον)*, M. C.: 1148, 1162. de v. 1110 supra disputavi. apud Callimachum vis causalis frequentior est[1]): ind. aor. M. T.: I 15, IIII 74, 153, VI 60, T. C.: IIII 37, 259, V 104, e. 63, 4, M. C.: IIII 119, V 132. — imperf. M. T.: VI 79 *(ἤρτυε)*. — plusquamperf. T. C.: IIII 78. — ind. praes. M. C.: I 5, 79, IIII 164, 290. — perf. M. C.: II 29 *(ἧσται)*. idem de Quinto valere videtur: cf. I 459, 494, 515, 570, 682, 785 — 56, 192, 216, 507, 649, 662, 673, 703, 769. ceterum cum de Apollonio et de Quinto non satis accurate edocti simus, hanc tabellam propono iis tantum, quibus indicativus legitur, locis respectis.

	Homerus			Callimachus			Argonautica		
	M. T.	T. C.	M. C.	M. T.	T. C.	M. C.	M. T.	T. C.	M. C.
aor. . . .	273	127	21	4	4	2	13	3	—
imperf. . .	8	21	44	1	—	—	3	—	—
praes. . .	—	10	117	—	—	4	1	—	2
perf. . . .	1	10	17	—	—	1	—	—	—
plusq. . .	3	4	6	—	1	—	—	—	—
	285	172	205	5	5	7	17	3	2

Adparet igitur recte se habere, quod Zycha contendit in enuntiatis temporalibus aoristum primum locum obtinere, in causalibus praesens. quod ad singulos locos adtinet, cum v. 47 *νῦν δ', ἐπεὶ ἠερόφοιτος ἀπέπτατο δήιος οἶστρος* conferas *ψ* 115 *νῦν δ' ὅτι ῥυπόω*, quo uno loco excepto enuntiato causali ab *ὅ* vel *ὅτι* particulis incipienti praecedere apud Homerum primarium Pfudelius dicit (p. 31),[2]) cum v. 782 *ἦ δ' ἐπεί: Α* 57, *δ* 49, *ϱ* 88, Apoll. II 67. in v. 418 *ἠδ' ὡς Ἡρακλῆι καταντία μαιμώοντες ἐν Φολόῃ δήρισαν, ἐπεὶ μένος οἶνος ἔγειρεν* recte Schneider ante

[1]) Formula *αὐτὰρ ἐπεί*, quae ut Homero ita Apollonio et Quinto trita est, apud Call. non legitur.

[2]) Hac occasione data moneo inter 60 enuntiata temporalia non plus decem esse, quibus praecedit enuntiatum primarium: 9, 43, 79, 120, 418, 872, 1232, 1287, 1312, 1350.

ἐπεί comma ponit; cum enim hic locus bene ita verti possit: 'et quomodo certaverint, cum vinum animos excitasset', causa esse non videtur, cur cum Hermanno et Abelio colon ponamus.

Agendum porro est de vv. 184, 677, 680. in v. 184 RVoV, in v. 677 RVoSV illud *ἐπί* praebent, quod pro vulgato *ἐπεί* se reposuisse Schneider putavit; recte enim *ἐπεί* pro *ἔπειτα* dici potuisse negavit. *ἐπί* his locis aeque atque in v. 325 significare vult idem quod *ἐπὶ τούτοις* (ausserdem[1]), quod meo quidem iudicio probandum est. item Abelius codicum lectionem praetulit Hermanni coniecturis semper semperque illud *οἱ* inferentis. in v. autem 680 sqq. codd. optimi exhibent: *αὐτὰρ ἐπεὶ Φινῆος Ἀγηνορίδαο λιπόντες | αὖλιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης ἐξικόμεσθα | ἀγχοῦ Κυανέαις πέτραις, ἅς μοί ποτε μήτηρ | ἡμετέρη κατέλεξε περίφρων Καλλιόπεια. | οὐ γάρ οἱ ἐξυπάλυξις διζυροῖο πόνοιο· | ἀλλὰ κατειρύμεναι ἀνέμων ἀργῆσσιν ἀέλλαις | ξυμβλῆτες πίπτουσιν ἐπ' ἀλλήλῃσιν ἰοῦσαι· | δοῦπος δ' ἂμ πέλαγός τε καὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἵκανε.* Schneideri *ἐπί* huic loco non convenire recte Abelius sensisse videtur, cum scriberet: *Ἀγηνορίδεω κατέλειπον.* sed quis quaeso coniectura inferet talem personae grammaticae commutationem? praeterea in tempore imperfecto haud immerito offendit Sitzler (l. c.).[2]) ipse obiectum desiderat ad verbum *ἐξικόμεσθα* relatum et putat versum intercidisse scriba oculis aberrante, cum haec fere extarent in libro: *θαλάσσης ἐκφερόμεσθα | δὴ τότε δινήεντα πόρου ῥόον ἐξικόμεσθα* (cf. Apoll. II 551). addidit autem ad *ἐκφερόμεσθα* 'vel *ἐκπερόωμεν*', quo accepto et coniecturae probabilitas imminuitur et imperfectum infertur. iam si verba *ἀγχοῦ Κυανέαις πέτραις* non sufficiunt ad locum significandum — qua de re equidem dubito — scribi potest *Κυανέας πέτρας*, ita ut *ἀγχοῦ* absolute sit positum. quod autem ad apodosim adtinet, aut anacoluthia statuenda est, quae saepius apud Homerum admittitur post *ἐπεί* (cf. *γ* 103, *δ* 204, *θ* 236), aut, quod magis placet, enuntiatum primarium incipit a verbis *δοῦπος δ' ἂμ πέλαγος.* tum verba inde ab *οὐ γάρ οἱ* usque ad *ἰοῦσαι* explicatio sunt sententiae, quae inest in enuntiato relativo *ἅς . . . κατέλεξε*: 'rupes Cyaneas periculosas esse'.

Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' legitur 355, 629; coniectura illatum est in vv. 455 et 1178 ab Hermanno pro codicum scriptura *ἐπεί τ'*. sed cur illud *ἐπεί τε* idcirco mutemus, quod ter tantum apud Homerum invenitur: *Λ* 87, 562, *M* 393 — Herodoto satis tritum est; cf. Kuehner II p. 702 — non

---

[1]) Cf. Kruegeri notam ad Arriani Anabasim I 3, 2: '*ἐπὶ δὲ Γέτας* 'ausserdem, sodann' ohne Casus ist herodoteischer Sprachgebrauch, der auch bei den Spätesten selten ist; öfter bei Arrian, wie I 14, 2, II 7, 5; 8, 4, III 22, 4, V 5, 1'. de productione syllabae finalis voculae *ἐπί* egi p. 245 sq.

[2]) Eadem fere Abelii coniecturae Weizsaecker (l. s. c.) opponit, qui corruptelam in *ἐπεί* latere putat.

video; cf. Schneideri notam ad Nicandri Ther. 285, qui adfert Apoll. IIII 323 et 366.

Quod ad particulas adtinet cum ἐπεί causali coniunctas, habemus 1148 ἐπεί νύ τοι (cf. Apoll. I 1290, Quint. VI 385), 1162 ἐπεὶ νῦν, ad quem versum Hermannus haec adnotat: 'si bene observavi consuetudinem, recte ἐπεί νύ οἱ . . . repositum est'. sed si de consuetudine omnino verba fieri possunt, ἐπεί νύ τοι reponendum erat. Wielium sine causa hunc locum immutasse adparebit ex eius ipsius verbis (II 22): 'illud αἰέν et ipsum sine sensu et sententiarum rerumque continuationi repugnans displicet'. at nonne id interpretari possumus vernacule 'da von jetzt an immer die Erinys nachfolgt'? tum pergit Wielius his verbis: 'Cribellius habet 'fera Erinnys', unde poetae restituendum est ἐπεὶ νῦν αἰνὴ Ἐριννύς, nisi graviore mutatione scribere malis ἐπειγομένοισί τ' Ἐ., cum etiam νῦν non valde placeat.' idem p. 7 in v. 1148 νῦν reponi vult, cum inter versus, quorum 'primam et alteram quarti pedis thesim voces monosyllabae obtinent, quattuor tantum careant caesura semiquinaria.' sed num illi versus — dico 656, 1044, 1091 — propterea immutandi sint, ego quidem vehementer dubito.

Praeter ὥς et ἐπεί sensu causali οὕνεκα, quod Quinto 'in deliciis est' (cf. Koechlyi notam ad IIII 128), usurpatur 177 et 495[1]) cum indicativo coniunctum; cf. Apoll. I 615, III 246, 334, 470, 626, 1125, IIII 793, 1032, Call. II 97, III 236, IIII 53, 57, 247, Nicandr. Ther. 484, Al. 407, 620. aliae coniunctiones causales non leguntur in Argonauticis.

Restat, ut pauca addam de particulis in apodosi enuntiatorum temporalium positis.[2]) sunt autem hae: δὴ τότε 355, 887 (cf. *M* 13, γ 269, 342), δή ῥα τότ' 1143 (cf. Ω 448), καὶ τότε δή 366 (cf. Θ 68, δ 431, ι 58), καὶ τότε 1339 (cf. ζ 297, ι 250, κ 346, τ 251), τότε 1222 (cf. Λ 191, 206), αὐτίκα 760, 708 (ἄρ') (cf. *B* 661, γ 447, ο 92), ἔνθα 991 (cf. Π 462, *Z* 242), τῆμος 303, 512 (cf. ν 93, Λ 84). de v. 1339 haec dicit Sitzler '1339 ist nach der ständigen Uebung(?) unseres Dichters δὴ τότε statt καὶ τότε zu schreiben. Auch Homer hat καὶ τότε allein nicht gebraucht, um den Nachsatz einzuleiten.' sed loci homerici, quos modo ad-

---

1) V. 495 sqq. cum vix aliter accipi possint atque ita, ut Cribellius eos expressit vertendo:

'Atque una Minyae reliqui monumenta Minervae
Erecto aedificant saxo, pulcherrimus unde
Manat ab Artaciae nympharum munere gurges,
Dona deae quoniam per concava littora ponti
Hellespontiacis facies arrisit in undis'

adparet haud recte ab Hermanno et Abelio colon poni ante ἔνθα.

2) Versus cito, in quibus coniunctio legitur.

tuli, facillime peti poterant ex Ebelingii lexico II 341ᵇ. quem librum si quis inspicere noluit, eius certe non erat coniecturas proponere. praeterea si recte disputavi de v. 366 sq., illud *καὶ τότε δή* accedit ad *καὶ τότε* firmandum.

De *δέ* apodotico, quod vocant, fusius agere huius loci non est; id autem dignum, quod notetur, omnes Argonauticorum locos eius generis esse, quod Th. Gomperzius in Meletematis Herodoteis (Sitzungsber. der Wiener Acad. phil.-hist. Cl. CIII 544 sqq., 594 sqq.) tamquam primum proponit: particulam quoque adversativam in protasi habemus.[1]) sunt autem versus hi: 234 (recte Sitzler *δ'* defendit contra Hermanni coniecturam *ῥ'*), 351 (liceat absolvere rem de hoc loco, ubi praecedit enuntiatum relativum; forma pronominis *οὗτος* apud Homerum, nisi qui me fugit e locis a L. Lahmeyero[2]) collatis, cum *δέ* apodotico non coniungitur, sed apud Herodotum; cf. I 138), 649 (apodosim incipere puto a verbis *κραιπνὸς δ'*; eo minus igitur causae est, cur cum Wielio II 13 sq. *ἐγεγώνεε Τῖφυς* scribamus pro eo, quod in libris traditum est *Τῖφυς δ' ἐγεγώνει*, nisi re vera eam mutandi causam esse putamus, quod ceteris huius carminis locis gubernatoris illius nomen aut primo aut extremo versus loco positum est), 680, 1036 (*ὑπ' εἰρεσίαις δὲ*), 1088 (Hermannus post hunc versum signa lacunae posuit, quod verba *χεῖρες δ' οὐκέτ' ἔμιμνον* initium apodosis esse nequirent; equidem apodosim incipere puto a v. 1092 *Ἀγκαῖος δ' ἐξᾶλτο*), 1341 (Hermannus *δέ* in *τε* mutavit).

Quod si in unum comprehendimus, quae disputata sunt, in enuntiatis temporalibus, quae primariis plerumque praecedunt, hae inveniuntur particulae[3]): *ὅτε, ἐπεί, ἡνίκα, ἦμος, ὡς, ὄφρα, μέσφα, πρίν, ὁπότε.* coniunctivus bis legitur cum particula *ἄν*, bis absque illa, optativus semel. vi causali usurpantur *ἐπεί* et *οὕνεκα* ac fortasse *ὡς*.

IV. De enuntiatis condicionalibus et de enuntiatorum relativorum formis hypotheticis.[4])

In primae eiusmodi enuntiatorum formae exemplis, quae leguntur in v. 1325 et 1327, nihil quod memorabile sit inest, nisi quod hoc loco duo

---

[1]) Idem cadit in Apollonii locos, quos Wellauer suppeditat, I 318, 681, 1236 et in Opp. Cyneg. locum II 255, quem unum adfert Lehrs Quaest. ep. p. 319. Halieuticorum loci ibidem collecti, ubi *ὁ δὲ* habemus, non omnes ita comparati sunt.

[2]) De apodotico qui dicitur particulae *δέ* in carm. hom. usu. Lipsiae 1879.

[3]) Habes eas secundum frequentiam digestas.

[4]) Cf. G. Goodwin, Classification d. griech. hypoth. Sätze. Philol. XXVIII 741 sqq., L. Tillmanns, *Εἰ* mit Ind. d. Haupttempora und *ἐάν* mit Conj. Ann. phil. CI 649 sqq.,

enuntiata hypothetica inter se opponuntur particulis *μέν* et *δέ*[1]); cf. 844 sqq. quod ad v. 1167 sqq. adtinet: *εἰ μὴ γάρ μ' ἱερῇσιν ἐπιγνάμψαντες ἄκρῃσι | κόλπον ἔσω γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης | ἵξεσθ', ἂμ πέλαγος Ἀτλαντικὸν ἐκτὸς ἵκωμαι* (codd. habent *εἰ μή τ' ἄρ*[2]). Hermannus *κεν* inseruit post *πέλαγος* 'et orationis lege et metro iubente, quandoquidem noster ut recentiores epici non solet brevem syllabam in caesura producere nisi in phrasibus ex Homero sumptis' et adposuit locum homericum *Α* 137 *εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι.* de re metrica satis mihi videor exposuisse pp. 244, 246 sqq., 251; nec magis de orationis lege Hermanno adsentior. apud Homerum enim ipsum solus quoque coniunctivus futuri fere vices gerens[3]) in apodosi periodi hypotheticae invenitur *μ* 382 *εἰ δέ μοι οὐ τίσουσι βοῶν ἐπιεικέ' ἀμοιβήν, | δύσομαι εἰς Ἀίδαο καὶ ἐν νεκύεσσι φαείνω.* verum prorsus aliter res se habet in Argonauticis, quorum nullo loco *κεν* vel *ἄν* in enuntiato primario legitur; nam vv. 473, 816, 846 aperte corrupti sunt.[4])

C. Tumlirz, Versuch einer Theorie der hypoth. Sätze. progr. Smichov. 1880 (ad rationem logicam magis spectat quam ad grammaticam), I. F. Lilie, De locutionum hypoth. usu hom. Vratislaviae 1863, L. Lange, Der hom. Gebrauch der Partikel *εἰ*. Lips. 1872/73, A. Rohde, Die hypoth. Sätze bei Homer. progr. Wittenberg. 1886 (ad primam tantum formam spectat), A. Winter, De modorum in enunt. condic. apud trag. Graecos usu. Vratislaviae 1865, F. Petri, De enunt. condic. apud Aristoph. usu. Halis Sax. 1887. reliquas commentationes, quae in Huebneri libro 'Grundriss zu Vorlesungen über griech. Syntax' § 61 f. 1 adferuntur, exceptis Classenii Observationibus et Delbrueckii Quaestionibus syntacticis inspicere non potui.

1) Quam formam M. Schanzius (cf. Ann. phil. CI p. 225 sqq.) insignire consuevit nomine 'Bifurcation'.

2) Particularum cum Hermanno transponendarum *(εἰ γὰρ μή)* causam non esse facile intelleges collatis locis homericis, quos congessit J. Bekkerus (Homer. Blätter p. 286 n. 5): *Μ* 67, 322 *(εἰ μὲν γάρ)*, *Μ* 245, 302, *Ν* 288 *(εἴ περ γάρ)*. post alia quoque vocabula in hoc carmine *γάρ* tertio loco positum est 837 *(οἳ μέν)*, 974 *(ἣ μέν)*, 1123 *(ἐν μέν)*, 1323 *(θυμαίνει μάλα γάρ*; cf. *Ν* 49 *ἄλλῃ μὲν γάρ*, *Ρ* 461 *ῥέα μὲν γάρ)*.

3) Cf. omnino R. Masius, Ueber den Conjunctiv in unabhängigen Sätzen bei Homer. progr. gymn. Glagov. 1885, cuius sententiam ('Modus der Erwartung') Delbrueckio ('Modus des Wollens'; cf. Synt. Forsch. t. I et t. V p. 302 sqq.) contrariam probat Vogrinzius (Burs. Ann. t. 42, p. 219).

4) Qua re perpensa adparere puto, quanta audacia usus Sitzler l. c. v. 291 sic legendum esse suaserit: *ἀλλ' οὔ οἱ χάρτος τιν' ἀρειότερόν κε γενέσθαι Ἡρακλῆος ἄνακτος ὀίομαι.* certe offendendum non erat in verbis *κάρτιστον ἀρειότερόν τε*; nam si dici potest *κάρτιστον Ἡρακλῆος* (der tapferste im Vergleich mit H.) — cf. *λ* 483 *σεῖο . . . οὔ τις ἀνὴρ . . . μακάρτατος* et, qui de hoc usu disputaverunt, Hermann. ad Viger. p. 717 sq., Kuehner II p. 21, I. Kvičala (Ann. gymn. Austr. 1858 p. 432 sq.), H. Ziemer, Junggramm. Streifzuege. Colberg 1882. p. 131, Vogrinz p. 189 et Apoll. III 91 *πίθοιτό κεν ὔμμι μάλιστα | ἢ ἐμοί* — et *ἀρειότερον Ἡ.*, coniunctio quoque horum membrorum tolerari posse videtur. in Herwerdeni coniectura (cf. Mnemos. n. s. XIIII p. 20) *ἀλλ' οὔ οἵ τινα χάρρον' ἀρειότερόν τε* forma dorica displicet.

Difficilior oritur quaestio de v. 904

αὐτὰρ ἐπὶ σταθμοῖο πυλῶν τηλῶπις ἄνασσα
ἱστάνει, αἰθύσσουσα πυρὸς σέλας, ἥν τέ νυ Κόλχοι
Ἄρτεμιν ἐμπυλίην κελαδοδρόμον ἱλάσκονται
δεινὴν ἀνθρώποισιν ἰδεῖν, δεινήν τ' ἐσακοῦσαι,
εἰ μή τις τελετὰς πελάσει καὶ θύσθλα καθαρμῶν.

Schneider *πελάσαι* dedit haec adnotans: 'Ita correxi vulgatum *πελάσει*', neque negari potest tempus futurum post verba *ἱλάσκονται δεινὴν ἰδεῖν*, quae sunt *δεινή ἐστιν ἰδεῖν*, miros nos habere. adferat quispiam v. 1324 *θυμαίνει μάλα γάρ σφι Διωναίη Ἀφροδίτη | ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξίν, ὅτις τάδε μήσεται ἔργα.* sed illud *μήσεται* pro coniunctivo accipi posse docet Apollonii Rhodii usus, cuius exemplum hunc scriptorem secutum esse cum per se veri simile est, tum iam Schneider et Wielius occasione data demonstraverunt. de Apollonio conferas haec Rzachii verba: 'Hier sind zunächst die Reste kurzvocalischer Bildung bei den sigmatischen Aoristen zu betrachten. Dass auch diese alten Formen Conjunctive primärer Bildung zu sigmatischen Aoristen ohne Themavocal sind, kann jetzt niemand mehr in Abrede stellen (vgl. Westphal, Method. Gr. I 2, 266 sq., Curtius, Verb. II 259). Da diese Formen dem Verständnis der alexandrinischen Grammatiker äusserlich doch immer näher lagen als die früher erwähnten Conjunctive des Praesens und des starken Aorists, so verwendet sie Apollonius auch etwas öfter als jene.'[1] conferas quaeso Call. IIII 229, Quint. I 499, VI 448. exempla Nicandrea praesto non sunt. accedit, quod in Argonauticorum loco 347 sqq. propter *ὄφρα μὲν . . . . μίμνωμεν*, quod praecedit, illud *δηλήσεται (ὃς δέ κε συνθεσίας δηλήσεται)* vix pro futuro accipi potest.[2] iam cum locus ille similis removeri possit, videamus, utrum futurum in v. 904 ferendum sit necne. quae res decerni nequit nisi aliorum scriptorum locis adscitis. cum e Callimacho[3] Nicandro Quinto (cf. Koechly p. LXXXVIII sq.) nihil praesto esset, Apollonii autem loci aliter essent comparati — uno enim (II 637) excepto, ubi in apodosis verbis *ἀμφὶ ἄλλων δείδι' ἑταίρων* futuri notionem inesse puto, in enuntiato primario habemus optativum cum particulis *ἄν* vel *κε* coniunctum (III 75, 98, 901, IIII 834) — nihil aliud restabat nisi locos homericos con-

---

1) Cf. Gramm. Stud. z. Apoll. Rhod. Sitzungsber. der Wiener Acad. phil.-hist. Cl. 89, p. 574. adfert I 1332, II 1073, III 909, IIII 182, 438, 831 *(δηλήσεται)*, praeterea I 665, III 570, de quibus locis nescio an eodem modo dubitari possit, quo Rzachius ipse de IIII 1418 dubitat.

2) Particulae *κεν* in enuntiatis relativis futuri indicativo additae haec fere exempla extant homerica: *Α* 175, *Ι* 155, *Μ* 226, *ε* 36, *κ* 432; ceterum cf. Eb. I 696, 2 a.

3) Locum similem IIII 234 — agitur de enuntiato temporali — suo iure Schneider correxit.

ferre, quos e Rohdii commentatione p. 17, et Sophocleos, quos e tabella Winteri disputationi addita sumere potui. mittamus locos *N* 97 (cf. 374), *ω* 433, Ant. 485, El. 1210, Oed. R. 54, 521, 847, Trach. 1246, Phil. 68, 988), ubi praesens, quod in enuntiato primario legitur, pro futuro positum est; cf. Krueger I 53, 1, 6 et 8, II 53, 1, 1 et 6.[1]) nulla enim inter hos et locum, de quo agitur, intercedit similitudo. sed simillima primo obtutu videntur *I* 230 *ἐν δοιῇ δὲ σόας ἔμεν ἢ ἀπολέσθαι* | *νῆας ἐυσσέλμους, εἰ μὴ σύγε δύσεαι ἀλκήν*, *Θ* 423[2]) *ἀλλὰ σύγ' αἰνοτάτη . ., εἰ ἐτέον γε τολμήσεις*, cf. *φ* 170, El. 500. his autem locis de singulari quadam condicione verba fiunt, et iam eo, quo quis loquitur, tempore res, quae apodosi exprimitur, aliter se haberet, si condicio illa futura non esset; veluti: 'iam est *αἰνοτάτη*, si postea audebit' (cf. Aristoph. Eq. 609, 1359, Eccl. 568). de actione autem iterata *(δεινή ἐστιν ἰδεῖν, ὅταν μή τις τελετὰς πελάσῃ)* nequaquam in enuntiato primario praesens, in secundario futurum adhiberi potuit. itaque nisi sumere malis Argonauticorum scriptorem in externa tantum sententiarum specie versatum, quid intercederet inter locos homericos illumque quem tractamus, fugisse, iam hic locus immutandus erit. in Schneideri coniectura optativus displicet. quid enim hoc loco sibi vult: 'dea terribilis est, nisi sumimus aliquem sacris eam placare'[3]) vel 'si sumimus aliquem sacris eam non placare'? contra quadrat haec sententia: 'dea terribilis est, quotienscumque sine sacris aliquis accessit', ita ut melius videatur convenire *πελάσῃ*. simile enuntiati hypothetici exemplum ex Argonauticis adferre non possum; eo enim loco, quo praeter hunc tertia forma adhibita est (1166), habemus *ἤν* cum coniunctivo aoristi coniunctum. ceterum hic locus ad alterum eius formae genus pertinet; usurpatur enim *ἤν* de singulari quadam condicione futura ('besondere Voraussetzung'), illo autem loco *εἰ* cum coniunctivo de actione iterata ('allgemeine Voraussetzung'); cf. Goodwinium et Tillmansium.[4]) sed adest enuntiati relativi forma hypothetica 852 *ἀέθλων, οὓς αὐτὸς ἐνίσπω.*[5])

---

[1]) *ψ* 286, El. 379, Oed. R. 233 nihil ad rem faciunt; nam quae his locis in apodosi leguntur *(ἐλπωρή* [sc. *ἐστιν*] *ὑπάλυξιν ἔσεσθαι*; *μέλλουσι πέμψειν*; *ἄκ τῶνδε δράσω*, *ταῦτα χρὴ κλύειν ἐμοῦ)* futuri vicem obtinent.

[2]) Qui locus a plerisque damnatur; cf. Ameisii appendicem.

[3]) Cf. Langium p. 141: 'Dass der Conjunctiv beim Praesens haeufiger ist, beruht darauf, dass ein oft vorkommender Fall vom Standpunkte der Gegenwart aus ebenso gut erwartet als zugestanden werden kann, ja dass jenes psychologisch das Natuerlichere ist' et Winterum p. 37: 'optativo ea ponuntur, quae in sola mente ac cogitatione versantur et agitantur nulla neque veritatis rerum neque eventus ratione habita.'

[4]) De v. 850 infra agam.

[5]) Coniunctivum aliter explicari posse, ita ut pro futuro sit, quod iniuria Huschkius (cf. Diurn. antiquit. 1836 p. 1221) reponere vult, haud ignoro; cf. *ι* 37 *εἰ δ' ἄγε τοι καὶ*

praeterea iam antea tetigimus eiusmodi enuntiata temporalia: 348, 1110. de enuntiatis relativis, quae leguntur in vv. 350 et 1324, supra exposui.[1])

De homerico tertiae formae hypotheticae usu haec habet Winter p. 30 e Lilio hausta: in iis, quae fieri solere praedicentur, nudos coniunctivos extare 15 (*A* 81, *Δ* 261, *K* 225, *Λ* 116, *M* 239(?), *Π* 263, *T* 164, *Φ* 576, *X* 191, *α* 167, *η* 204, *μ* 96, *ξ* 373, *π* 98, 116), in rebus semel futuro tempore efficiendis 8 (*A* 340, *E* 258, *M* 223, 245, *X* 86, *α* 204, *ε* 221, *μ* 348), comitari vero ἄν vel κε particulas coniunctivum in illo genere 5 locis (*Λ* 166, *Γ* 25, *Δ* 391, *M* 302, *ε* 120), in hoc pluribus quam 140. e tragicis Winter non plus 12 locos adfert, quibus solum coniunctivum habemus, contra 264, quibus ἄν additum est. similem rationem intercedere apud Apollonium, apud quem leguntur εἰ, εἰ ἄν, εἴ κε, ἤν, et Quintum, qui utitur particulis εἰ, εἴ κε, ἤν, Wellaueri indice et Koechlyi prolegg. p. LXXXVIII sq. inspectis facile tibi persuadeas (cf. etiam Zimmermann p. 123). apud Callimachum semel habemus εἰ cum solo coniunctivo constructum (IIII 28), quinquies ἤν (e. 10, 3; 12, 1; 14, 1; 33, 3; 55, 3), apud Nicandrum bis εἰ (Th. 98, 115), novies ἤν (Th. 779, 915, A. 157, 249, 312, 364, 495, 537, 567).

Iam accedamus ad periodum quam vocant irrealem, cuius formam solitam in Argonauticis non inveniri adparet ex iis, quae supra (p. 270) de particulis κεν et ἄν exposui. sed nonnulli extant loci, quibus eam expectamus:

480 καὶ ἐκλελάθοντο πορείης,
εἰ μὴ ἀποτροπίοις ἐνοπαῖς θελξίφρονί θ' ὕμνῳ
ἡμετέρῳ θελχθέντες ἔβαν ποτὶ νῆα μέλαιναν,
1083 οὐκέτι δὲ προφυγεῖν ἐδοκεύομεν αἰπὺν ὄλεθρον,[2])
εἰ μὴ ἄρ' ὁρμαίνουσαν ὑπὸ κρατερῆφι βίηφι
νῆα μολεῖν ἴθυν' ἐπὶ δεξιὸν αἰγιαλοῖο
Ἀγκαῖος,
1173 πολλὰ δὲ μερμήριζον ἐνὶ φρεσὶ πευκαλίμῃσιν,
ἤ μιν ἀποφθίσωσι καὶ ἰχθύσι κύρμα βάλωσιν

νόστον ἐμὸν πολυκηδέ' ἐνίσπω. sed huic loco melius convenire puto hoc: 'perpessus pericula, quaecumque indicabo' quam illud 'pericula quae indicaturus sum'; nam re vera non indicat, quod Ulixes statim facit loco citato, sed tum demum, si pactio convenerit, ea indicaturus est.

[1]) In v. 662 — ut enuntiata relativa absolvam — e codd. RV, quos sequuntur Abelius et Hermannus, scribo ἵξοι (rel. codd. ἵξῃ), cum antecedat tempus praeteritum.

[2]) In Hermanni et in Abelii editione colon positum est post ὄλεθρον; quod num iure factum sit, postea quaeremus.

αἰνολεχῆ Μήδειαν, ἀποστρέψωσι δ' Ἐρινύν,
εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε περικλυτὸς Αἴσονος υἱός,[1]
1186 *οὐδέ τις ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσίν, ὁππόθ' ἄρ' ἐσμέν,*
εἰ μὴ ἐπ' ἐσχατιαῖς ἀκαλαρρόου Ὠκεανοῖο
Λυγκεὺς εἰσενόησεν — ὃ γὰρ τήλιστον ὄπωπε —
νῆσον πευκήεσσαν ἰδ' εὐρέα δώματ' ἀνάσσης,
1259 *ἦ τάχα καὶ δύσεσθ' Ἀργὼ κατὰ βένθε' ἔμελλεν,*
εἰ μὴ πρεσβίστη θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος
εὐρυβίην Πηλῆα πόσιν λελίητο ἰδέσθαι,
1273 *Ἀγκαῖος δ' ἴθυνεν ἐπὶ προβλῆτα κολωνόν,*[2]
εἰ μὴ ἐγὼ φόρμιγγα τιταινόμενος παλάμῃσι
μητρὸς ἐμῆς ἐκέρασσ' εὐτερπέα κόσμον ἀοιδῆς.

Primum exemplum remoturus erat Schneider, qui ad h. l. 'sententia' ait 'desiderat *καί κεν λελάθοντο πορείης*, i. e. *ἐλάθοντο ἄν.*' at fefellisse eum opinionem reliquis locis docemur, etsi detrahimus eos, in quibus verba, qualia sunt *ἐδοκεύομεν*, *ἔμελλεν*, per se quiddam irreale exprimunt.[3]) iam videamus, num similia apud alios poetas inveniantur. particulae *ἄν* vel *κε* in apodosi periodi irrealis paucis Odyssiae locis desiderantur: *δ* 293 *οὐ τάδ' ἤρκεσε, οὐδ' εἰ ἦεν*, *ν* 385 *ἦ φθίσεσθαι ἔμελλον, εἰ μὴ ἔειπες*, *υ* 332 *κέρδιον ἦεν, εἰ νόστησε*; cf. *δ* 172. tragicorum exempla, quae e Winteri tabella peti possunt, velut Soph. El. 529 *(χρῆν)*, 579 *(χρῆν)*, Oed. R. 255 *(εἰκὸς ἦν)*, eiusmodi sunt, ut respecto Kuehneri loco nihil ad rem faciant. sed constat sat multis tragicorum locis iniuria particulam *ἄν* inseruisse editores, quos Winterum secutum esse adparet e disertis eius verbis (p. 13) de Eur. Hec. 1088 factis; cf. Hermannus, De particula *ἄν* I c. 13, Wecklein Ann. phil. CI p. 578, Krueger I 54, 10, 1, de Aristophane Petri p. 19 sq. apud Apollonium unum exemplum inveni III 1140 *ἡ δ' οὔπω κομιδῆς μιμνήσκετο· τέρπετο γάρ οἱ | θυμὸς ὁμῶς μορφῇ τε καὶ αἱμυλίοισι λόγοισιν, | εἰ μὴ ἄρ' Αἰσονίδης πεφυλαγμένος ὀψέ περ ηὔδα.* praeterea bis apud infinitivum *ἄν* omittitur: I 196 *τοῦ δ' οὔτιν' ὑπέρτερον ἄλλον δίω . . . ἐπελθέμεν, εἴ κ' ἔτι μοῦνον αὖθι μένων λυκάβαντα μετετράφη*, III 584 *(στεῦτο) οὐδὲ γὰρ Αἰολίδην . . . δέχθαι . . ., εἰ μή οἱ Ζεὺς . . . ἄγγελον ἧκεν.* contra decies fere usitata forma legitur. in vv. I 253 et IIII 903 sq. indicativus nudus *(ἦεν βέλτερον . . ἔμελλον βαλέσθαι)* exigitur ratione grammatica, quam supra explicavimus. apud Calli-

---

1) Cf. *Γ* 373, *Ε* 679, *Θ* 90. post *Ἐρινύν* Hermannus et Abelius colon posuerunt.

2) Hermannus colon posuit post *κολωνόν*.

3) Cf. Kuehner II § 392^{b} 5, qui *ἄν* post verba quaedam dicit omitti, 'weil der Begriff dieser Verba schon an und für sich die Wirklichkeit des durch den dabeistehenden Infinitiv ausgedrückten Verbalbegriffs leugnet oder aufgibt'.

machum et Nicandrum nihil tale inveni. contra de Quinto Koechly p. XC, postquam periodum irrealem tractans locos adtulit, quibus in enuntiato primario habemus *ἔμελλεν* cum infinitivo constructum: I 713, II 305, VII 142, 417, VIII 341, 350, sic pergit: 'unicum sed iustum est V 359 sqq. *τὰ δὴ τάχα πάντα τέλεσσεν, | εἰ μή οἱ Τριτωνὶς ἀάσχετον ἔμβαλε λύσσαν.*' quod exemplum cum unicum esse dixerit, mirum sane est eum paulo post inter horum membrorum formas, quas Quintus admiserit, referre: III 514 *τάχ' ἤλυθε — νύξ, εἰ μὴ — προσεφώνεε*, IIII 301 *ἦκα δὲ πάντες ἔμιμνον — εἰ μή σφεας ἐνένιπεν*, VI 503 *καὶ δὴ τάχα — ὄλοντο, εἰ μὴ — τύψε*, XII 269 *καταβήμεναι ὁρμαίνεσκον, εἰ μὴ — ἔρυκε*, XIII 389 *ὥρμηνε κτανέειν, εἰ μὴ — κατέρυξε*, XIIII 232 *εἷλκον, εἰ μὴ — κατέρυκεν*; cf. VIII 215. sed multo saepius apud Quintum usitata forma legitur.

Ex iis, quae protulimus, elucet in talis periodi hypotheticae apodosi nonnumquam — semper fere ita, ut enuntiatum secundarium negativum sit — indicativum poni absque particula *ἄν* vel *κεν*, etiamsi non verbo ipso (*μέλλω*) vel alia vocula addita (*τάχα*) rem factam non esse significatur. id autem maxime miros nos habet, quod in Argonauticis nusquam omnino usitata forma invenitur. cuius rei causam nisi huius aetatis sermonem accuratius persecuti invenerimus, melius certe erit rem ipsam notare quam futtilibus explicationibus indulgere. quod ad interpunctionem ante *εἰ μή* ponendam adtinet, non video, cur alia membra potius per se accipienda esse, alia artius cum enuntiatis primariis cohaerere sumamus. comma igitur retinendum esse puto, quod omnibus locis defendi potest.

Iam accedamus ad enuntiata condicionalia, in quibus optativus usurpatur. qua in re statim delabimur ad locum, qui in crisi factitanda maximas praebet difficultates, dico v. 844 sqq. quare melius erit, quae de superiorum poetarum usu comperta habemus, praemittere. apud Homerum quidem praeter usitata formae quartae exempla locos invenimus, ubi in enuntiato primario indicativus legitur, velut *K* 222 *ἀλλ' εἴ τίς μοι ἀνὴρ ἅμ' ἕποιτο καὶ ἄλλος, | μᾶλλον θαλπωρὴ καὶ θαρσαλεώτερον ἔσται*; cf. *Υ* 100, *Λ* 59 *νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὀίω | ἂψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν*. item apud Sophoclem plerumque optativus cum *ἄν*, nonnullis vero locis indicativus extat: El. 370 *ὡς τοῖς λόγοις | ἔνεστιν ἀμφοῖν κέρδος, εἰ σὺ μὲν μάθοις*, Oed. R. 851 *εἰ δ' οὖν τι κἀκτρέποιτο τοῦ πρόσθεν λόγου, | οὔτοι ποτ', ὦναξ, σόν γε Λαΐου φόνον | φανεῖ δικαίως ὀρθόν*; cf. Ant. 1031. de Apollonio vide I 681 *εἰ δὲ τὸ μὲν μακάρων τις ἀποτρέποι, ἄλλα δ' ὀπίσσω | μυρία δηιοτῆτος ὑπέρτερα πήματα μίμνει* (cf. III 140, IIII 1511), II 642 *οὐδ' εἴ κε διὲξ Ἀίδαο βερέθρων | στελλοίμην, ἔτι τάρβος ἀνάψομαι . . .*; cf. III 479, IIII 403. e Callimacho huc pertinent III 178 *ἦ γάρ κεν . . . προγένοιντο, καὶ εἰ Στυμφαιίδες εἶεν* et IIII 129 *τλήσομαι . . ., καὶ εἰ μέλλοιμι*. e Quinto confero I 606 *φρένας ἔνδον ἰαίνει* |

3*

θνητῶν ἀνθρώπων, εἰ καὶ μάλα τις θρασὺς εἴη, III 196 *τοῖς εἴ πως ἐρύσαιμεν Ἀχιλλέα δηωθέντα, ἵπποις μὲν μέγα κῦδος ὀρέξομεν.*[1])

His praemissis iam Argonauticorum locum a grammaticis varie tractatum inspiciamus. Colchorum rex quaesiverat ex Argonautis cuius rei causa in terram suam et ad gentem suam fortem venissent. respondit Iason se a patruo vellus aureum Iolcum adferre iussum advenisse cum viris fortibus, deorum aut heroum filiis. indignatus Aeetes dolo quodam excogitato dicit:

εἰ μὲν δὴ Κόλχοισιν ἀρηιφάτοισιν ἐσάντα
μαρναμένοις ἐπιθεῖσθον ἀποφθίσειν μένος ἀνδρῶν
ἔλπεσθ' ὥς κεν ἀδήριτον γέρας ἔσσεται ὑμῖν
κῶας ἀειρομένους ἰέναι πρὸς πατρίδα γαῖαν
εἰ δέ νυ παῦροι ἐόντες ὑποκλίνοιτε φάλαγγι
ἡμετέρῃ τότε νῆα καταφθιμένοισι κεάσσαι
εἰ δέ κέ μοι πείθοισθε τὸ καὶ πολὺ κέρδιόν ἐστι
κρίναντες τίν' ἄριστον ἢ ὃς βασιλεύτερός ἐστιν
ὄφρα κε πειρηθεὶς ἀέθλων οὓς αὐτὸς ἐνίσπω
κῶας ἕλῃ χρύσειον ὃ καὶ γέρας ἔσσεται ὑμῖν.

Proposui, quae Abelio teste optimi codd. exhibent, interpunctione consulto neglecta.[2]) egerunt de hoc loco praeter editores Wielius III 22 sq., Fr. Schubertius l. s. c. p. 480 sq., Sitzler l. s. c. percenseamus igitur quae viris doctis displicuerunt. Hermannus, qui *ἐπιθῆσθον* legit, pro *δή* (v. 844) *κεν* reposuit, 'ut haberet coniunctivus, unde penderet'. sed recte Wielius haec opponit: 'quod non necessarium fuisse docent epicorum loci haud rari, quibus *εἰ* coniunctum est coniunctivo.' ego cum Abelio optativum praeferendum esse duco; nam quamquam in tanta exemplorum paucitate difficile est certi quid statuere, ceterorum scriptorum usu respecto coniunctivo hic locus non esse videtur. neque cum Herwerdeno faciemus, qui l. c. pro 'absurda forma' *ἐπιθεῖσθον* proponit *ἐπορούσετ'*, praesertim cum corruptelae rationem se fugere ipse fateatur. in duali enim *ἐπιθεῖσθον* pro numero plurali posito offendendum esse ne Wielius quidem contendit, quamquam suadente mutationis lenitate scribi iubet: *ἐπιθῆσθ', ὃν (ἀποφθίσει μένος ἄνδρας)*; nam sive loci homerici, qui huc

---

[1]) Loci Nicandrei cum aut obscuri aut ita dubii sint, ut a codicum tantum aestimatione scriptura pendeat, nolui ex eo exempla petere tam infirmo nisa fundamento.

[2]) *ἐπιθεῖσθον* S et ut vid. RVo] *ἐπιθῆσθον* V . *ἀνδρῶν*] *ἄνδρας* dett. *ἔσσεται ὑμῖν* unus S (cf. Abelium in ephemeride, quae inscribitur Philolog. Wochenschr. a. 1882, p. 227] *ἔσσετ' ἐν ὑμῖν* reliqui. *εἰ δέ νυ* VS et ut vid. Vo] *εἰ δὲ* R Schneidero teste. *ὑποκλίνοιτε* S et ut vid. R] *ὑποκλίνητε* V. *κεάσσαι*] *κεάξαι* VS. *κέ* in V corr. e *καὶ*. *πείθοισθε* unus S (cf. Abelium l. c.)] *πείθησθε* rel. *κέρδιόν ἐστιν*] *κέρδιον οἶμαι* S.

pertinent, Kuehneri explicatione[1]) expediuntur sive haec explicatio a viris doctis poetae obtrusa est, certe poeta, quem in externa tantum rerum specie versari vidimus, ita dualem pro plurali adhibere potuit, ut Zenodotus dualem et pluralem promiscue habuisse videtur Merkelio (prolegg. in Apoll. p. CIII). et revera dualem ita adhibitum esse temporibus haud longe ab Homero remotis adparet ex hymn. in Apoll. v. 456, de quo cf. Gemollii adnotationem; praeterea cf. Theocr. 25, 137, Apoll. Rhod. I 384, II 667, III 206[2]). summi autem in hac re momenti est Arg. v. 820 *φράζετον, οἵτινές ἐστε,* ubi eodem modo metri causa, ut videtur, dualis pro plurali positus est; cf. v. 351, 1091. magnae vero oriuntur difficultates, si quaerimus, quae apodosis sit verborum: 'si Colchos aggressi sitis'. recte Abelius profectus esse videtur a scriptura *μένος ἄνδρας.* adsentior enim Hermanno haec adnotanti: '*ἀνδρῶν* scripserunt quidam librarii, quibus homerica quaedam ante animum obversabantur.' contra quo modo *ἄνδρας* ortum sit nisi e sat felici coniectura non video. quod si haec verba: *ἀποφθίσειν μένος ἄνδρας* coniungimus cum *ἔλπεσθε,* hic evadit sensus: 'si Colchos adgressi eritis, confidite fortitudinem illam viros esse confecturam'. quibuscum apte conferri potest locus homericus *Z* 407 *δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος.*[3]) sed quid tum proximis verbis faciemus: *ὥς κεν ἀδήριτον γέρας ἔσσεται ὑμῖν | κῶας ἀειρομένους ἰέναι πρὸς πατρίδα γαῖαν.* nihil aliud significari potest iis quam quod Heynius his verbis expressit: 'ita tandem vobis licebit *ἀειρομένους γέρας ἀδήριτον, κῶας, ἰέναι* . . .' sed illud *γέρας* nequaquam sine certamine comparatum erit. Schubertius sane, qui pro *ὥς κεν* reposuit *οὐ γάρ,* hanc difficultatem sustulit; sed id commentum omni probabilitate destitutum esse videtur. Huschkii coniectura, quam ille l. s. c. p. 1120 coll. *K* 204 profert, *μαρναμένοις πεπίθοισθ' ἄν ἀποφθίσειν μένος* accepta structuram verborum nimis contortam fieri puto; quare amplector quod suspicatus est Hermannus: *ἀποφθίσει μένος ἄνδρας.*

---

[1]) Cf. II § 368, 2 b: 'Das Subject in der Pluralform verbindet sich zuweilen mit dem Verb in der Dualform, jedoch nur dann, wenn von zwei mit einander verbundenen oder in einer nahen Beziehung zu einander stehenden Gegenständen oder von zwei Paaren die Rede ist'. libri, qui ante a. 1882 de duali conscripti sunt, congesti proponuntur a St. Keckio, Ueber d. Dual bei den griech. Rednern (Schanz, Beiträge fasc. II). post eum de usu homerico egit G. Ohler in programmate Moguntiac. a. 1884, de Euripideo et de historia dualis I. H. Mueller in progr. Sigmaringensi a. 1886, de usu hesiodeo I. Illek in Ann. gymn. Austr. a. 1888, p. 97—102.

[2]) Quae exempla adtulit O. Schneider Philol. VIII 543 et prolegg. in Nicandr. p. 137. e Cynegeticis Lehrsius (Quaest. epic. p. 319. X) eius usus duodecim exempla profert; cf. Schmidt p. 45. quod autem Hermannus (p. 747) contendit Quintum nonnumquam dualem pro plurali ponere, uno quem adfert loco VIIII 492 dualis 'solita vi positus de Atridis', alter autem XI 321 quam maxime dubius est; IIII 506 Zimmermann (p. 35) non sine dubitatione *βεβαῶτε* pro plurali admittit.

[3]) Qui locus obstare videtur, quominus *μένος* de Colchorum fortitudine accipiamus.

quod si quis obiciat tum dicendum fuisse ὑμᾶς, non ἄνδρας, meminerit velim verba ab Iasone de ἑταίροις facta esse. dativi μαρναμένοις in μαρνάμενοι cum Hermanno mutandi causa esse non videtur. quod Sitzler proposuit ἀποφθῖσαι μένος ἀνδρῶν ad ἐπιθεῖσθον referendum ('als Infinitiv des Zweckes oder der Absicht') refutatione non eget. recte autem ille aeque atque Hermannus, qui ἦ ἔλπεσθ' scripsit, ἔλπεσθε interrogationis vicem obtinere intellexit. de particula ἦ et de synizesi paulo infra disputabo; adponam tantum locum homericum perquam similem: O 502 νῦν ἄρκιον ἢ ἀπολέσθαι | ἠὲ σαωθῆναι καὶ ἀπώσασθαι κακὰ νηῶν. | ἦ ἔλπεσθ', ἢν νῆας ἕλῃ κορυθαίολος Ἕκτωρ, | ἐμβαδὸν ἵξεσθαι ἣν πατρίδα γαῖαν ἕκαστος; Wielius quidem haec opponit: 'neque vero quae sic existit sententia per se quidem aptissima hoc loco satis apta videbitur cuiquam, qui antecedentia et subsequentia accurate comparaverit.' quibus verbis argumenta non continentur, immo ostenditur argumenta Wielio defuisse. sed antequam ad Wielii ipsius coniecturam accedamus, conveniat inter nos necesse est, quid pro κεν reponamus. Hermannus suo more οἱ scripsit, Sitzler τάχ' legendum esse censet, ut inde illud ἀδήριτον explicetur. mihi quidem locos consideranti, quibus κεν ex καί corruptum est (cf. v. 824 et Apollonii locos a Wellauero in nota ad I 663 collectos), simplicissimum esse videtur: ὡς καί, quod Huschkius proposuit. ὡς ab ἔλπεσθε pendere posse supra demonstrabam. versus inde a 846 usque ad 849 parenthesis loco accipiendos esse duco; recte enim Schubertius inter se opponi dicit: εἰ μὲν δὴ Κόλχοισιν . . . ἐπιθεῖσθον et εἰ δέ κέ μοι πείθοισθε. quae oppositio turbaretur, si v. 846 sq. (ἔλπεσθ'—γαῖαν) post 850 (κέρδιόν ἐστι) cum Wielio transponeremus, qui in v. 845 ἀποφθίσει probat. nam nisi praecedit enuntiatum: 'nolite sperare vos sine certamine pretium esse ablaturos', illud εἰ δέ νυ παῦροι ἐόντες ὑποκλίνοιτε φάλαγγι non habet quo referatur. quare reicienda est transpositio illa, quae primo obtutu valde placet, cum ea probata apodosis (v. 850), quae nunc deest, existat commodissima. accedit quod verba εἰ δέ κέ μοι πείθοισθε, τὸ καὶ πολὺ κέρδιόν ἐστι, | ἔλπεσθ', ὡς καὶ ἀδήριτον γέρας ἔσσεται ὑμῖν | κῶας ἀειρομένους ἰέναι πρὸς πατρίδα γαῖαν haud apte excipiuntur his κρίναντες τὸν ἄριστον ἢ ὃς βασιλεύτερός ἐστιν (τὸν ἄριστον enim esse reponendum inde a Schneidero omnes consentiunt). in v. 848 non est, cur cum Hermanno νύ κε pro δέ νυ scribamus; neque necessaria est eiusdem coniectura ὑποκλινθῆτε, cum teste Wielio 'activa huius verbi forma significatione non rara sit'.[1]) deinde ad verbum κεάσσαι Schneider supplendum esse putat ἔλπεσθε haec

---

[1]) In eo enim, quod neque Wielius exemplum adfert neque mihi tale praesto est, offendendum non esse puto. nam compositum perrarum est; de simplici autem verbo dubitatio eximitur his exemplis: Xen. Comm. III 5, 13, Apoll. I 453; ex Aristotele Bonitzius adfert Φ 6, 812ᵇ 3; saepius id recurrit apud Polybium: III 93, 7; 115, 9, VI 40, 12.

adnotans: 'duram orationem in poeta semibarbaro non aegre feres'. contra Hermannus, qui scripsit *κεάσσω*, suo iure: 'at ista', inquit, 'nimis barbara sunt'. simplicior est Wielii medela *κεάσσαι* 'ad *φάλαγγι* pertinens'. Schneideri autem coniecturam *ἡμέτερα τότε νῆα . . κεάξαι* non est cur amplius refutem. duobus igitur locis optativus nonnullis codicibus firmatus melius quadrare visus est quam coniunctivus. in v. 850 coniunctivus per se explicari potest ac dubito sane, num uno cod. S nisis, ut ter eadem enuntiati condicionalis forma repetatur, nobis optativus *πείθοισθε* restituendus sit. sed quae est apodosis? Schubertius quidem iure exposuisse mihi videtur verba *τὸ καὶ πολὺ κέρδιον οἴω* (sic scribit e cod. S scriptura *οἶμαι*) eius vice non fungi; tum enim verba inde a *κρίναντες* post apodosim posita ad enuntiatum secundarium pertinere nequeunt et vix ita explicari possunt, ut praedicatum supplendum esse dicamus.[1]) Schneideri coniectura *κρίνατε νῦν* minimam habet probabilitatem. meo quidem iudicio locus conformatus est ad exemplum loci homerici *A* 581, ubi eodem modo in oratione commota ('in bewegter leidenschaftlicher Rede' Kuehner II § 577, 3 b) apodosis omittitur eiusque loco posita sunt verba *ὃ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν*, quibuscum comparari possunt: *ὃ καὶ γέρας ἔσσεται ὑμῖν.* totum igitur locum quinque vocabulis mutatis unoque addito sic scribendum esse censeo:

εἰ μὲν δὴ Κόλχοισιν ἀρηιφάτοισιν ἐσάντα
μαρναμένοις ἐπιθεῖσθον, ἀποφθίσει μένος ἄνδρας.
ἦ ἔλπεσθ', ὡς καὶ ἀδήριτον γέρας ἔσσεται ὑμῖν
κῶας ἀειρομένους ἰέναι εἰς πατρίδα γαῖαν; —
εἰ δέ νυ παῦροι ἐόντες ὑποκλίνοιτε φάλαγγι
ἡμετέρῃ, τότε νῆα καταφθιμένοισι κεάσσει —
εἰ δέ κέ μοι πείθοισθε(?) *— τὸ καὶ πολὺ κέρδιόν ἐστι —*
κρίναντες τὸν ἄριστον ἣ ὃς βασιλεύτερός ἐστιν,
ὄφρα κε πειρηθεὶς ἀέθλων, οὓς αὐτὸς ἐνίσπω,
κῶας ἕλῃ χρύσειον· ὃ καὶ γέρας ἔσσεται ὑμῖν.

et, quamquam de singulis, in primis de modo in v. 850 dubitari potest, cetera tamen recte constituisse nobis videmur.[2])

Omnino quattuordecim enuntiata condicionalia leguntur, e quo numero tria ad primam, sex ad alteram, duo vel tria ad tertiam, item duo vel tria ad quartam formam referenda sunt. *ἄν* et *εἴ κε* singulis locis habemus

---

[1]) Cf. praeterea, quae Langius p. 358 sq. de *H* 28 et *υ* 381 disputat.

[2]) Sitzleri coniecturae, quas nondum tetigimus, ita sunt comparatae, ut refutatione opus non esse putem. proponit ille haec: *εἰ δέ νυ παῦροι ἐόντες ὑποκλίνοιτε φάλαγγι* | *ἡμετέρῃ, τό* (sc. *τὸ ὑποκλίνειν*) *κε νῆα καταφθιμένοισι κεάσσαι·* | *εἰ δ' ἐπί μοι πείθοισθε — τὸ καὶ πολὺ κέρδιόν ἐστι —* | *κρίναντες τὸν ἄριστον ἣ ὃς βασιλεύτερός ἐστιν,* | *ὄφρα κε πειρηθεὶς ἀέθλων, οὓς αὐτὸς ἐνίσπω,* | *κῶας ἕλῃ χρύσεον· τῷ καὶ γέρας ἔσσεται ὑμῖν.*

in enuntiato primario semel coniunctivus futuri feri vices gerens, bis imperativus, reliquis locis indicativus solus usurpatur. praecedunt enuntiata condicionalia, si incipiunt ab εἰ, postposita sunt, si initium capiunt ab εἰ μή. quod congruit cum iis, quae Langius p. 150 optativum tantum tractans de Homero observavit, εἰ μή undeoctogies inveniri et quidem septuagies quater ita, ut enuntiatum primarium praecedat. quod ad εἰ in interrogationibus, quas vocant indirectas, adhibitum adtinet, particulas interrogativas una cum illo genere pronominum tractabo, ad quae coniunctionibus absolutis [1]) iam transeundum est.

V. De pronominibus personalibus et possessivis primae et secundae personae. [2])

Pauca, quae de ea re exponenda sunt, hac tabella comprehensa exhibeo:

	Ἐγώ	Ἡμεῖς	Σύ	Ὑμεῖς
Apoll.	ἐγώ, ἐγών (αὐτὰρ ἐ. III 177, 788), ἔγωγε	ἡμεῖς II 1152	σύ, σύγε, τύνη	ὑμεῖς (ter), ὔμμες IIII 195
Callim.	ἐγώ (αὐτὰρ ἐ. II 71), ἔγωγε (IIII 122)	ἡμεῖς e. 19, 1. ἁμές VI 128	σύ, τύ, τύνη	
Quint.	ἐγώ (αὐτὰρ ἐ. III 611), ἐγών, ἔγωγε (II 10, 18)	ἡμεῖς I 196	σύ, σύγε (III 480)	
Hom. Argon.	ἐγώ 81 (post verbum; raro ap. Hom. Eb. 336[b] I A 2), 96, 331, 443, 732, 1001, 1366, 1370; ἀλλ' ἐ. 409, 690. αὐτὰρ ἐ. 251, 310, 704 (initio versus ut in hymn. hom. Eb. 336[a]; ap. Hom. haud raro in medio versu), ἐγών 1159, 1197. αὐτὰρ ἐ. 605, 988. ἔγωγε 407 (in exit.), αὐτὰρ ἔ. (in init.) 419, (in	ἡμεῖς 626 ἄμμες	σύ 3 τύνη	ὑμεῖς 283 ὔμμες

[1]) Ὥστε in Argonauticis non legitur. Gesneri coniectura in v. 299 ὥστ' ὅγε κ' αὐτός — codd. optimi habent ὅς ῥά οἱ αὐτός — inutilis est. quod ad Homerum adtinet, de nonnullis locis dubitatur; cf. Ebel. II 506[b] 3; apud Callimachum unum invenitur exemplum (fr. 134). ex Apollonio Wellauer duos locos adfert I 346, II 1220, e Quinto Koechly p. LXXXVIII § 42 unum: XIIII 528. apud Nicandrum ne unum quidem indagavi exemplum.

[2]) Cf. P. Cauer, Quaest. de pronom. pers. formis in Curtii Stud. z. griech. u. lat. Gramm. VII 101 sqq., E. Ekedahl, De pronom. pers. et reflex. usu Herod. Lund. 1885. — quae ad Apollonium pertinent e Rzachio l. c. p. 532 sqq. hausi, Quinti, cum quae Koechly p. LXIIII habet non sufficerent, libros quattuor ipse perscrutatus sum.

	Ἐγώ	Ἡμεῖς	Σύ	Ὑμεῖς
	exit. 572, 945); ap. Hom. ἔ. numquam fere in init. nisi post αὐτάρ. Eb. 340[b]			
Apoll.	ἐμέθεν, ἐμεῖο, ἐμεῦ (ter), μευ (IIII 1654)	ἡμέων, ἡμείων	σέθεν, σεῖο, σέο, σεῦ	ὑμέων, ὑμείων
Callim.	ἐμεῖο, ἐμέθεν, ἐμεῦ (fr. 165)		σεῖο, σέο, σεῦ, σοῦ, σέθεν, τεοῦ, τεῦ	ὑμέων, ὑμείων
Quint.	ἐμέθεν, ἐμεῖο, ἐμεῦ (III 346), μευ (I 69 a.)	ἡμέων	σέθεν (IIII 99) σεῖο, σέο, σεῦ	ὑμέων, ὑμείων (II 171)
Hom. Argon.	ἐμεῦ, ἐμεῖο, ἐμέθεν (γε), μευ 281 (κέκλυτέ μευ = Γ 86, Apoll. IIII 1654 init.)	ἡμέων 891 (cum synizesi) ἡμείων	σεῖο, σέο, σεῦ, σοῦ, σέθεν 91 (νόσφι σ. = h. Merc. 446 init.)	ὑμέων, ὑμείων
Apoll.	ἐμοί (αὐτὰρ ἐ. I 443), ἔμοιγε IIII 2, μοι	ἡμῖν, ἧμιν, ἄμμι	σοί (orthot.), σοίγε, τοι	ὑμῖν I 440, ὗμιν III 314, ὔμμι
Callim.	ἐμοί, μοι, ἐμίν	ἡμῖν, ἄμμιν, ἁμῖν	σοί (IIII 36, 39 enclit; quater orthot.), τοι, τίν, τείν	ὑμῖν, ὔμμι
Quint.	ἐμοί (αὐτὰρ II 621), ἔμοιγε III 465, μοι	ἡμῖν, ἧμιν, ἄμμι(ν); cf. Zimmermann p. 28	σοί, σοίγε I 648, τοι	ὑμῖν (bis; cf. Zimmermann p. 28), ὔμμιν
Hom. Argon.	ἐμοί 288 (σύν). 836 (αὐτὰρ ἐ. 448, 592, 949 in introitu), ἔμοιγε 281 (αὐτὰρ ἔ. 248[1]), μοι	ἡμῖν, ἥμιν, ἧμιν, ἄμμι	σοι (encl.) 7, 40, 73 (dett. τοι), 476, 858, 1226, 1347, σοίγε. τοι 82 (R SV Vo marg.; σοι Vo dett.)	ὑμῖν 846, 853 ὗμιν, ὔμμι
Apoll.	ἐμέ (quinquies), με	ἡμέας, ἄμμε	σε, σέγε (IIII 1598)	ὑμέας, ὔμμε
Callim.	ἐμέ, με		σε	ὑμέας
Quint.	ἐμέ, με	ἡμέας	σε, σέγε	ὑμέας
Hom. Argon.	ἐμέ 943 (ὄφρ'), (αὐτὰρ ἐ. 616, 998 in introitu), με	ἡμέας, ἧμας, ἄμμε	σε	ὑμέας, ὔμμε 1230 (ὔμμ' e.g. Α 781[2])

[1]) ἔμοιγε RSV in rasura (quam notare praetermisit Wessely) Vo mg.: ἔπειτα Vo in textu. itaque ἔμοιγε non sensu tantum — Orphei persona premenda est — sed etiam auctoritate codicum magis commendatur quam ἔπειτα ab Hermanno receptum.

[2]) In v. 820 Hermannus pro ὑμᾶς, quod in codd. legitur, dedit ὔμμας, quae forma alibi legi non videtur. ad analogiam formae homericae ἧμας melius quadrat ὗμας; an scribendum ὔμμ' ἵκανεν? — cf. etiam quae p. 291 de v. 1236 disputantur.

Dualis in Argonauticis non legitur neque apud Callimachum is invenitur. apud Apollonium extant *νῶν, νῶιν*, quae formae a Quinto Zimmermanno teste (p. 28) pro plurali usurpantur. adparet ex hac tabella, quam paucae omnino formae in hoc carmine occurrant. dativi sing. alterius personae unam tantum formam habemus: *σοι*; verba enim in v. 82 *ξεῖνος δέ τοι εὔχομαι εἶναι* desumpta sunt ex Homero *ω* 114. reliquis locis *τοι* particula est affirmativa: 233, 308, 732, 1068, 1148, 1164, 1227 (cf. Call. IIII 296, Apoll. III 404, 427). de locis, ubi, utrum *τοι* an *οἱ* scribendum sit, ambigitur, infra agam.

Quod ad enclisim formae *σοι* adtinet, quae apud Homerum semper accentu instruitur, tenendum est de nonnullis locis homericis a grammaticis esse dubitatum (cf. Ludwich, Aristarchs hom. Textkritik I 475, 15 (X 83); 528, 22 (*γ* 50)[1]) et in hymnis homericis extare locos, quibus pro codd. *σοι* enclitico Hermannus *τοι* restituit: h. Merc. 368, Ven. 283, Cer. 407.

De pronominibus possessivis breviori etiam esse mihi licet hac tabella proposita:

	Persona prima		Persona altera	
	sing.	plur.	sing.	plur.
Apollonius	ἐμός	ἡμέτερος	σός 13^{ies} τεός 24^{ies}	ὑμέτερος 8^{ies} ὑμός II 1181
Callimachus	ἐμός	ἡμέτερος	σός 7^{ies}, τεός 5^{ies}	ὑμέτερος
Quintus	ἐμός	ἡμέτερος	σός, τεός	ὑμέτερος
Homerus	ἐμός	ἡμέτερος	σός v. 3 (ap. Hom. 218^{ies})	ὑμέτερος
Argonautica		ἀμός (v. 104?)	τεός v. 88 (ap. Hom. 40^{ies})	ὑμός

Ἡμέτερος paucis locis exceptis: 385, 849, 888, 1228 idem valet atque *ἐμός*: 42, 48, 49, 104, 250, 265, 432, 482, 682, 704, 707, 823, 1234, qui usus apud omnes scriptores inde ab Homero invenitur; cf. Apoll. I 412, 664, II 324, III 265, Quint. VII 668, XIII 363, 369. apud Callimachum nihil tale offendi.

De forma *ἀμός* dubitari potest. Ruhnkenius in v. 104 *καί ῥά μ' ἀλητείης τε καὶ ἐξ οἴστρου ἐσάωσε | μήτηρ ἡμετέρη καί ῥ' ἐς δόμον ἤγαγεν ἄλλον* coniecit *δόμον . . ἀμόν*, quod sententiam efficere minus aptam et displicere propter *ἡμετέρη* Wielius contendit (I 25). tamen cum *ἀμόν* explicari

[1]) Item de Herodoto dubitatur; cf. F. I. Bredow, De dialecto Herodotea p. 281, Ekedahl p. 24—28. Quinti quoque locis sat multis (velut I 102, II 272) Koechly accentum contra codd. posuit; cf. Spitzner p. 114.

possit et, si codices litteris minusculis scriptos respicias, ad scripturam traditam proxime accedat, nescio an id praeferendum sit Wielii coniecturae Abelio probatae: *δόμον . . . ἁγνόν* (cf. Aesch. Sept. 260 *ἁγνοῖς δόμοις*).

Pronomina possessiva modo praecedere, modo sequi ac nonnumquam praepositionem intercedere inter pronomen et substantivum (1003; cf. Ap. II 786) vel plura verba (822; cf. *δ* 387) vix est quod moneam. paulo memorabilius est formam iambicam pronominis *ἐμός* substantivo postpositam in quinta arsi, ubi semel talem formam in Homeri carminibus legi B. Gisekius observavit (Homer. Forschung. p. 27, § 34), non inveniri. item pronominis *ἐγώ* formae iambicae, quae in quinta, aut trochaicae, quae in quarta arsi perrarae sunt apud Homerum (Eb. I 341[a]), in Argonauticis his locis non leguntur.

VI. De pronominibus tertiae personae.[1])

Quod Brugmano plerique obiecerunt, qui de libello ab eo conscripto iudicium fecerunt[2]), cupidius eum codicibus invitis usum liberiorem pronominis tertiae personae in poetas intulisse, in Hermanno quoque reprehendi poterit, qui duodeseptuaginta Argonauticorum locis, ubi *οἱ* codicibus traditur, septuaginta fere coniectura immutatos addidit. nam quod inter 68 illos locos 20 sunt, quibus libri dett. vel *δή* vel *ἄρα* vel *γάρ* vel aliud quid pro *οἱ* exhibent[3]), inde veri simile meo quidem iudicio non fit in mell. aliis locis *οἱ* oblitteratum esse. immo cum mell. *οἱ* fideliter servarint, ubi mutatum est in dett., id ipsum nos docebit summam cautionem adhiberi oportere in pronomine illo contra codicum mell. auctoritatem reponendo.

Sed antequam de Hermanni coniecturis, quas Brugmanus tractare noluit (cf. p. 36), verba fiant, notandum est formae *οἱ* ad pluralem sive

---

[1]) Cf. F. Miklosich, Ueber d. reflex. Gebrauch d. Pronomens *οὗ* etc., Sitz.-Ber. d. Wiener Akad., Phil.-hist. Cl. I (1848), p. 119—127, Beyer, De notione mutata pronom. *ἕ σφέ σφίν* cet. progr. Neostettin. 1871, C. Brugman, Ein Problem d. homer. Textkritik u. d. vergleich. Sprachwiss., Lipsiae 1876, I. Rappold, Das Reflexivpronomen bei Aeschylos, Sophokles, Euripides. progr. Klagenfurt 1873.

[2]) Nomina eorum collecta invenies in Huebneri libro s. c. p. 47, ubi Hartelii censuram (cf. Ann. gymn. Austr. 1876, p. 735 sq.) omissam esse eo magis miror, quod ea affertur a Bambergio ibi citato (cf. Eph. gymn. Berol. 1877, p. 359).

[3]) En habes eos locos ita descriptos, ut viginti illi asteriscis adiectis notentur: 56, 58, 67, 173, 226, 231, 245, 249, 253, 267, 270, 271, 275, *283, *291, 296, 298, 299, *394, 495, 503, *530, 533, *534, 546, 578, 589, 656 (bis), *675, 684, 693, 731, *734, *761, *773, *775, 788, 807, 813, 818, *836, *838, 868, *889, 926, 936, *1026, *1028, *1035, *1102, 1136, 1141, 1181, 1200, *1201, *1209, *1256, 1264, 1272, 1277, 1309, 1311, 1331, 1333, 1352, 1360. Cf. Hillmann l. c. p. 19 adn. 21.

aliam personam translatae apud poetas Argonauticorum scriptore antiquiores nulla fere exempla extare. nam quod Brugmanus p. 18 sq. Hes. op. 532 pro οἳ σκέπα μαιόμενοι scripsit οἷ . . μαιόμενοι (sibi quaerentes), Peppmueller Philol. XXXVIIII 393 recte negavit sensum, qui ea scriptura efficitur, sufficere proposuitque ὡς . . . . ἔχωσι a Rzachio in textum editionis a. 1884 Pragae emissae receptum. ἑοί sane apud Apollonium III 99 pro ἐμοί, I 893 pro σοί usurpatur, οἷ autem, quod III 5 pro σοι adhibitum esse Wellauer in indice observavit, a Merkelio melioribus codicibus uso sublatum est. Quinti locos, quibus Hermannus οἱ pro plurali positum putavit (p. 799 sq.): III 674, 736, VII 364, VIII 354, aliter esse explicandos concedit Brugman p. 34, sed p. 82 οἱ αὐτῷ V 533 pro σεαυτῷ adhibitum defendit a Spitzneri coniectura, quam Koechly recepit: σοὶ αὐτῷ. et de hoc quidem loco dubitari posse concedo.

Iam Hermanni coniecturas enumerabo ita, ut quae contra facere mihi videntur statim adiungam, ne ad eos locos quaestio redire cogatur. nonnullis sane locis, in primis quindecim illis, quibus Abelius Hermannum secutus est, repetitionem effugere vix licebit. ceterum vv. 303, 474, 731, 770, 778, 805, 816, 861, 866, 927, 938, 1140, 1174, 1194, 1236, 1252, 1282, 1292, 1372 infra tractabo.[1])

In v. 68 Hermannus aeque atque in vv. 692, 1161, 1259 offendit in particula καί. de hoc loco non cum Wielio faciam, qui I 20 dicit illo καί 'universam sententiae rationem leniter adaugendo accuratius definiri', sed ita hunc locum explicare malo: 'quae primam fabricavit navem, quae prima quoque mare transvecta est.' reliquos autem locos recte Wielius explicasse videtur: 692 ('Orpheus qui solus sciebat, quanto in periculo versarentur Argonautae, soli navis gubernatori de eo dixerat; deinde commode procedit oratio: hic etiam ea cum audiret, horrore percussus est'), 1161 καὶ νῦν ('nunc etiam [iam perfecto labore]'), 1259 ('et profecto vel peritura erat Argo.'). — v. 223 αὐτὰρ δή in αὐτάρ οἱ mutandi causa nulla erat. Guttmanno sane teste R οἱ praebet (haec enim adnotat ad Hermanni scripturam: 'αὐτὰρ δή VoWL'). quod si recte se habet, difficile sane est de huius loci scriptura iudicare, praesertim cum post hunc versum lacuna unius versus statuenda esse videatur. in V δή legitur. — v. 285 Hermannus aeque atque in vv. 473, 816, 846, 927 pro κεν reposuit οἱ. hoc loco pro ὅτι κεν ῥέξαι dedit ὅ τι οἱ ῥέξει, 'quod et ipsum si legeretur obscurum esset . . . . . itaque legendum est ὅ τι δεῖ ῥέξαι

---

[1]) De vv. 184, 324, 677, 680 egi supra p. 267, de v. 649 p. 263, de v. 717 p. 243, de v. 846 p. 278, de v. 1162 p. 268. — de v. 518 cf. v. 414, de v. 692 cf. v. 68, de 1025 cf. 977, de 1116 cf. 522, de 1161 cf. 68, de 1177, 1203, 1225 cf. 414, de 1259 cf. 68, de 1312 cf. 522.

sive ὅ δοκεῖ.' sic Wielius (II 32), cuius priorem coniecturam cum Abelio probo. — v. 409 codd. πέρι γάρ μ' ἐπήλυθεν. Hermannus scripsit: γάρ μέ οἱ ἤλυθεν, leniore mutatione Vossius et Wielius (I 24): γάρ μοι ἐπήλ. — v. 414 Hermannus (itemque in vv. 518, 1177, 1203, 1225) τότε mutavit in οἱ. Abelius eum duobus tantum locis (414, 1177) secutus est, quibus τότε eodem iure defendi posse mihi videtur atque ceteris; cf. praeterea vv. 237 (ubi Hermannus Schneideri coniecturam τότε pro πότε probavit), 803, 856, 1070. — de v. 473 cf. 285; propius ad codd. scripturam accedit αἳ γὰρ μέν, quam coniecturam Schenkelius benigne mecum communicavit; de usu particularum μέν . . . . καί cf. v. 12 sqq., 336 sqq., Α 267, Ι 53, γ 351, ι 49, Soph. Ai. 1 sqq., Quint. X 86 sqq., XIIII 125 sqq. (Zimmerm. p. 84). — v. 507 Abelius scripsit δῶκεν δ' ἔπι οἶνον et adnotavit: 'ἐπὶ codd.' quare Guttmanno fidem habere non possum, qui e codd. cum Hermanni editione (δῶκεν δέ οἱ) collatis haec tantum affert δῶκε δ' ἐπὶ RL, unde Vo solum οἱ exhibere suspicari licet. cf. v. 961 et 1283, ubi Hermannus ἔπι intactum reliquit. — v. 522 Hermannus pro τοι 'non apto' dedit οἱ, item in vv. 1116, 1312; in v. 177 Schneideri coniecturam οἱ (pro τοι) probavit. Abelius v. 522 excepto eum secutus est. equidem ne uno quidem loco, cur particula affirmativa apta non sit intellego. — v. 581 Hermannus pro codd. scriptura θάσσοντι σταδίοισι reposuit θάσσονί οἱ στ., quod respectis iis quae sequuntur: ποδωκείης ἕνεκα σφῆς tautologia laborat; melior est Wielii medela (I 46) Abelio quoque probata: ᾄσσοντι σταδίοισι. — v. 588 cod. exhibent αὐτὸς δ' εὐκαμπὲς λάβε τόξον ἠδ' (ἰδ' R) ἄρ' διστούς, dett. τόξον λάβεν. Hermannus offensus in ἄρα 'ineptissime posito' dedit λάβε οἷ τόξον καὶ ὀ. ἠδ' ἄρα fortasse eodem modo dici potuit, quo τ' ἄρα dictum est ab Homero (cf. Α 465, γ 462, μ 365), sed laborat metrum, cui leniore mutatione succurrimus Ludwichii [1]) coniectura accepta: σὺν δ' ἄρ' ὀ. — v. 603 num in verbis, quae Abelio teste in optimis codd. leguntur: ὄφρα κε μειλίξαιντο εὐοινίστοις ἐπιλοιβαῖς, offensio sit, si modo μειλίξαιντ' scripseris, dubito. εὐοίνιστος certe defendi mihi videtur vocabulo οἰνιστήρια, cuius testimonia vide in Stephani thesauro, neque ullius momenti est, quod Guttmanno teste R ἐοινίσταις [οις], Vo εὐνοΐστοις corr. ab altera manu in εὐοινοίστοις praebet (S ἐννοΐσταις). quam ob rem neque Rosenboomii coniectura (p. 108 sq.) ἐνσπείστοις opus esse puto, quam leniorem esse Hermanniana ab Abelio recepta μειλίξαιντό οἱ εὐοίνοις concedo. — quod ad v. 685 adtinet: ἀλλὰ κατειρύμεναι ἀνέμων ἀργῆσσιν ἀέλλαις | ξυμβλῆτες πίπτουσιν ἐπ' ἀλλήλῃσιν ἰοῦσαι, Wielio quoque (I 19)

---

[1]) 'Streifzuege in entlegenere Gebiete d. griech. Literaturgesch.' Koenigsberger Studien I (1887) p. 65 n. 1.

κατειρύμεναι — R Guttmanno teste habet κατευρόμεναι — 'minus apte dici videtur de impetu ventorum, quippe qui scopulos illos non tam in inferiorem locum detraherent quam funditus concuterent.' Hermanni coniectura ἀλλά οἱ εἰδόμεναι omni probabilitate destituta est; Wielius coll. vv. 698 et 996 proposuit κραδαινόμεναι. propius ad scripturam traditam accedit Schenkelii coniectura: μετεσσύμεναι; cf. Ap. IIII 1270, Quint. VII 141. — v. 691, locum difficillimum, pertractare longum est. Hermanni certe coniectura: πρύμνην οἱ θραύειν propter duritiem et obscuritatem (Wiel. I 24) reicienda est; cf. praeterea Th. Bergkium Philol. XVI 584. — v. 711 nulla offensio est in codd. lectione οὕτω γὰρ Μοῖραι τάδ' ἐπεκλώσαντο βαρεῖαι, pro qua Hermannus legit Μοῖραί οἱ ἐπεκλ. — v. 722 scripturae traditae ἔνθα καὶ αἶσα παρέσχε καταφθίσθαι δύο φῶτας patronus extitit unus Rosenboomius (p. 119 sq.), qui vim verbi παρέχειν 'facultatem dare' hoc loco in universum magis prolatam esse putat: 'sors secum tulit'. sed ea res nisi gradatim hanc significationis extensionem factam esse exemplis ostendi potest, plane incerta est et, ubi ea vi, quam Rosenboomius statuit, παρέχειν adhibitum est, dativus aut adest aut facile suppleri potest, id quod secus se habet hoc quem tractamus loco. itaque ad coniecturam confugiendum esse puto. atque Hermanni commento οἱ ἔσχε longe praestat Schneideri κατέσχεν ab Abelio receptum. sed ne hoc quidem verbum cum αἶσα similibusve substantivis coniunctum inveniri Rosenboomius contendit. meo quidem iudicio conferri possunt Soph. Oed. Col. 370 . . . τὴν πάλαι γένους φθοράν, οἵα κατέσχε τὸν σὸν ἄθλιον δόμον et, cum posteriores scriptores in Argonauticis tractandis neglegendi non sint, Herodian. II 5, 1 (εὐμοιρία . . τὸν βίον); adde tituli cuiusdam (Dittenb. syll. 271) verba: τῆς κατασχούσης ὑμᾶς τύχης. — v. 768 μερμήριζε in οἱ μέρμηρε mutandi nulla omnino causa erat. — v. 784 pro codd. scriptura ἀστέρα δ' αἰὲν ἀναρπάξαντα ῥεέθρῳ οἴχεσθαι πόντοιο δι' Ἀξείνοιο φέροντα Hermannus dedit ἀστέρα δ' αὖ οἱ; probabilior et melior Wielii est coniectura (II 22): ἀστέρα δ' αἰνόν. Herwerdenus (l. c.) si coniecturam suam αὖ μιν (sc. Phasidem) probaturus erat, antea refellere debebat ea quae Hermannus rectissime adnotavit: 'Ἀστήρ, Iason, Medeam flumine auferre dicitur'. — v. 829 in codd. lectione οὔτε τιν' ἄλλην non est cur offendamus; cf. Wiel. I 43. neque in v. 843 ὀψὲ δὲ δή offensioni esse potest, ut cum Hermanno δέ οἱ scribamus; tale versus initium saepius apud Homerum legitur, veluti *I* 31, *γ* 168. — v. 943 verbis quae codd. traduntur ἐπιστείβωσι δὲ ἔργον orationem turbari recte Hermannus vidit; quare proposuit: ὄφρ' ἐμὲ γουνάσσωνται ἐπιστείβουσί οἱ ἔργον Ἄρτεμιν ἱλεῖσθαι θέλξαι θ' ὑπερήνορα θῆρα. lenior est mutatio, in quam incidit Schenkelius: ἐπιστείβουσί τε ἔργον. — v. 977 aeque atque in vv. 1025, 1296, 1307 Hermannus sine causa vexavit δ' ἄρα. — v. 1014 verba δολιχὴν δ' ἀμφ' αὐχένι δειρὴν θῆκε καρηβαρέων φολίσιν recte explicat

Wielius (I 26 sq.) his verbis: '*δειρή* . . et *αὐχήν* sic plerumque inter se differunt, ut illud collum, hoc posteriorem partem colli significet; bestias autem somno captas ita fere iacere, ut caput cervici imponere soleant, collo adeo retorto, ut hoc ipsum in cervice recumbere videatur, omnibus constat'. coniectura igitur opus non est. Hermannus *δ. δὲ τέ οἱ χθονὶ δ.* scripsit; Sitzleri, qui pro *φολίσιν* proposuit *χθονίην*, coniectura accepta quomodo *ἀμφ' αὐχένι* explicari possit non video. — v. 1065 Wielii coniectura (I 13) *αὐτὰρ ἐπειγομένοισι* (codd. praebent *αὐτὰρ ἐπεὶ μὲν τοῖσιν*) longe praestat Hermanni commento: *αὐτάρ οἱ Μινύῃσι.* — v. 1124 pro codd. scriptura *ἀντολίας εἴργουσ'· ἐπικέκλιται δὲ πελώρῃ* Hermannus, ut metrum restitueret, scripsit: *ἔπι οἷ κέκλιται.* Wielius I 27 proposuit *ἐπικρέμαται*, quod ut sensu aptum ita utpote longius recedens a librorum apicibus nequaquam probabile est. proxime ad codd. memoriam accedit Schenkelii coniectura: *εἴργουσιν· ἐπεγκέκλιται δέ*; in eo enim, quod hoc verbum apud poetas non legi videtur (extat apud Galenum vol. IIII p. 38, 15), haerendum non esse puto, praesertim cum Argonauticorum scriptor satis adamaverit verba bis composita.[1]) v. 1223 *ἄμπισχε* — ita Schenkelius correxit Wielii (II 8) coniecturam *ἄμφισχε* — praestat Hermanni commento *δέ οἱ ἔσχε* (codd. *δ' ἔσχε*). — v. 1245 pro codd. scriptura *δαιτὸς δ' ἐδεύετο θυμός* Hermannus dedit *δαιτὸς δέ οἱ ἵετο θ.*; melior est scriptura vulgata *δαιτὸς γὰρ ἐδεύετο.* — v. 1270 Hermannus pro *δὴ τότε δή* reposuit *δὴ τότε οἱ*; possis etiam temptare *καὶ τότε δή. καὶ* enim facile abire potuit in *η*, unde coniectura ortum est *δή.* — v. 1281 Schraderi *καί ῥα καταΐγδην* praefero Hermanni coniecturae *καί ῥά οἱ ἀίγδην* (codd. *ῥ' ἀίγδην*); Rosenboom p. 96 confert Apoll. I 64, Orph. Lith. 508. — de v. 1296 cf. 977; in addendis Hermannus *δ' ἄρ'* retinendum esse censuit. — de v. 1307 cf. 977 et Wielium I 29, qui apodosim incipere a verbo *Μηδείης* recte docuit. — praeterea Hermannus duobus locis Schneiderum *οἱ* proponentem secutus est: 63 *ἡ δέ οἱ εὐχωλῇσι* (codd. *ἡ δὲ παρ'*; sed longe praestat Wielii coniectura *ἢ δ' ἄφαρ* I 20) et 177 (cf. v. 522).

Cum magna, ut Hermanni utar verbis (p. 792), 'huius pronominis ambiguitas sit multis in Orphei locis', primum locos in singula genera distributos proponam ita, ut eos, qui ad quod genus pertineant incertum est, uncis includam, deinde iis, quae ad universa genera pertinent, expositis versuum ordinem secutus de singulis locis agam. versus, de quorum scriptura dubitatur — sunt ii, quibus Hermanni coniecturae probandae esse videntur — asteriscis adpositis significabo.

---

[1]) Cf. *ἀποπροθορόντες* 450, 545, *ἀποπρολιποῦσαι* 263 (e coni.), *ἀποπροέηκε* 1211, *εἰσαναβάντες* 553, *ἐκπροθορόντα* 346, *ἐκπρολιπών* 48, 153, 206, *ἐκπροφυγόντος* 701, *ἐκ δ' ἀνέφηνε* 1357, (*ἐξυπάλυξις* 684), *ἐπαμπήξασθαι* 319, *ἐπαντείνας* 61, 332, *ἐπιπροέηκε* 361, *ἐπιπροθέουσα* 1080, *προπροθέειν* 1257, *συμπροχέων* 575, *ὑπεγκλίνας* 1205, *ὑπεξεπέρησε* 69.

I. Pronomen est tertiae personae. refertur A) ad subiectum eiusdem enuntiati, quod a) numeri singularis: 173, (231), 270, 283, 296, 394, 533, 534, 589, 734, (761), *778, *816, (818), *927, 1026, (1028), (1181), 1256, *1292, 1352. b) numeri pluralis est: 526, 836, (838), 1035, (1141), 1272, 1277, *1282. B) ad subiectum enuntiati primarii (numeri singularis): 56, (249), 775, 788, 1309. C) pronomen demonstrativum est. refertur a) ad nomen numeri singularis: 58, 67, 226, (253), 267, 271, 275, 298, 503, (530), 546, 578, 656, 675, (693), 807, 813, (818), 868, 926, (1028), 1102, 1136, 1200, 1311, 1331, 1360. b) ad numerum pluralem: (231), 245, (249), (253), 299, 495, (530), 684, (693), 773, (818), (1141), (1181). II. pronomen est primae aut alterius personae. refertur A) ad subiectum eiusdem enuntiati, positum a) pro *ἐμοί*: (253), *(1236). b) pro *ἡμῖν*: (838), 889, 1209, 1264. B) ad aliud nomen, positum a) pro *ἡμῖν*: (761), 936. b) pro *ὑμῖν*: *(1236).

Generibus, quae notis I A et II A significavimus, continetur abundantia illa pronominis, de qua Hermannus p. 795 sq. verba facit. nonnumquam enim *οἱ* plane superfluum est, ita ut saepius verti nequeat. unde Herwerdenus Mnem. n. s. XIIII 20 adeo id pronomen pro particula affirmativa usurpari contendit.

Quam rem ut explicemus, proficiscendum nobis est ab iis locis, quibus vertendo vim pronominis adsequi possumus: 533 *οἱ ἧκε χερῶν οἰήια* (liess sich entgleiten; cf. 589, 1272), 889 *οἱ ἐμηδόμεθα* (nobiscum considerabamus), 927 *οἱ ἀμφιδοκεύει* (sibi custodit), 1026 *οἱ ἔπειγε* (sibi festinavit), 1277 *οἱ δήρισαν* (inter se certarunt), 1352 *οἱ οὐκ εἴα λιμένων ἐντόσθεν ἱκέσθαι* (sibi passus non est). aliis locis certe dativi vim illam ethicam[1]) sentire possumus, sed latine vel vernacule exprimere nequimus: 173 *καί οἱ ἀνατλῆναι*, 270 *οἱ ἐπειγομένῃ* (de navi; de eadem 734 *οἱ παράμειψε*, 1292 *τοί ἵκανε*), 296 *οἱ ἤδη*, 526 *οἱ Μινύαι ἐντόσθεν ἔβησαν νηός*, 816 *οἱ ἀγαλλόμενος πεφόρητο*, 1035 *οἱ οὔτι λάθον Δία*, 1209 *οἱ αἰγιαλοῖσιν ἐκέλσαμεν*, 1264 *οἱ ἐπέσχομεν*, 1282 *τάς οἱ ὀνόμηναν*.

Pauci sunt loci, quibus vis dativi pronominis propria prorsus evanuisse videtur: 394 *καί οἱ κεκλιμένος . . κεῖτο*, 836 *οὐδέ τί οἱ νώνυμνοι ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι* (cf. v. 838), 1256 *νῆα δ' ἄρ' αὐτόθι οἱ κατέχεν ῥόος*.

---

[1]) Cf. H. Huebschmanni verba (Zur Casuslehre. Monach. 1875, p. 71): 'Recht deutlich tritt das Wesen des Dativs in dem sogenannten Dativus ethicus hervor. Durch diesen wird ganz allgemein eine Beziehung des Nomens zum Satze ausgedrueckt, die specielle Färbung, die er im besonderen Falle erhaelt, gibt ihm allein der Zusammenhang.' ceterum pronomina tertiae personae a vetustioribus poetis rarissime ita usurpari, ut re vera ad dativum qui vocatur ethicum referri possint, haud ignoro; sed cum inter dativos commodi relationis ethicum certi fines constitui non possint, haec tria genera nomine dativi ethici comprehendere malo.

Quinti locos, quos Hermannus p. 805 sq. comparat, aliter explicari posse ipse concedit. ego in tribus primis libris, quos perlegi, unum saltem qui huc pertinet locum invenisse mihi videor: I 362 *ὅς ῥά οἱ εὔχεται εἶναι ἀφ᾽ αἵματος ἀθανάτοιο.* deinde fortuito incidi in alterum VII 50 *ἀλλά οἱ εἶθαρ ἀποκταμένοιο πάσασθαι σῖτον ἔτλην.*

Nescio autem an mirus ille usus explicari possit e locis homericis male intellectis. veluti *β* 92 *νόος δέ οἱ ἄλλα μενοινᾷ* ad Penelopam refertur *οἱ;* sed Argonauticorum scriptor *οἱ* pro reflexivo accipere atque ad hanc rationem v. 283 *ὅντινά οἱ κραδίῃ θυμός τε μενοινᾷ* conformare potuit. simili modo v. 534 *οὐ γάρ οἱ ἐέλπετο κῦμα περῆσαι* (er erhoffte sich nicht) compositus esse potest ad exemplum versus *M* 407 *ἐπεί οἱ θυμὸς ἐέλπετο κῦδος ἀρέσθαι* et quod *N* 394 legitur *ἐκ δέ οἱ ἡνίοχος πλήγη φρένας*, pronomen *οἱ*, quod est 'ei', sane pro reflexivo habere in promptu erat.

Pronomen ad subiectum enuntiati primarii relatum non abundat; talis enim dativus, qualis in vv. 249, 775 conspicitur, apud omnes poetas occurrit; cf. *ι* 443, *O* 156, *Σ* 376, Call. III 89. sed uno loco huius generis (I B) et pluribus, ubi pronomen pro demonstrativo est (I C), pleonasmus quidam cernitur. adiungitur enim pronomen illud substantivo ita, ut aut sequatur (cf. 675 *Φινεῖ δέ οἱ ὤπασαν ἄτην*) aut praecedat (cf. 267 *ἥν οἱ ὑποτροπίην . . . θέτο νηὶ μελαίνῃ*, 773 *οἱ Μινύῃσι).* quo in usu praeivit Homerus *(N* 600, *Ω* 452(?), *π* 371, *υ* 106); cf. hymn. Apoll. 275, Herod. II 175 *(τῇ Ἀθηναίῃ προπύλαια . . . οἱ* [codd.] *ἐξεποίησαν),* VI 68, Quint. III 529. praeterea quod abundat pronomen alio casu ponitur atque substantivum: 656 *μολεῖν γάρ οἱ οὔτι πέπρωτο | Φᾶσιν καλλίροον μένος ὄβριμον Ἡρακλῆος* et 1309 *μή οἱ ἑλὼν ἀέκουσαν ἑὸν πέμψειε δόμονδε . . .* non enim accusativus est *οἱ*, ut visum est Hermanno p. 795, sed *πλεοναστικῶς* ponitur dativus, ut vernacule vertere possis: 'es war ihm (Herculi) nicht bestimmt, dass Herakles an den Phasis komme'. quodam modo comparari potest *ρ* 555 *μεταλλῆσαί τί ἑ θυμὸς κέλεται καὶ κήδεά περ πεπαθυίῃ*; cf. quae de hoc loco I. Classenus exposuit [1]) et locos a Vogrinzio p. 305 sq. adlatos. simili modo explicandus esse videtur v. 291, quem supra, ne in quattuor simul genera referrem, omisi: *ἀλλ᾽ οὔ οἱ κάρτιστον ἀρειότερόν τε*

[1]) Beobacht. üb. d. hom. Sprachgebrauch, Francofurt. 1879, p. 158 sq. ceterum cur cum Wielio (II 7) scribamus *μολεῖν δ᾽ ἄρα οὔτι*, causa non esse videtur. item his duobus Argonauticorum locis collatis dubito, num in Quinti loco III 57 *ὢ πόποι, ὡς ὅγε μαίνετ᾽ ἀνὰ φρένας· ἀλλά οἱ οὔτι | οὐδ᾽ αὐτὸς Κρονίδης ἔτ᾽ ἀνέξεται οὔτε τις ἄλλος | οὕτω μαργαίνοντα καὶ ἀντιόωντα θεοῖσιν*, quo Hermannus p. 802 *οἱ* pro accusativo accepit, cum Koechlyo propter *οἱ*, quod cum sequentibus accusativis conciliari nequeat (eodem modo Zimmermannus p. 67 iudicat), lacuna statuenda sit post v. 57. quod si hunc locum ad verbum nostro sermone reddere licet, sensus hic est: 'Zu seinen Gunsten wird ihn der Kronide nicht ertragen, wie er den Göttern entgegentritt' vel 'der Kronide wird ihn nicht zum Glück für ihn ertragen'; cf. *Π* 531 *ὅττι οἱ ὦκ᾽ ἤκουσε μέγας θεὸς εὐξαμένοιο.*

γενέσθαι | *Ἡρακλῆος ἄνακτος δίομαι*; potest sane *οἱ* esse pronomen reflexivum abundans ac forsitan putet aliquis huic loco adhibendas esse interpretationes 'nobis' aut 'vobis', quas minus probabiles esse infra videbimus. *οἱ* sane semper dativus est aeque atque locis quibusdam homericis, velut χ 17 *δέπας δέ οἱ ἔκπεσε χειρὸς βλημένου* (cf. *Π* 531, δ 767, ξ 326, ϱ 231), cuius loci similes habes apud Quintum II 245, III 84, 131 et Apoll. III 371. verissime autem Koechly prolegg. p. LXIIII dixit: 'patet autem suam manere et pronomini et participio potestatem'.

Iam accedamus ad singulos locos. v. 58 *καί οἱ ὑπὸ πραπίδεσσι δόλον τρίβον ἠπερόπευε* explicatio: 'ei dolum intendit' simplicior videtur quam Hermanniana (cf. ind. p. 900[a]): 'animo suo'. extant enim loci (cf. 271 et 1331), ubi inter dativum cum verbo coniunctum et genetivum ad nomen relatum non multum interest. veluti ut duos tantum locos proferam ex iis, qui apud Ebelingium p. 104[b] β praesto sunt: *Α* 321 *τώ οἱ ἔσαν κήρυκε* (eius praecones), α 88 *ὄφρα οἱ υἱὸν μᾶλλον ἐποτρύνω* (eius filium). cf. omnino exempla in Stephani thesauro[1]) proposita, velut Pind. Ol. I 57, Pyth. IIII 48, Quint. V 616, XI 447, Opp. Hal. II 66. adde Call. IIII 64, Quint. I 289, 570, III 35. — vv. 226, 813, 868, 926, 1136 *οἱ* post praepositionem legitur intercedente particula *δέ*; cf. locos homericos ab Ebel. II p. 105[b] in. et 106[a] β collectos, Quint. I 33, 597, II 255. — v. 231 *καί ῥά οἱ ἄλλοθεν ἄλλος ἐκέκλετο ἠδ' ἀγόρευε* ita explicare, ut *οἱ* pronomen reflexivum abundans esse statuatur, artificiosius esse videtur quam ut probetur. fortasse autem *οἱ* explicari potest ad exemplum locutionum homericarum: *τοῖσι δ' ἀνέστη, τοῖσι δ' ἔπειτ' ἀγόρευε.* — v. 249 Hermannus *οἱ* cum *κεκμηόσιν* coniungit; mihi dativus ethicus esse videtur ad Iasonem referendus. — v. 253 Hermanni interpretatione — 'mihi abundans' dicit — opus non est, cum *οἱ* et ad Iasonem et, quod magis placet, ad omnes Argonautas referri possit. — v. 495 additur participium (*πλώουσιν*), ut saepius apud Homerum; cf. *Γ* 387 et Eb. II 105[b]. — in uno versu 526 *αἶψα δέ οἱ Μινύαι* — nisi forte quid me fugit — *οἱ* pro articulo accipi potest, dum sumamus Argonauticorum scriptorem licentiam prosodiacam a pronomine reflexivo ad articulum transtulisse. saepius eam interpretationem adhiberi posse contendit Heidenhainius in censura editionis Abelianae;[2]) sed probabilis ea ne hoc quidem loco est, cum nusquam alibi huic gentis nomini articulus addatur. — v. 530 propter *ἐσφίγγοντο*, quod sequitur, *οἱ* melius ad Argonautas quam ad navem referemus. — v. 684

---

[1]) Editionis ab Haasio et Dindorfio curatae vol. V p. 2355 sq. cf. praeterea, quae Steinius in Herodoti editione commentario instructa ad I 34 (v. 16) adnotavit et Ekedahl p. 36. Apollonii locos dabit O. Linsenbarth, De Apoll. Rhod. casuum syntaxi. Lipsiae 1887, p. 57.

[2]) Cf. Berl. Wochenschr. f. class. Philolog. 1887, p. 201.

οἱ referendum esse videtur ad rupes Cyaneas. — v. 693 potius ad omnes Argonautas spectat *οἱ* quam ad unum Tiphym. — v. 761 *αὐτίκα οἱ στέφανος καὶ τεῖχος ἐρυμνὸν Αἰήτεω κατέφαινε.* Hermannus in indice commemorat interpretationem 'nobis'; sed *οἱ*, ubi reflexivum non est, rarissime hanc significationem induere adparet e conspectu locorum. neque vero cum Wielio faciam, qui II 36 a dett. scriptura *αὐτίκ' ἄρα* profectus commendavit *ἀντιπέρα*, quamquam hoc loco et v. 1256 excepto (*νῆα δ' ἄρ' αὐτόθι οἱ κατέχεν ῥόος*) pronomen reflexivum abundans semper ad personas refertur; Argo enim navis animata fingitur. — quid de v. 778 statuendum sit, difficile est dictu. Hermanni coniectura *ὅς οἱ ἔδοξε* (codd. *ὅς νιν*) sane ad sensum optime quadrat et melior certe est, quam Abelii *ὅς ῥά τ' ἔδοξε*; sed corruptelae ratio explicari vix potest. — v. 816 pro codd. scriptura *ταῖς γάρ κεν ἀγαλλόμενος πεφόρητο* quod melius sit, nondum inventum est Hermanni coniectura *γάρ οἱ*. — v. 818 *καί οἱ ἀπὸ στηθέων βριαρὴν ἀνενείκατο φωνήν* Hermannus de pronomine reflexivo abundante vel de interpretatione 'e pectore suo' cogitavit; simplicius esse puto *οἱ* pro demonstrativo accipere. ac propter verba quae sequuntur: *φράζετον, οἵτινές ἐστε* verto 'eis' (Argonautis), non 'ei' (Iasoni). — v. 838 supplendum esse censeo *εἰσίν*, ita ut opus non sit confugere ad explicationem, qua *οἱ* idem esse ac nobis statuitur. — v. 927 codd. scripturae vitiosae *τό κεν αἶψα δοκεύει* melior nondum inventa est medela Hermanni coniectura *τό οἱ ἀμφιδοκεύει.* certe ad deam, de qua in v. 909 verba fiunt, *οἱ* referri vix potest. — v. 936 *οἱ* ad primam personam translatum non refertur ad subiectum enuntiati, quod rarissimum esse et apud Homerum Hesiodumque et apud posteriores e Brugmani libro (p. 107 sqq.) cognosci potest. quid quod omnino id fieri potuisse negavit Rzachius (Sitz.-Ber. d. Wien. Akad. phil.-hist. Cl. 89, p. 536). sed ipse p. 544 ex Apollonio adtulit exemplum pronominis possessivi ita usurpati, quod quomodo hac in re a personali differat non video, dico versum IIII 1015 *μή δέ με Κόλχοις | ἐκδώῃς ᾧ πατρὶ κομίζεμεν.* hoc loco *οἱ* pro pronomine tertiae personae abundante. quod ad Medeam referatur, accipi non posse videtur. — v. 1028 melius opinor *οἱ* ad Absyrtum quam ad noctem referemus. — v. 1141 *οἱ* pertinere mihi videtur ad homines, de quibus inde a v. 1138 verba fiunt, non ad enuntiati subiecta *Ἀίδαο πύλαι καὶ δῆμος Ὀνείρων.* — v. 1181 *καί οἱ ὄπισθεν ἵκτο . . . θύελλα* ad Argonautas *οἱ* spectare puto, non ad ventum. — v. 1236 codd. lectio *ἀλλά μιν αὐτίκ' ἐγὼ πρόφρων ξεινήια πέμψω* retineri nequit neque quisquam opinor iam Schneiderum sequetur scribentem *ἀλλὰ μέν*, quod ille idem valere dicit atque *ἀλλὰ μήν*. quod si cum Hermanno *οἱ* reponendum est, pro *ὑμῖν* accipere malo quam pro *ἐμοί* abundante, quamquam ea respicias quaeso, quae ad v. 936 monui. nescio tamen an scribi possit *ἀλλ' ὔμμ' αὐτίκ' ἐγώ*; *ὔμμ'* idem est quod *ὔμμι* **K** 551,

ϱ 241, χ 62. — v. 1282 pro codd. lectione *τάς ϱ᾽ ὀνόμηναν* melius nondum inventum est Hermanni coniectura *τάς οἱ ὀ.*; quod in libris deterioribus legitur *τάς ϱ᾽ ἐξονό.* amplecti non ausim. — neque de v. 1292 habeo quod opponam Hermanno pro codd. scriptura aperte corrupta *κῦμα δὲ πόντου καὶ κόλπον ἵκανε* reponenti *κῦμα δέ οἱ π.*

Iam accedamus ad formam *σφιν*. refertur ea ad pluralem tertiae personae A) sensu reflexivo: 646 *αἳ δέ σφιν ἐσαθρήσασαι ἰόντα | κοῦρον ἔτ᾽ ἠίθεον κατερύκακον* (pertinere videtur ad *κατερύκακον*, non ad *ἐσαθρήσασαι*, ut Hermannus voluit), 700 *περὶ δέ σφιν ἐτώσιον ἠρείσαντο* (cf. locos homericos apud Eb. II 307[b], 308[a]. Call. III 163, Ap. I 455, Quint. I 50, 310, 546), 1271 *οὐδέ σφι παραπλώσεσθαι ἔμελλον | φθογγὴν οὐλομένην* (abundat; Gesner sane in ind. p. 921 *σφι* ad *οὐλομένην* refert), 1294 *τήν σφιν ἔναιον* (abundat). B) ita, ut reflexivum indirectum sit: 1212 *διζομένους, εἴ τίς σφι* (codd. *σφε*) *βροτῶν . . ναιετάει.* C) sensu demonstrativo: fortasse in v. 1271; pleonasticum: 169 *(σφιν . . . ἡρώεσσι)*, 469 *(σφιν . . πλωτῆρσιν*; verba enim *μετὰ γάρ σφιν ὀφέλσιμον ἀνθρώποισι | τῆσδε θυηπολίης ἀβολεῖν* (sic Hermannus; codd. *ἄμοτον) πλωτῆρσιν ἑκάστοις* aeque atque Hermannus, qui *μίγα* pro *μετὰ* scripsit (*μίγα* R, marg. Vo.), interpretor: 'inter homines utilis est nautis horum sacrorum communitas'), 1323 *(σφι . . ἀνδράσι ἠδὲ γυναιξίν)*.

Singularis abundans esse videtur Hermanno in v. 911 *ἐν δέ σφιν πυμάτῳ μυχῷ ἕρκεος ἄλσος ἀμείβει | δένδρεσιν εὐθαλέεσσι κατάσκιον.* quo loco id agitur, ut quae sit significatio verbi *ἀμείβειν* exploretur. certe quae plerumque obtinet in hoc carmine notio transeundi sive praetereundi sive perveniendi[1]) non quadrat hoc loco. convenire autem videtur excipiendi verbum, quam interpretationem a Gesnero prolatam num vocabulo *ἀμείβειν* tribuere liceat, dubitat Schneider. sed loco Orestis Euripideae, quem Hermannus adtulit 1511 *καὶ μὴν ἀμείβει καινὸν ἐκ καινῶν τόδε*, doceri videmur *ἀμείβειν*, ut transitive adhibitum significat: mutare aliquid aliquo ('an die Stelle setzen'), ita intransitive dici posse eodem sensu, quo nostrum 'an die Stelle treten', latinum 'succedere' (Euripidis scholiasta interpretatur: *διαδέχεται)*. Sitzleri igitur coniectura *ἄλσος ἀνεῖται* opus non est. iam si vertimus: 'in extremo angulo saepis nemus succedit', *σφιν* vix aliud esse potest quam singularis abundans referendum ad *ἄλσος*; cf. 761 *αὐτίκα οἱ . . . κατέφαινε . . . ἄλσεα.* quod autem Gesnerus *σφιν* pertinere posse putat ad *ἕρκος* eiusque partes, ita ut haec fere evadat

---

[1]) Vv. 264, 632, 709, 821, 908, 1011, 1181; cf. Apoll. III 280, IIII 964. similiter 792 *ἐπὶ ῥεῖθρον ἄμειβον* ('per flumen oberrant' vertit Cribellius). mutare locum sive relinquere designat in v. 124. de vv. 855, ubi dubito num recte Abelius *ἐπειγόμενοι* pro *ἀμειβόμενοι* reposuerit, et 931, cuius interpretatio dubia est, disputare non huius loci esse puto. respondendi significationem *ἀμείβειν* non habet nisi in v. 96.

structura: ἐν πυμάτῳ μυχῷ ἕρκεος ἄλσος σφιν ἀμείβει ('Im aeussersten Winkel des Geheges wechselt mit demselben ein Hain ab'), talis dativus sane inauditus non est (cf. Aesch. Pers. 315), sed verborum collocatio contra facere videtur. pronomen enim abundans quovis sententiae loco poni potest; si autem vocula σφιν oratio ad ἕρκεος redit, pronomen ante id positum esse vix veri simile est. de praepositione ἐν duobus verbis a πυμάτῳ μυχῷ seiuncta cf. v. 469, de quo modo disputavi, 929 ἐν δ' ἄρα πρέμνον | ἀπλήτοις ὁλκοῖσιν φορεύμενος ἀμφιπολεύει, 1170 ἐν δ' ἄρα θυμὸς παχνώθη Μινύῃσι (quo loco sane ἐν pro adverbio esse potest; cf. 293, 490, 612 al.).[1]) Sitzleri coniectura ἐν δ' ἄρα τῷ πυμάτῳ μυχῷ omni probabilitate destituta est; alia autem, qua removeantur huius versus difficultates, nondum prolata est.

Singularis abundans nescio an item statui possit in v. 1252 Ἐγκελάδοιο, | Αἰτναίῃ τὸν φλὸξ σφιν ἐρητύει μεμαῶτα (σφιν refero ad μεμαῶτα). sensum oportet esse illum, quem Schneider efficit coniectura sua: φλὸξ κατερητύει μεμαῶτα 'quem surgere conantem retinet impositus mons Aetna ignibus exaestuans'. si re vera graviore opus est coniectura — ἄρ' quod post σφιν codd. tradunt utique omittendum est et μεμαῶτας in μεμαῶτα corrigendum — Schneideri commentum praefero Hermanni coniecturae, qui scripsit φλόξ οἱ ἐρ.; p. 793 autem μιν proposuit. de σφιν pro singulari usurpato cf. hymn. hom. XVIII 19, XXVIIII 9, Soph. Oed. Col. 1490.[2]) quod si Hermannus in v. 1235 pro codd. τοίῳ κε λύθρῳ restituit τοίῳ σφι ('vobis' abundans) λύθρῳ, melior est Abelii coniectura τοιῷδε λύθρῳ. forma σφισιν non legitur; Gesneri coniectura ad v. 865 prolata sine dubio reicienda est.

Genetivus non invenitur (cf. Krueger II 51, 1, 3 et 15). accusativum ἕ habemus sensu demonstrativo adhibitum in vv. 878, 1081, 1216, 1358. fortasse collato loco homerico Α 236 περὶ γάρ ῥά ἑ χαλκὸς ἔλεψε retinendum est in v. 805 περὶ γάρ ἑ τεύχεα λάμπε adscito e codd. dett. ῥα (post γάρ), quod sane coniectura nasci potuisse, si οἱ, quod Hermannus reponit, in ἑ abierat, non nego. tum ἑ pro σφε est ut h. Ven. 268. num coniectura Wielii (II 12) in v. 618 pro ἀλλ' ὅτε δὴ θυέεσσι λιτῇσί τε γουνασάμεσθα scribentis λιταῖς τέ ἑ necessaria sit, dubito.

Μίν, ut locos aperte corruptos 739, 770, 1236 omittam, codicibus exhibetur: 731, 1044, 1174, 1194, 1256. praeterea recte in v. 938 Abelius pro νιν, quae forma epicorum non est — cf. Schneideri notam ad Call.

---

[1]) Addendus est v. 1288, si cum Hermanno codd. scripturam: μοιριδίου θανάτοιο· σφέας δ' ἀπὸ ῥωγάδος ἄκρης sic corrigimus: μ. θανάτου· ἀπὸ δὲ σφέας ῥ. ἄ. neque alia sane praesto est coniectura, qua metro succurramus laboranti.

[2]) An in v. 778, quem p. 291 tractavi, quoque scribendum est ὅς σφιν, quod pro οἱ acceptum loco convenit? certe ad codd. scripturam ὅς νιν proxime id accedit.

I 4 — *μιν* reposuisse videtur, in v. 1328 Schneider *αὖ μιν* pro *ἄμμιν*.[1]) semper demonstrativum est. abundat in vv. 938 *(μιν . . Ἀγροτέρην)*, 1174 *(μιν . . Μήδειαν)*, 1194 *(μιν . . κούρην)*; cf. locos homericos ab Ameisio ad ζ 48 adscriptos.

In vv. 938, 1174, 1194 Hermannus reposuit *οἱ*, de qua coniectura ipse postea (p. 793) dubitavit. de v. 731 sententia mihi non constat. Hermannus pro codicum scriptura *ὃν δὴ Καλλίχορόν μιν ἐπώνυμόν οἱ καλέουσιν* dedit *ὃν δὴ Καλλίχορόν οἱ ἐπωνυμίην καλέουσιν.* atque *ἐπωνυμίην* commendatur Apollonii loco II 909 *ἐξ οὗ Καλλίχορον ποταμὸν περιναιετάοντες* | *ἠδὲ καὶ Αὔλιον ἄντρον ἐπωνυμίην καλέουσιν.* sed Rzachio (Neue Beitraege p. 371) displicet syllaba finalis substantivi *(Καλλίχορον)* ante *οἱ* producta, cuius rei exemplum apud posteriores epicos nullum inveniatur. placet ei, quod miror, Gesneri coniectura *κατ' ἐπωνυμίην* ac magis etiam Ruhnkenii sententia vv. 731 sq. ab interpolatore esse profectos, quam refutasse mihi videtur Schneider. Hermannus ipse p. 793: 'fortasse' ait 'servare debebam *μίν*'. iis locis, ubi *αὐτὸς* relativo subiungitur (cf. Herm. ad Viger. p. 709), nisi textum editores recentiores secuti mutamus, *αὐτὸς* cum Bernhardyo (Wissensch. Synt. p. 288, n. 60) vertendum est: ipse; cf. Thuc. VI 10, 5, Soph. Phil. 315, Arist. Av. 1237. quae explicatio non valere videtur de Callimachi loco ep. 43, 3 (= A. P. XII 118): *ὧν ὁ μὲν αὐτῶν* Nonni imitatione velut I 187, XV 2, 132 firmato; cf. A. P. VII 721 *ὧν ὁ μὲν ὑμῶν.* utrum igitur ad horum exemplorum analogiam Argonauticorum loco *μιν* positum esse est sumendum an hoc quoque loco scribendum *σφιν*? cf. Hermanni coniecturam in v. 1282 *τάς οἱ ὀνόμηναν.*

Σφε excepto v. 1212, ubi *σφι* legendum esse adparet, codicibus non traditur. in v. 1042 Hermanni coniectura *δνοφερὴ δέ σφ' ἄμπεχεν* (libri *δνοφερὴ δέ τε ἄ.*) inutilis est; contra recipienda videtur eiusdem emendatio in v. 1321 *οὐ μὲν δὴ φίλον ἐστὶν ἀπό σφ' ὤσασθαι ὁμεύνου* (codd. *ἀπό ῥ' ὤσασθαι ὅμιλον*), dum melior inventa erit. quae enim mihi in mentem venerunt: *ἐστ' ἀπὸ μίν τ' ὤσασθαι ὁμεύνου* vel *ἔστιν ἀπό τ' ὤσ.* (cf. 184 *αὐτὰρ ἐπὶ Τελαμών* et 324 *αἷμα δ' ἐπὶ ταύροιο*), non minus audaces sunt. *σφε* tum est pro *ἑ*; cf. Call. III 197, IV 15. in v. 1288 habemus *σφέας* reflexive positum.

Nusquam pronomen personale cum *αὐτός* coniunctum pro reflexivo est; uno loco (647) *αὐταῖς* est pro reflexivo, quod vocant indirectum (cf. locos homericos apud Eb. I 204ᵇ d).[2])

---

[1]) De v. 784 p. 286 dixi.

[2]) Ut hoc loco absolvam usum pronominis *αὐτός*, nominativus idem significat quod 'ipse': 292 (*καί*; cf. e. c. *Η* 191), 299 (Sitzleri coniectura *αὐτόν* plane otiosa est), 411 (additur nomen *Χείρων*; cf. e. c. *Β* 309), 576 *(Αἰσονίδης)*, 588, 636, 852, semel casus obliquus: 1313 *αὐτῷ τε κρείοντι.* in v. 1140 *(καὶ δ' αὖ αἱ ψυχαὶ μετεκίαθον εἰς Ἀχέροντα)*

De pronominibus possessivis mihi brevi esse licebit. aliorum poetarum locos, quibus ea ad alterum numerum aliamve personam translata sunt, dabit Brugmanus; cf. p. 117 sq. cum indice locorum, p. 33 sqq., 78 sqq. *ὅς* habes Arg. 1320 sensu reflexivo usurpatum, 891 in formula *φρεσὶν ᾗσι* ad primam personam translatum. — *ἑός* ad pluralem refertur 356 ('non debebam mutare *ἑῆς*' ait Hermannus p. 815), 439, 1285, ad primam personam 349, 940 (poetam imitatum esse Homerum *I* 414 Brugmanus contendit p. 71). praeterea legitur sensu reflexivo: 52, 448, 779, 1309; demonstrativo: 1328. — *σφός* extat 474 *σφῇσιν ἀτασθαλίῃσι* (versus initium ex Homero desumptum; cf. *α* 34); idem transfertur ad singularem 865 (*σφ. ἀ. Αἰήταο*; similis hoc loco est pleonasmus atque in pronomine *οἱ*) et 1305, *ἀτασθαλίης ἕνεκα σφῆς* 416, *ὁμηλικίης ἕνεκα σφῆς* 510 (cf. *Π* 18), item translatum ad numerum singularem 581. praeterea refertur ad singularem 942, ad primam personam 1144. — *σφέτερος* bis legitur: 728, 832, ac priore loco pro singulari est.

VII. De pronominibus *ὁ, ἡ, τό, ὅδε, οὗτος, κεῖνος* et de articulo.[1])

Pronomen *ὁ, ἡ, τό* usurpatur sensu demonstrativo saepissime coniunctum cum particula *δέ* *α)* iuxta nomen: 227, 245, 280, 589, 799, 1099, 1296. *β)* remotum a nomine: 60, 63, 241, 376, 444, 525, 539, 562, 595 (*τοῦ δ' ὥς κλύε* cf. 1094 *οἱ δ' ἐπεὶ οὖν κτλ.*), 643 al. *γ)* sermone finito is, ad quem verba facta sunt, significatur: 293, 353, 392 (*ὥς εἰπὼν ἐξῖκεν ἀταρπιτόν· οἱ δ' ἑπόμεσθα*, quae locutio unum habet exemplum homericum

---

Ruhnkenius scripsit *καὶ δ' αὐταί*, quod esse vult 'sponte'. atque hoc sensu *αὐτός* sane nonnullis locis homericis de personis usurpatur (cf. Eb. I 202ª e). melior profecto est haec coniectura quam quod Hermannus proposuit *αὖ*, probabilior etiam quam Wielii *αἶψα* (I 27 sq., coll. Strabon. VIII 12 p. 373 C, qui dicit 'Hermionenses propterea portorium non solvere, quod brevi itinere ad inferos perveniant.'). — *αὐτῇ σὺν φόρμιγγι* 111 formula homerica est; cf. *I* 194, *Ξ* 498, *ν* 118, h. Ap. 148, Quint. VI 248, 270, 300. Apoll. III 1288, IIII 1230, 1591. reliquis locis casus obliqui extant respondentes latino 'eius': 150, 317 (*ἐπ' αὐτῷ*), 419 (*μετ' αὐτόν*). in v. 866 *ἠδ' ὡς παρθενίοις αὐτοῦ φίλτροισι δαμάσθη αἰνόγαμος Μήδεια* cum Wielio (I 25 sq.) *αὐτοῦ* pro adverbio ('ibi') accipio, cum praecedant haec: *ὥς τ' ἄψορρος ὄρουσ' ἐκ δώματος Αἰήταο Ἄργος.* coniecturis igitnr opus non est. Hermannus proposuerat: *οἷ ὕπαί.*

1) Cf. A. Funk, Ueb. d. Gebrauch d. Pronomina *οὗτος* und *ὅδε* b. Homer. progr. Neobrandenburg. 1860, 1870 (partem alteram inspicere mihi non licuit; cf. censuras ab Hentzio actas Philol. XXVII 507 sqq., Ind. Philol. III 241 sq.), Ph. Braun, Beitr. zur Lehre von den griech. Pron. *ὅδε* und *οὗτος* bei Aeschyl. progr. Marburg. 1879, idem, Der Gebrauch von *οὗτος* in der Ilias. Festschr. d. Gymn. Marburg f. Collmann. 1883 (II), A. Stummer, Ueber den Artikel bei Homer. progr. Muennerstad. 1886, qui p. 3 adfert commentationes ante eum de eadem re conscriptas. libri qui apud Huebnerum p. 48, § 18, 2 commemorantur, mihi praesto non erant.

Τ 324: *πατρὸς . . . . ὃς δάκρυον εἶβει χήτει τοιοῦδ' υἷος· ὁ δ' . . πολεμίζω)*, 557, 653, 826, 840, 854. haud raro ut apud Homerum additur *ἄρα*, velut 293, 806, 826, 840, 854, 1296 (cf. 898 *ἐν δ' ἄρα τῇσιν* et 1112 *οὐδ' ἄρα τοῖσι* et Apoll. I 86, 1084, 1109, Quint. IIII 366, 369, 373). contra *αὐτὰρ ὅ* et Homero et Apollonio (cf. I 265, 293, 325, 553) sat tritum uno illo loco, quo id codicibus exhibetur, v. 725, ferri nequit, ita ut Schneideri coniectura in v. 729 *ὅ* post *αὐτὰρ* inserentis *ἅπαξ λεγόμενον* quod dicunt intrudatur. nescio an collatis versibus 117 [1]) et 1043 *αὐτάρ* absque illo *ὅ* retineri possit. quod ad usum voculae *γε* pertinet — tribus locis exceptis: 709 *(αὐτίκ' ἄρ' αἴγε*; cf. *φ* 46 et Apoll. I 656, II 1081), 770 [2]), 1147 legitur *δ' ὅγε*: 123, 777, 1007, 1032 — Argonautica ab Homero non differunt. [3]) idem valet de reliquis coniunctionibus pronomini additis, quarum usum tabella simili modo atque in particulis subiunctivis tractandis illustrabo.

τὸν μέν 96 (cf. Apoll. I 128)
τοὺς μὲν ἄρ' 664 (cf. Apoll. I 193, Quint. I 256)
τοῦ μὲν δή 724 (cf. *ψ* 49)
ὅ μέν τε *Ο* 273, *Δ* 485
ἣ μὲν γάρ 974 (cf. 473, *Ν* 279, Quint. I 426)
ὃ γάρ 587, 727, 816, 862, 1188
ὃ γάρ τ' 942 (cf. *α* 152 cum Ameisianae editionis appendice, *φ* 430, Apoll. I 666, III 209)
ὃ γάρ ῥα *Ρ* 554, *Ε* 511
ὃ γὰρ δή *ε* 276, *Μ* 332
οὐδ' ὅγε *Α* 97
ἄρ' ὅγε *Α* 93, *Ο* 730
ῥ' ὅγε *Ψ* 875, *Ξ* 175
ὣς οἵ μέν 767, 1022, 1155
ὣς αἵ γε *χ* 471
ἀλλ' οἵ μέν 568 (cf. *Ν* 404)
ἀλλ' ὅγε *Β* 420, *σ* 325
καὶ μὲν ὅ *η* 325
καὶ τοὺς μέν ῥ' 1119 (cf. *Θ* 119, *Φ* 171, Apoll. I 753)
καί ῥ' αἵ μέν 435, 1369 (cf. *Κ* 541)
ἤ τοι ὅ μέν *Ζ* 404
νῦν δ' ὅ μέν *χ* 54
καὶ γὰρ ὅ *Ν* 11 *Τ* 52
ἀλλ' ἄρα καὶ ὃ *Τ* 96
ὅ περ δή *Ζ* 398

addendum est *τῷ* pro adverbio ('propterea') posito adiungi *ῥα* in v. 385 (cf. *Ε* 209, *τ* 259); de vv. 237, 803 *(τήν ῥα)*, 1053 *(τόν ῥα)*, 1070 *(τῇ ῥα)* postea agemus.

---

[1])
ἀσπασίως ἤγερθεν· ἐγήθεε δ' ἦτορ ἑκάστῳ.
αὐτὰρ ἐμυθεόμην ἐρεείνων ἄνδρας ἀρίστους.

Ludwichio sane (cf. Ann. philol. CXXXV p. 648) iure Hermannus, cuius coniecturam *αὐτὰρ ἐθηεύμην* ille non probat, offendisse videtur in eo, quod Orphei verba non sequantur. ipse proponit *αὐτὰρ ἐγὼ πυθόμην*, quod neque ratione palaeographica commendatur neque aptum sensum praebet. quod autem verba, quae Orpheus fecit, non proponuntur, corrigendi ansam non dabit, si consideraverimus eundem poetam, postquam vv. 894—933 de nemore, in quo vellus aureum a dracone custodiebatur, fusius exposuit, tum demum (936) addere haec omnia a Medea narrata esse.

[2]) Recte enim Gesnerus, non Wielius, ut adnotat Abelius, pro codd. scriptura *ἥ μιν*, quae ferri nequit, reposuisse videtur *ἥ ὅγ'*, de qua formula cf. *Α* 190, *Κ* 504.

[3]) In v. 725 pro *ἂν δ' ἄρα τοῖσγε (ἂν δ' ἄρα* Sanctamandi coniectura est; codd. praebent *αὐτὰρ ὅ)* Wielius (I 60) reponit *ἂν δ' ἄρα τοῖσι*; edoceri enim nos a Lehrsio (Quaest. epic. p. 267) neque apud Homerum neque apud Apollonium illam dativi formam in exitu versus legi; cf. Arg. 709 *αὐτίκ' ἄρ' αἴγε* et 898 *ἐν δ' ἄρα τῇσι.*

Iam pergamus ad pronomen demonstrativum, quod 'sine nomine positum bis repetitum efficere potest partitionem: ὃ *μὲν* . . . ὃ *δέ* alius . . . alius'. verum ut apud Homerum sunt, quae partitionem efficere posse videantur, sed non efficiant (cf. Ebel. II 12ᵇ *Γ*), sic v. 724 sq. legimus *τοῦ μὲν δή—τοῦ δέ*, quae referenda sunt ad Idmona et Tiphym. sed re vera partitio est in vv. 520 (*καί ῥ' οἳ μὲν . . οἳ δέ*), 1286 (*καί ῥ' ἣ μὲν . . ἣ δέ* cf. *I* 634), 837 (*οἳ μὲν γὰρ μακάρων, οἳ δ' ἡρώων γένος ἐσμέν*; de prima persona cf. *γ* 153 *οἳ μὲν ἕλκομεν, ἡμισέες δ' ἐλαύνομεν*). e recentioribus conferri possunt Apoll. I 72, 186, Quint. I 400, 482.

In vv. 363 (*οἳ δ' ἄρ' ἐπ' εἰρεσίην ἔπεχον χεῖράς τε νόον τε | ἄκμητοι βασιλῆες*), 563 (*ἣ δὲ κατ' ὀρφναίοιο πόλου χρυσήνιος Ἠὼς | ἀντολίην ἤνοιγεν*), 840 (*τοῦ δ' ἄρα θυμὸς ὀρίνετο ἶσος ἀέλλῃ | Αἰήτεω*), 966 (*αἳ δ' ὀτραλέως ὑπάκουσαν . . . Τισιφόνη τε καὶ Ἀληκτὼ καὶ δῖα Μέγαιρα*) demonstrativa, ut saepius apud Homerum, ad sequentia spectant (cf. Call. VI 120, Quint. I 400)[1]), quo genere ad articulum transducimur, de quo iam quae memorabilia esse videntur breviter exponemus.

Intercedit particula inter articulum et nomen: 209 *τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμεν'*; cf. *Α* 70, 1202 *τὰ δὲ* (*δὲ* Schneider; codd. *τε*) *καλὰ φύει μενοεικέα δῶρα*; cf. *ρ* 203, *Γ* 54. articulus ante nomen adiectus est: *τὸν ὅρκον* 355 (versus totus ex Homero desumptus est; cf. *μ* 304, *ο* 438, *σ* 59), *ὁ γέρων* 451 (quod fere moris est apud Homerum; cf. Stummer p. 17 sqq.), *τὸν μόχθον* 1148 (ubi sentiri potest vis demonstrativa). articuli ope fiunt substantiva ex adiectivo: *τὸν ἄριστον* 851 — ex Schneideri coni., codd. *τιν'*; cf. *ξ* 19, *Ζ* 435 quodque certe simile est *τὰ ἕκαστα* 767, 1155 (cf. *Α* 706, *μ* 16, 165, *ξ* 375) — et e participio, quod haud frequens est apud Homerum (cf. *Φ* 262, *Ψ* 325): *τὸ πεπρωμένον* 1110; 209. adiungitur articulus adverbio: *τὸ πρόσθεν* 19 (cf. *Ψ* 583). articulus ante adiectivum cum substantivo consociatum ponitur: 303 *τὸν ἀπείριτον αἰθέρα τέμνων* (Hermannus articulum 'ab epicorum consuetudine abhorrentem' in *οἱ* mutavit, Rzachius (Neue Beitr. p. 370) proposuit ὃς . . *τέμνει*. sed articulus defendi posse videtur locis homericis a Wielio I 23 adlatis, velut *ε* 185 *τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ*), 474 *καὶ ἡ κλυτὴ Ὑψιπύλεια* (Hermannus eodem modo *ἡ* in *οἱ* mutavit; sed cf. *Υ* 320 *ἦδ' ὁ κλυτὸς ἦεν Ἀχιλλεύς*, *Κ* 536), 1320 *τὸν ὃν πόσιν* (uno tantum loco articulum cum pronomine possessivo coniungi mirum non est, cum apud Homerum Stummero teste p. 47 sq. articulus duodequadragies ponatur, plus nongenties omittatur). adparet omnino, quod

---

[1]) Eodem modo explicanda est Wielii (II 29) coniectura ad v. 503 prolata *Αἰνῆος φίλος υἱός, ὃν ἡ τέκε δῖα γυναικῶν*; sed respectis iis, quae p. 244 de re metrica exposui, nihil inest offensionis in verbis traditis *ὅν οἱ*. improbabilius etiam Hermanni *Αἰνῆος υἱός, τόν οἱ* (vocem *φίλος* ex Homeri recordatione ortam esse putat).

ad articuli usum adtinet, scriptorem Argonauticorum non solum non excedere extra fines, sed ne explere quidem fines usus homericorum carminum, in quibus adverbia intercedant inter articulum et nomen (*I* 524, *Ξ* 274), articulus coniungatur cum pronominibus *ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος*[1]) (*β* 351, *σ* 114, *τ* 372), non ipsi nomini addatur sed iis, quae ad nomen explicandum subiunguntur, velut *ξ* 61 *ἄνακτες οἱ νέοι.*

Restat, ut de pronomine demonstrativo sine coniunctione posito agam, qua quaestione instituta delabimur ad locos, ubi utrum pronomen demonstrativum intellegendum sit an relativum, dubitatur.

In v. 850 *τὸ καὶ πολὺ κέρδιόν ἐστι* collatis locis homericis, velut *Γ* 41, *τὸ* pro demonstrativo accipio, ita ut haec verba parenthesis loco sint, neque in v. 1147 de vi demonstrativa pronominis *τούς* dubitari posse puto. contra cur in v. 1047 Hermannus *οἵ* demonstrativum esse voluerit *οἱ* scribens, non adsequor. quod ad v. 190 adtinet:

Ἴδμων,
188 *τόν ῥ᾽ ὑποκυσαμένη τέκεν Ἀπόλλωνι ἄνακτι*
Ἀμφρύσου παρὰ χεῦμα Φερητιὰς Ἀντιάνειρα·
τῷ καὶ μαντοσύνην ἔπορεν καὶ θέσφατον ὀμφὴν
Φοῖβος, ἵν᾽ ἀνθρώποισιν ἀρηρότα μυθίζοιτο

cogitari potest de duobus relativis, quae ad idem nomen referenda iuxta collocantur. sed quamquam talia, ut videbimus, saepius leguntur, formas a littera *τ* incipientes ita usurpatas non inveni; quare praestat ad exem-

---

[1]) *Οὗτος* semel legitur in interrogatione indignantis (97), cf. Braun II p. 6 sq. *Π* 627. in v. 351 praecedit enuntiatum relativum, quod apud Homerum non invenitur (cf. Eb. II 115[b]), saepius occurrit apud Callimachum: II 10, V 54, 102 (sequitur enuntiatum relativum IIII 203, V 36, VI 17). de vv. 200, 230, 786 valent Braunii verba (p. 25): 'Ich finde im anaphorischen *οὗτος* vielfach eine semotorische Bedeutung, d. h. es entrückt das Object der Sphaere des Redenden, in welche sie durch *ὅ δε* oder *ὁ* eingetreten sind'; cf. etiam Braunii cap. XI et Funk. p. 15, 5). digni, quos attendamus, sunt vv. 711 et 1330, ubi coniunctum cum adverbio *οὕτω* pronomen *ὅδε* legimus: *οὕτω γὰρ Μοῖραι τάδ᾽ ἐπεκλώσαντο, καί ῥ᾽ οὕτω τάδε πάντα τελευτήσεσθαι ἔμελλεν.* — *ὅδε* ad superiora refertur (Eb. III B): 62, 470 (*θυηπολίης*), 934, 1143, 1291 (*πότμον*), 1311, 1324 (*ἔργα*). (cf. Call. IIII 291); tribus igitur locis cum substantivo coniungitur. demonstrat sequentia (Eb. II): 942 (cf. *B* 301; 'universe e sequentibus adparet, quid significetur'), 332 (*ὧδε* 541, 1158) (sequitur enuntiatum primarium; cf. Call. III 5, 80, IIII 162, V 96), 476, 690 (sequitur enuntiatum secundarium). apud Callimachum primi quoque generis, quod Ebel. statuit, exempla leguntur: V 56, VI 99; cum substantivis consociatur IIII 151, 244, VI 135; cf. Quint. I 219. — *ἐκεῖνος*, nisi quid me fugit, non legitur. idem valet de Apollonio hac in re Zenodoto obsecuto; cf. Rzach, Gramm. Stud. p. 518. apud Quintum Zimmermanno iudice (p. 19) duobus tantum locis (VIIII 195, XIIII 575) *ἐκεῖνος* retinendum est; *κεῖνος* habemus 802, 907, 1127 (quo in versu vereor ne Wielius eo, quod I 58 pro *κείνοισιν* proposuit *δειλοῖσιν*, poetam ipsum correxerit).

plum locorum velut *B* 22 *Νέστορι, τόν ῥα μάλιστα γερόντων τῖ' Ἀγαμέμνων· | τῷ μιν ἐεισάμενος προσεφώνεε θεῖος ὄνειρος* (cf. *Z* 398) illud *τῷ* pro demonstrativo habere. de v. 546 infra agam. accedo ad v. 762

αὐτίκα οἱ στέφανος καὶ τεῖχος ἐρυμνὸν
762 *Αἰήτεω κατέφαινε καὶ ἄλσεα· τοῖς ἔνι κῶας*
χρύσεον ἠώρητο χαλαζαίῃ ἐπὶ φηγῷ.

quod ad praepositiones cum pronomine demonstrativo coniunctas adtinet, legimus *αὖ μετὰ τοῖσιν* (146, 192), *τ' ἐπὶ τοῖσι* (756), *ἐν δ' ἄρα τῇσι* (898), *τοῖσι δ' ἄρ' ἐν πάντεσσιν* (806). uno igitur loco, illum dico, quem tractamus, praepositio postposita est; sed haec causa non sufficit ad vim demonstrativam reiciendam; relativum enim praepositio semper sequitur.[1]) apud Homerum quoque raro post demonstrativum anastrophe admittitur (*ζ* 46, *ο* 147, *Λ* 36, *P* 459) et apud Apollonium aequant fere inter se numeri locorum, quibus praepositio praecedit, veluti I 40, 115, 656, quibusque sequitur, veluti I 53, 90, 95; vides igitur, quam difficile sit hanc rem diiudicare.

Venimus ad locos supra commemoratos, ubi particula *ῥα* addita est. in vv. 237 *(τήν ῥα)* et 1070 *(τῇ ῥα)* pronomen demonstrative adhibitum esse propter sententiarum conexum mihi videtur. idem valet de v. 803, si cum Ruhnkenio pro *καί ῥα τότ'* scribimus *(Ἀργώ) τήν ῥα τότ' Αἰήτης ἐσέδρακεν.* et cum verbum *εἰσδέρκομαι* absolute non usurpetur et iis quae sequuntur *(ἐν δ' ἄρα πολλοὺς ἑξείης ἥρωας)* navis mentio exigatur, in Ruhnkenii coniectura quamvis violenta adquiesco. v. 1053 p. 249 de re metrica agens tetigi et dixi aut *τὸν δ' ἄρα* aut *τόν ῥά τε* reponendum mihi videri. quorum hoc magis placet, quod enuntiatum relativum requiri puto ad Sarangem describendum. ceterum non multum interest, num hoc vel illo loco pronomen relativum esse statuatur;[2]) nam saepius formae pro-

---

[1]) 45, 54, 94, 614, 714, 718, 736, 912, 1191. item apud Homerum (Eb. II 87ᵇ III, Otto I, 4 sqq.) exceptis his: *εἰς ὅ κεν, ἐξ οὗ, ἐξ ἧς. ἐξ οὗ* in Argonauticis quoque legitur: 750. eundem morem servarunt Callimachus (cf. II 78, III 138, 206, VI 39, 55, 64), Apollonius (cf. I 286, II 396), Quintus (cf. I 145).

[2]) Eadem dubitatio de nonnullis adverbiis est. 472 Abelius sic interpungit:

Σιντιακαῖς δ' ὀφρύσσιν ἐκέλσαμεν ὠκύαλον νηῦν
472 *Λήμνῳ ἐν ἠγαθέῃ· τόθι περ κακὰ ἔργα μεμήλει*
θηλυτέραις· αἳ γάρ οἱ ἀιστώσαντο συνεύνους.

meo quidem iudicio comma ponendum est, ita ut aeque atque in v. 628 *τόθι* relative adhibeatur. pluribus locis de significatione adverbii *ἔνθα* agitur. *ἔνθα* saepius — particula *δέ* plerumque addita — demonstrative adhibetur et sensu locali 113, 1268 *(δ')* et translato 499 *(δέ)*, 667 et 1128 *ἔνθα δ' ἀφορμηθέντες*, 722, 1300 (Gesneri coniectura pro *ἐν δ' ἄρ'* scribentis *ἔνθ' ἄρ'* probanda esse videtur; cf. *τ* 50), 1347. relativum est — locis, quos postea commemoraturus sum, omissis — 154, 659, 993, 1375 et ea significatione, ut

nominis ὁ, ἡ, τό pro relativis adhibentur. cum autem formas ἥ, οἵ, αἵ, quae ad utrumque pronomen pertinere possunt, ad ὅς referam, ὅ — masculinum dico — sensu relativo non legatur,[1]) formae tantum a littera τ incipientes tractandae sunt. quae apud Homerum Lammertio teste, cuius librum statim adferam, ita usurpantur, ut aut exigantur ratione metrica aut hiatum licitum tollant, praeterea in initio versus aut post caesuram semiquinariam, septies post caesuram semiternariam *E* 747, *H* 239, *Ω* 449, ε 369, ϑ 373, λ 422, τ 82, ter post primum pedem ϑ 23, 74, τ 393, semel post quartum χ 159. apud Callimachum et Apollonium eas metrica ratione non intercedente non inveni nisi in initio versus; cf. Call. III 138, 161, 224, Apoll. I 180, 848. contra in Argonauticis, ubi item plerumque propter rationem metricam positae sunt, sine illa causa non solum in versus initio (188, fortasse 1053), sed semel etiam post caesuram semiquinariam: 734, semel post primum pedem: 159 usurpantur, quod accurata usus homerici observatione explicandum esse duco.

VIII. De pronominibus et adverbiis relativis.[2])

Pronominis demonstrativi instar nominativus ὅς est: 125, 415 *(ὃς δ' ἄρ')*,[3]) quod tricies fere fit apud Homerum; cf. Apoll. IIII 278, 1054,

---

respondeat latino 'quo', usurpatur in v. 1199. num v. 671 ad verba v. 668 *βαϑείῃ κέλσαμεν ἀκτῇ* sat multis interpositis relative referri possit: *ἔνϑα ποτ' αἰνόγαμος Φινεὺς ὑπερήνορι ϑυμῷ | δοιοὺς ἐξαλάωσε γόνους*, sane dubitari potest. melius certe videtur puncto cum omnibus editoribus post v. 670 posito sumere ab *ἔνϑα* enuntiatum primarium incipere. in vv. 378, 493, 746, 1050 recte viri docti — 746 Schenkelius, reliquis locis Hermannus — *ἔνϑα τε*, quod saepius legitur reposuisse videntur pro codicum scripturis *ἐνϑάδε* vel *ἔνϑα δέ*. in v. 493 ante *ἔνϑα τε* comma ponendum esse Sitzler animadvertit. addere mihi liceat locos, ubi formula *ἔνϑα καὶ ἔνϑα* legitur: 315, 365, 559, 926, 981, 996, 1072. *ἔνϑεν* demonstrative tantum adhibetur: 484, 733, 1373 *(δ')*.

[1]) Nisi forte quis Aristarchi praecepti memor (cf. La Roche, Hom. Textkr. p. 326) in v. 169 *ὅ σφιν* scribere mavolt ex cod. R, qui Guttmanno teste *ὅς φιν* exhibet. — apud Homerum ὅς 1440ies, ὅ 420ies legitur. invenitur ὅ pro ὅς apud Call. IIII 7, Apoll. I 621, IIII 254, Quint. I 113, rarissime apud tragicos (cf. Kuehner II p. 511 § 460 adn.).

[2]) Cf. E. Windisch, Untersuchungen ueber den Ursprung des Relativpron. in den indogerm. Sprachen in Curtii Stud. z. griech. u. lat. Gramm. II 201 sqq., I. Frenzel, Die Entwickelung d. relat. Satzbaues im Griech., Paderborn. 1889, F. Otto, Beiträge zur Lehre vom Relat. bei Hom. progr. Weilburg. 1859, Wiesbad. 1864, C. Hentze, De pronom. relat. linguae Graecae origine atque usu hom. Gottingae 1863, E. Lammert, De pronom. relat. hom. Lipsiae 1874, R. Roehreke, Ueber d. Gebrauch d. Pron. ὅς und ὅστις bei Soph. progr. Geestenmuend. 1885, R. Grosser, Der parataktische Uebergang aus d. Relativsatze in den Demonstrativ- oder Hauptsatz. Eph. gymn. Berol. XXXVIII pp. 513—533. commentationes, quae ad adtractionis usum spectant, consulto omisi. ceterum hoc statim loco moneo me in pronomine relativo tractando formas pronominis ὁ, ἡ, τό et ὅς, ἥ, ὅ non distinxisse, sed tantum formas a littera τ incipientes asteriscis insignivisse.

[3]) De vv. 299 et 505 infra agam.

Quint. I 245; de Call. V 38 dubitare licet. casus obliqui quinquies hoc modo usurpantur in Odyssia: δ 97, ε 481, ξ 7, σ 27, γ 408; sextum locum nescio an iure addiderit Ebelingius: φ 303 ἐξ οὗ, quod explicat ille: 'inde ab eo tempore' (cf. Soph. Oed. R. 1202). exemplum autem, quod unum ex Iliade Lammertius p. 3 non sine dubitatione adfert: *E* 172, cur ita accipiamus esse non videtur. neque Callimachi (cf. III 190, IIII 166, 284) aut Apollonii loci (I 1047, 1307, II 397, IIII 279), qui huc trahi possunt (Schneider omnibus locis, Merkelius primo tantum colon posuit), ita sunt comparati, ut vim demonstrativam statuere cogamur. de Quinto id tantum adfirmare possum me in primo libro talis usus exemplum non invenisse. contra in Argonauticis habemus: ὃν δή (389), οὗς (518), οὗς τοι (522), ὅν (752), ὧν πέρι (1191). collato Apollonii v. IIII 1054, ubi ὅς pro demonstrativo est in enuntiato primario, cui praecedit relativum, dubitari potest, utrum in v. 1225

αὐτὰρ ἐπεὶ Μήδειαν ἐσέδρακεν ὀφθαλμοῖσι
λῖτι καλυπτομένην, ἑανῷ δ' ἄμπισχε παρειὰς
αἰδομένη· χλωρὸν γὰρ ὑπὸ στέρνοις ἀκάχητο·
ἣν τότ' ἐποικτείρουσα προσηύδα καὶ φάτο Κίρκη

codicum ἥν retineri possit an cum Hermanno et Abelio Sanctamandi τήν recipiendum sit. Schneideri δὴ τότ', quod Sitzler denuo proposuit, utique reiciendum esse videtur. quod ad v. 550 adtinet, cum in v. 546 τῷ propter οἱ pronomen vix esse possit — immo adverbium est — neque illud ὅν ῥα pro pronomine accipiemus relativo. itaque carminis ambitu respecto in Argonauticis latius hunc usum casuum obliquorum patere videmus. de scriptoribus atticis cf. Kuehner II § 561, 2 et quos exempli causa addo locos Oedipi Colonei, quibus Dindorfius in lexico Sophocleo eam rem illustrat: 275 (ἀνθ' ὧν, cf. 953, 1010), 636, 950, 1032, 1298, 1340. alios locos congessit Roehrekius p. 5 sq. quod ad v. 853 attinet, ubi anacoluthia quadam enuntiati primarii loco esse verba ὃ καὶ γέρας ἔσσεται ὑμῖν supra p. 279 disputavi, illud ὅ sensu demonstrativo positum ab Homero non alienum est; cf. Ψ 9, ω 190 ὃ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.

Ad alterum genus, quod Ebelingius (II p. 82[a]) statuit ('pronomen' ait 'non est iuxta nomen . . propius accedit ad relativum . . *α)* nam is, is nempe'), referendus esse videtur locus, qui legitur in vv. 1214 sqq.:

τοῖς δ' ἄφαρ ὡμάρτησε . . κούρη . . . Αἰήταο,
Ἠελίου θυγάτηρ — Κίρκην δέ ἑ κικλήσκουσι
μήτηρ Ἀστεροπὴ καὶ τηλεφανὴς Ὑπερίων —
ἣ ῥα θοῶς ἐπὶ νῆα κατήλυθεν,

cum parenthesis illa, quominus enuntiatum re vera relativum statuatur, obstet. simile collocationis exemplum apud alium poetam non inveni.

ceteris locis, si collocationem respicis, Argonauticorum scriptor non differt ab Homero (cf. Ebel. 87ᵇ extr. s. l. c., Otto I 11). 'solet nomen, ad quod refertur pronomen relativum, in fine enuntiati primarii locum obtinere, aliquando interponitur verbum': *170, *184, 219 (cf. Call. III 206, 224, Apoll. I 23, 77, Quint. I 30), saepius adiectivo additur relativum *(μῆνιν . . οὐλομένην, ἣ . . .)*: 194, 296 (cf. Ap. I 30, 761, Quint. I 135), nonnumquam a nomine iisque, quae ad id pertinent, pluribus verbis seiungitur: 607, 778, 901, 974, 1121, 1352 (cf. Apoll. I 162, 286, Quint. X 301).[1])

In reliquis quoque rebus explicandis Ebelingii ordinem sequor, ut facilior sit comparatio cum usu homerico, quamquam non ubique rationes probo, quibus usus est in singulis generibus discribendis. correlatio perfecta sat rara est: 40 *(ἄλλα—ἅπερ*[2]), 974 *(ἣ . . . ἥν*; cf. Call. II 106, IIII 203, Ap. I 421, 988, II 195); 936 *(πάνϑ' ὅσα)*. quod in v. *886 legitur *ἄλλα τε καὶ μάλα πολλά, τά ϑ' ὕστερον αὖτις ἀκούσῃ* Hermanni coniecturae satis probabili debetur. saepius in enuntiato primario pronomen positum non est, veluti in vv. *578, 852, *871,[3]) in vv. 628 *(τόϑι)* et 905 *(ὅσσα)*. relativum, cui deest nomen ad quod referatur, est pars enuntiati primarii: *8, 106,[4]) 693 (cf. 864), *775, 851 *(κρίναντες τὸν ἄριστον ἢ ὃς βασιλεύτερός ἐστιν*; cf. *ψ* 84, *Ω* 202, *Η* 401, Call. IIII 168), 35 *(ἠδ' ὅσα)*, 49 *(ὅσα)*, 334 *(μάκαρες καὶ ὅσοι . . ἀκτὰς ναίεϑ')*, 283 *(ὅντινα)*, 285 *(ὅ τι)*.[5]) porro huc trahendi esse videntur vv. 22 et 1010. nam quocumque modo verba v. 22 *ὀρεσσιδρόμου τε λατρείην | μητρός, ἅ τ' ἐν Κυβέλοις ὄρεσιν μητίσατο*

---

[1]) Sed numquam tot verba intercedunt, ut probabilis fiat Sitzleri coniectura, qui eo offensus, quod inter membra accusativo cum infinitivo, quem vocant, expressa vv. 778—781 et 784 sq. indicativus intercedit, pro *ἣ δ'* proposuit *ἥ ῥ'*. nonne enim haec structurae mutatio, quae sane primo obtutu miros nos habet, ferri potest?

[2]) Praeterea illud *περ* apud alios quoque poetas satis tritum additur: *8, *775, *1227; *472 *(τόϑι)*, 800 *(ἔνϑα)*, 859 *(οἷα)*, 905 *(ὅσα)*, 1130 *(ἔνϑα)*.

[3]) *ὅς ῥα* ut apud omnes epicos in Argonauticis usitatum est (e. c. 15, 147, *159, *184), *ὅς ῥά τε* codd. exhibent *170, 1121 (cf. Call. III 91, 94, 253; Apoll. I 775, 1122, 1244, Quint. II 478, 560). probabili coniectura Abelius in v. 861 *τε* post *ὅς ῥα* inseruit; de vv. 778 et 1053 supra disputavimus. libenter scriberem *οἵ ῥά τε*, si in v. 1372 codicum scripturam *οἵ τ' ἄρα* offendendi ansam praebere censerem, pro qua Hermannus *οἵ οἱ*, Abelius *οἳ καί* dedit; sed mutandi causam non video. praeterea *τ' ἄρα* habemus in v. 1350 *(ὅσσα τ' ἄρ')*, ubi particula *τε ὅσσα* praecedentibus adiungi tenendum est; de usu homerico cf. Ebel. I p. 164, 6 d. et *Θ* 251 *(τ' ἄρ)*.

[4]) Habemus *δή*, quod ut apud Homerum coniungitur cum relativo: 142, 731, 831, 864, 1107; de v. 221 infra disputabimus. loci Apollonii collecti sunt in indice Wellaueriano s. v. *δή* e. g.: I 172, 621, II 210; cf. Quint. I 812, II 589. apud Callimachum, nisi quid in Schneideri indice omissum est, relativo *δή* non additur.

[5]) Notandum est pronomen *ὅστις* semper — legitur praeterea 662 et 1324 (ubi *ὅτις* Gesnerus probabiliter restituit pro eo quod est in libris *ὅστις*) — ad genus referri, ut respondeat latino 'quicumque', non ad unam rem; apud Homerum de paucis locis dubitatur. e Callimacho Aulinius p. 72 adfert II 23, IIII 156, 229, VI 47.

κούρην | *Περσεφόνην περὶ πατρὸς ἀμαιμακέτου Κρονίωνος*· explicanda aut corrigenda sunt — Wielius I 35, ut structurae impeditissimae *μητίεσθαί τί τινα περί τινος* mederetur, initio proximi versus *μηχανόωσα* reponere voluit; Schenkelio in mentem venit: *κούρῃ Περσεφόνῃ* — restat certe enuntiatum relativum pari iure coniunctum cum substantivis, quae antecedunt et sequuntur. de v. *1010 *θῆράς τ' οἰωνούς τε, τά τε ζώει τε καὶ ἕρπει* adsentior Schneidero poetam, cum dicere vellet *καὶ ζῷα, ἃ ἕρπει*, simili modo atque auctorem hymni in Cererem 366 haud apte usum esse loco homerico *P* 447 *οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν ὀιζυρώτερον ἀνδρὸς* | *πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνείει τε καὶ ἕρπει.* qua in re discrepat Argonauticorum scriptor ab Homero, qui numquam enuntiata relativa cum nominibus particula *τε* coniungit (cf. Ebel. s. v. *ὅστε* I B p. 91), sed adhibet *καὶ* vel *ἠδέ* (cf. Arg. 35, 334, 391). apud Apollonium fortuito unum locum I 21 (*πόρους ἁλός, ὅσσα τ' ἔρεξαν*), apud Callimachum et Nicandrum talem particulae *τε* usum non inveni. ceterum *ὅς τε* satis frequenter apud eos legitur; cf. Call. I 51, III 16, 133, 140, IIII 229, VI 8, Apoll. I 799, 803, 1027, II 5, 26, 498, III 868, 892, IIII 133, 628, 829, 1376, Nic. Ther. 68, 283, 568, 672, Quint. I 169, 207, 249. in Argonauticis, ut id hoc loco absolvam, *ὅς τε* occurrit 311, 660 (ubi sine dubio ante oculos erat Apollonii locus de eadem re conscriptus II 5 *ὅς τ' ἐπὶ καὶ ξείνοισιν ἀεικέα θεσμὸν ἔθηκεν*), 901.[1]) in v. 607 pro eo quod est in libris *ὥς κε* scribendum esse *ὅς τε* Schenkelius me edocuit; Hermannus et Abelius *ὅς ῥα* scribunt. praeterea addas vv. 846, de quo ab Hermanno emendato supra verba fecimus, et 425, quem sic scribit Wielius III 4 *ὡς θ' ἅτ' ἔφυσεν ἅπαντα, διέκριθεν ἄλλο πρὸς ἄλλον*; codd. habent *ὅσσα τ' ἔφυσεν ἅπαντα διέκριθεν δ' ἄλλο* (vel *ἄλλον*) *ἀπ' ἄλλου.*[2]) qua coniectura simul aliud infertur, quod satis rarum est, correlationem inversam dico, cuius unum exemplum habemus codicum auctoritate firmatum in v. 350 *ὃς δέ κε συνθεσίας δηλήσεται οὐκ ἀλεγίζων* | *ὅρκον ὑπερβασίῃ, τούτου δ' ἐπιμάρτυροι ἔστων.* satis frequens haec enuntiati relativi forma apud Callimachum est; cf. II 10, 26, 40, V 35, 131, VI 138. denique significationem 'talis, qualis', quae apud Homerum invenitur, praebet v. 831 *ἔργ' ἄδικ' ἀνθρώπων, ἃ δὴ πολέες μεμάασιν* | *τετλάμεν ἐν βιοτῇ κέρδους ἕνεκα σφετέροιο*, cf. Apoll. I 479 *ἄλλοι*

---

[1]) *Ἔνθα τε* traditur 236, 749 et coniectura restitutum est quattuor locis, quos p. 299 n. 2 tractavi. *ἧχί τε* habemus 744. omnino de *ὅςτε* cf. praeter Ottonem II 21 sqq., 25 sq. G. Christium in Sitz.-Ber. d. bayer. Akad., phil.-hist. Cl., a. 1880 p. 50 sqq. ('Der Gebrauch d. griech. Partikel *τέ*').

[2]) Guttmanno teste R exhibet *διέκριθεν ἄλλο*; quod si verum est, illud *δ'*, cui, si bonorum codicum consensu traderetur, aliquid tribuendum esset, non obstat Wielii coniecturae. ceterum nescio an propius accedamus ad codicum memoriam scribendo: *ὡς ἅτ' ἔφυσεν*, ita ut prolepsis statuatur vocis *Ἔρωτα*.

ceteris locis, si collocationem respicis, Argonauticorum scriptor non differt ab Homero (cf. Ebel. 87[b] extr. s. l. c., Otto I 11). 'solet nomen, ad quod refertur pronomen relativum, in fine enuntiati primarii locum obtinere, aliquando interponitur verbum': *170, *184, 219 (cf. Call. III 206, 224, Apoll. I 23, 77, Quint. I 30), saepius adiectivo additur relativum *(μῆνιν . . οὐλομένην, ἣ . . .)*: 194, 296 (cf. Ap. I 30, 761, Quint. I 135), nonnumquam a nomine iisque, quae ad id pertinent, pluribus verbis seiungitur: 607, 778, 901, 974, 1121, 1352 (cf. Apoll. I 162, 286, Quint. X 301).[1])

In reliquis quoque rebus explicandis Ebelingii ordinem sequor, ut facilior sit comparatio cum usu homerico, quamquam non ubique rationes probo, quibus usus est in singulis generibus discribendis. correlatio perfecta sat rara est: 40 *(ἄλλα—ἅπερ[2])*, 974 *(ἣ . . . ἥν*; cf. Call. II 106, IIII 203, Ap. I 421, 988, II 195); 936 *(πάνθ' ὅσα)*. quod in v. *886 legitur *ἄλλα τε καὶ μάλα πολλά, τά θ' ὕστερον αὖτις ἀκούσῃ* Hermanni coniecturae satis probabili debetur. saepius in enuntiato primario pronomen positum non est, veluti in vv. *578, 852, *871,[3]) in vv. 628 *(τόθι)* et 905 *(ὅσσα)*. relativum, cui deest nomen ad quod referatur, est pars enuntiati primarii: *8, 106,[4]) 693 (cf. 864), *775, 851 *(κρίναντες τὸν ἄριστον ἣ ὃς βασιλεύτερός ἐστιν*; cf. ψ 84, Ω 202, Η 401, Call. IIII 168), 35 *(ἠδ' ὅσα)*, 49 *(ὅσα)*, 334 *(μάκαρες καὶ ὅσοι . . ἀκτὰς ναίεθ')*, 283 *(ὅντινα)*, 285 *(ὅ τι)*.[5]) porro huc trahendi esse videntur vv. 22 et 1010. nam quocumque modo verba v. 22 *ὀρεσσιδρόμου τε λατρείην | μητρός, ἅ τ' ἐν Κυβέλοις ὄρεσιν μητίσατο*

---

[1]) Sed numquam tot verba intercedunt, ut probabilis fiat Sitzleri coniectura, qui eo offensus, quod inter membra accusativo cum infinitivo, quem vocant, expressa vv. 778—781 et 784 sq. indicativus intercedit, pro ἣ δ' proposuit ἧ ῥ'. nonne enim haec structurae mutatio, quae sane primo obtutu miros nos habet, ferri potest?

[2]) Praeterea illud *περ* apud alios quoque poetas satis tritum additur: *8, *775, *1227; *472 *(τόθι)*, 800 *(ἔνθα)*, 859 *(οἷα)*, 905 *(ὅσα)*, 1130 *(ἔνθα)*.

[3]) *ὅς ῥα* ut apud omnes epicos in Argonauticis usitatum est (e. c. 15, 147, *159, *184), *ὅς ῥά τε* codd. exhibent *170, 1121 (cf. Call. III 91, 94, 253; Apoll. I 775, 1122, 1244, Quint. II 478, 560). probabili coniectura Abelius in v. 861 *τε* post *ὅς ῥα* inseruit; de vv. 778 et 1053 supra disputavimus. libenter scriberem *οἵ ῥά τε*, si in v. 1372 codicum scripturam *οἵ τ' ἄρα* offendendi ansam praebere censerem, pro qua Hermannus *οἵ οἱ*, Abelius *οἵ καί* dedit; sed mutandi causam non video. praeterea *τ' ἄρα* habemus in v. 1350 *(ὅσσα τ' ἄρ')*, ubi particula *τε ὅσσα* praecedentibus adiungi tenendum est; de usu homerico cf. Ebel. I p. 164, 6 d. et Θ 251 *(τ' ἄρ)*.

[4]) Habemus *δή*, quod ut apud Homerum coniungitur cum relativo: 142, 731, 831, 864, 1107; de v. 221 infra disputabimus. loci Apollonii collecti sunt in indice Wellaueriano s. v. *δή* e. g.: I 172, 621, II 210; cf. Quint. I 812, II 589. apud Callimachum, nisi quid in Schneideri indice omissum est, relativo *δή* non additur.

[5]) Notandum est pronomen *ὅστις* semper — legitur praeterea 662 et 1324 (ubi *ὅτις* Gesnerus probabiliter restituit pro eo quod est in libris *ὅστις*) — ad genus referri, ut respondeat latino 'quicumque', non ad unam rem; apud Homerum de paucis locis dubitatur. e Callimacho Aulinius p. 72 adfert II 23, IIII 156, 229, VI 47.

κούρην | Περσεφόνην περὶ πατρὸς ἀμαιμακέτου Κρονίωνος· explicanda aut corrigenda sunt — Wielius I 35, ut structurae impeditissimae *μητίεσθαί τί τινα περί τινος* mederetur, initio proximi versus *μηχανόωσα* reponere voluit; Schenkelio in mentem venit: *κούρη Περσεφόνη* — restat certe enuntiatum relativum pari iure coniunctum cum substantivis, quae antecedunt et sequuntur. de v. *1010 *θῆράς τ' οἰωνούς τε, τά τε ζώει τε καὶ ἕρπει* adsentior Schneidero poetam, cum dicere vellet *καὶ ζῷα, ἃ ἕρπει*, simili modo atque auctorem hymni in Cererem 366 haud apte usum esse loco homerico *P* 447 *οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν ὀιζυρώτερον ἀνδρὸς | πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνείει τε καὶ ἕρπει.* qua in re discrepat Argonauticorum scriptor ab Homero, qui numquam enuntiata relativa cum nominibus particula *τε* coniungit (cf. Ebel. s. v. *ὅστε* I B p. 91), sed adhibet *καὶ* vel *ἠδέ* (cf. Arg. 35, 334, 391). apud Apollonium fortuito unum locum I 21 *(πόρους ἁλός, ὅσσα τ' ἔρεξαν)*, apud Callimachum et Nicandrum talem particulae *τε* usum non inveni. ceterum *ὅς τε* satis frequenter apud eos legitur; cf. Call. I 51, III 16, 133, 140, IIII 229, VI 8, Apoll. I 799, 803, 1027, II 5, 26, 498, III 868, 892, IIII 133, 628, 829, 1376, Nic. Ther. 68, 283, 568, 672, Quint. I 169, 207, 249. in Argonauticis, ut id hoc loco absolvam, *ὅς τε* occurrit 311, 660 (ubi sine dubio ante oculos erat Apollonii locus de eadem re conscriptus II 5 *ὅς τ' ἐπὶ καὶ ξείνοισιν ἀεικέα θεσμὸν ἔθηκεν)*, 901.[1]) in v. 607 pro eo quod est in libris *ὥς κε* scribendum esse *ὅς τε* Schenkelius me edocuit; Hermannus et Abelius *ὅς ῥα* scribunt. praeterea addas vv. 846, de quo ab Hermanno emendato supra verba fecimus, et 425, quem sic scribit Wielius III 4 *ὥς θ' ἅτ' ἔφυσεν ἅπαντα, διέκριθεν ἄλλο πρὸς ἄλλου*; codd. habent *ὅσσα τ' ἔφυσεν ἅπαντα διέκριθεν δ' ἄλλο* (vel *ἄλλον*) *ἀπ' ἄλλου.*[2]) qua coniectura simul aliud infertur, quod satis rarum est, correlationem inversam dico, cuius unum exemplum habemus codicum auctoritate firmatum in v. 350 *ὅς δέ κε συνθεσίας δηλήσεται οὐκ ἀλεγίζων | ὅρκον ὑπερβασίῃ, τούτου δ' ἐπιμάρτυροι ἔστων.* satis frequens haec enuntiati relativi forma apud Callimachum est; cf. II 10, 26, 40, V 35, 131, VI 138. denique significationem 'talis, qualis', quae apud Homerum invenitur, praebet v. 831 *ἔργ' ἄδικ' ἀνθρώπων, ἃ δὴ πολέες μεμάασιν | τετλάμεν ἐν βιοτῇ κέρδους ἕνεκα σφετέροιο*, cf. Apoll. I 479 *ἄλλοι*

---

1) *Ἔνθα τε* traditur 236, 749 et coniectura restitutum est quattuor locis, quos p. 299 n. 2 tractavi. *ἧχί τε* habemus 744. omnino de *ὅςτε* cf. praeter Ottonem II 21 sqq., 25 sq. G. Christium in Sitz.-Ber. d. bayer. Akad., phil.-hist. Cl., a. 1880 p. 50 sqq. ('Der Gebrauch d. griech. Partikel *τέ*').

2) Guttmanno teste R exhibet *διέκριθεν ἄλλο*; quod si verum est, illud *δ'*, cui, si bonorum codicum consensu traderetur, aliquid tribuendum esset, non obstat Wielii coniecturae. ceterum nescio an propius accedamus ad codicum memoriam scribendo: *ὡς ἅτ' ἔφυσεν*, ita ut prolepsis statuatur vocis *Ἔρωτα.*

μῦθοι ἔασι παρηγόροι, οἷσί περ ἀνὴρ θαρσύνοι ἕταρον, Quint. I 93 ὑπέσχετο ἔργον, ὃ οὔποτε θνητὸς ἐώλπει, denique locos Sophocleos, quos congessit Roehrekius p. 8, n. 4.[1])

Iam transeamus ad alterum genus enuntiatorum relativorum, in quo non fit correlatio. aeque atque apud Homerum pronomen additur nominibus propriis veluti 15, *135, 147,[2]) *159, 164, *170, 175, 219,[3]) *714, *1294, explicatur eo, quare quid sit aut esse putetur aut fiat: 88, 289, 296, fit descriptio: 20, 45, 271, *322, 912, novi quid additur, ut fiat narratio: 67, 607, 614, 778. huius generis exempla adtendenda sunt, si dubitabimus, utrum enuntiatum aliquod pro primario an pro relativo habeamus. atque idem tenendum erit in tractandis locis, quibus plura relativa se excipiunt. pauca dicam de iis relativis, quae alterum alteri subiunguntur: 67 sq., 660 sqq. *(ὅστε—ὅστις)*, 718 sq., 749 sqq. *(ἔνθα . . ἐξ οὗ)*, 778 sq. exempla homerica nonnulla composuerunt Otto I p. 11 sq. et Ebel. II 88ᵃ init. d.; cf. Apoll. I 126, 643, Call. V 37.

Venimus ad relativa, quae alterum alteri pari ordine adiunguntur copula non addita, quod homericum non esse credat aliquis fide habita Kruegeri verbis II 51, 12: 'Die Verbindung mehrerer Relativa ohne Copula ist dem Homer noch fremd'. sed haec falsissima esse adparet e locis ab Ebelingio l. c. sub litt. e, ab Ottone I, 14 sqq. congestis.

In Argonauticis haec exempla leguntur:

218 sqq. *διssὸν δ' αὖ Βορέου καλὸν σταχὺν εἰσενόησα*
οὓς τέκ' Ἐρεχθῆος κούρη κλυτὴ Ὠρείθυια
Ἰλισσοῦ παρὰ χεῦμα θεοῦ φιλότητι μιγεῖσα,
οἳ δὴ καὶ ταρσοῖσιν ὑποναtίοις πεπότηντο,
Ζήτης καὶ Κάλαϊς, δέμας εἴκελοι ἀθανάτοισιν.

nam cur *οἳ δή* demonstrative positum esse sumamus — Hermannus et Abelius colon ante haec verba posuerunt — causam non video.

---

[1]) *Οἷος* uno tantum loco 859, quem postea tangam, legi satis memorabile est.

[2]) Habemus relativum altero enuntiati loco — item 159, 164, 1034, 1252 (ex probabili Hermanni coniectura), 1057 (hoc loco legitur adv. *οὗ*) — quod rarissime apud Homerum inveniri Ebelingius adnotat 87ᵇ III b. in Apollonii quidem libro primo unum inveni exemplum, quod v. 147 simillimum est: I 398 *Ἀγκαίῳ, Τεγέης ὅς ῥα πτολίεθρον ἔναιεν*; cf. Call. V 37. contra genetivus partitivus saepe collocatus est ante relativum apud Homerum (cf. Ameisii appendicem ad ε 448, Otto I p. 10). quare nescio an in v. 661 sic interpungendum sit: *ὅς τε Πανομφαίου Ζηνὸς θέμιν οὐκ ἀλεγίζων | ἆθλον ἐπὶ ξείνοισι, περικτιόνων ἀνθρώπων | ὅστις ἐπὶ σταθμοὺς ἠδ' ἀστεμφῆ δόμον ἵξοι (θήκατο)* 'qui iure divino neglecto advenis, quicumque finitimorum ad domum eius venerat, certamen imponebat'. nam quid sibi vult *ξένοι περικτιόνων ἀνθρώπων*?

[3]) Constructio ad sensum extat: 219 *Βορέου σταχύν, οὕς*; simili modo 731 *Παρθενίοιο ῥέεθρα, ὅν*. cf. *Π* 369 *λαόν, οὕς*, *ψ* 121 *ἕρμα πόληος, οἳ μέγ' ἄριστοι*, *Χ* 87 *φίλον θάλος, ὃν τέκεν αὐτή* et locos Nicandreos, quos O. Schneider collegit ad Ther. 201.

296 *ἀλλ' οὐ πεῖθον ἄνακτα πεπνυμένον, ὅς ῥά οἱ ἤδη*
Ἥρης ἐννεσίῃσι τετιμένον Αἴσονος υἱόν,
ὡς δή οἱ κλέος ἐσθλὸν ἐπ' ἐσσομένοισιν ὄπαζεν,
ὅς ῥά οἱ αὐτὸς ἔνισπεν Ἰήσονα κοίρανον εἶναι.
501 *ἐπήλυθε Κύζικος ἥρως,*
ὃς Δολιέων ἤνασσε περικτιόνων ἀνθρώπων
Αἰνῆος φίλος υἱός, ὅν οἱ τέκε δῖα γυναικῶν
Εὐσώρου θυγάτηρ, Αἰνήτη καλλιπάρῃος,
ὅς ῥα φιλοξενίῃ Μινύας ἐγέρηρεν ἅπαντας κτλ.

pertinent vv. 299 et 505 ad illud genus, quod Windischius (p. 416) significat hoc nomine: 'nicht nothwendige Relativsaetze'. necessaria sane talia non sunt, sed subiungi possunt, velut in vv. 607 et 719, ubi Abelius comma retinuit. cf. praeterea vv. 730 sqq. et 749 sqq. (quo loco modo *ἔνθα*, modo *οὗ* legitur). quod ad v. 381 adtinet:

ἔνθα τε Χείρων
ναίει ἐνὶ σπήλυγγι δικαιότατος Κενταύρων,
οὗ τράφεν ἂν Φολόην Πίνδου τ' αἰπεινὰ κάρηνα,
ὅς ῥα δικασπολίῃ γάνυται καὶ ἀκέσμασι νούσων,

ubi enuntiatum relativum a nomine disiungitur altero eiusmodi enuntiato, mihi non contigit, ut simile quid apud ceteros poetas invenirem.

His de relativis, quae inter se excipiunt, expositis ad Ebelingii ordinem reversi rem absolvamus. coniungitur relativum cum altera verbi persona 2, 289; 334 *(ὅσοι)*; cf. Quint. I 583. omittitur verbum *εἶναι*: 775; 748, 751 (adv. *οὗ*); 744 *(ἧχι)*; 467, 749 *(ἔνθα)*; cf. Apoll. I 284 (?), 822, Call. IIII 203, 293, VI 117. inseritur pronomen in alias partes sententiae: 169, 289, 779, 852; 662 *(ὅστις)*; 467 *(ἔνθα)* et innectuntur enuntiato relativo quae ad primarium pertinent: 824 *Κόλχοι, οἳ καὶ Ἄρηι δορυσσόῳ εἰσὶν ἀτειρεῖς | ἐς μόθον ἱεμένοις εὖ εἰδότες ἶφι μάχεσθαι*, 901 *τηλῶπις ἄνασσα ἱστάνει αἰθύσσουσα πυρὸς σέλας, ἥν τέ νυ Κόλχοι Ἄρτεμιν ἐμπυλίην . . . ἱλάσκονται | δεινὴν ἀνθρώποισιν ἰδεῖν.* cf. 502 sq., 927; 285 *(ὅ τι)*. huc refero v. 221 sq., quos supra exscripsi; cf. Apoll. I 163, 733, Call. IIII 156. cum his cohaeret adtractio, quam vocant, inversa (cf. Ebel. 88ª i), cuius exemplum extat in v. 391 *ἴδωμεν | ἕξιν παιδὸς ἐμοῖο καὶ ἤθεσιν οἷσι κέκασται.*

Pronomen casum nominis adsumere, quod perpaucis locis homericis statui potest, Gesner putavit in v. 101 *ἅλις ἔπλετο μόχθων, | ὧν ἱκόμην ἐπὶ γαῖαν ἀπείριτον ἠδὲ πόληας | Αἰγύπτῳ Λιβύῃ τε βροτοῖς ἀνὰ θέσφατα φαίνων.* sed meo quidem iudicio nullus pronominis relativi casus in hoc enuntiato cum *ἱκόμην* coniungi potest — ne *οἷς* quidem vel *ξὺν οἷς*, quod requiri Gesner dicit — neque igitur pro casu, qui non est, genetivus poni. quare *ὧν*, quod omnes editores retinuerunt, corruptum esse censeo et cum

Slothouwero scribo ὥς, quod Herwerdenus (l. s. c.) coniecturae illius ignarus commendavit.

Quoniam de particulis, quae pronominibus relativis adduntur et de collocatione egimus et una reliqua pronomina relativa (ὅστις, οἷός, ὅσος) et adverbia (ἔνθα, ἧχι, οὗ, τόθι) tractavimus,[1]) modis antea absolutis nihil restat nisi ut transitum, qui fit ad demonstrativa, adtingamus, priusquam disputemus, num relativum inveniatur in quaestionibus indirectis. transitus autem ille particula δέ significatur: 69, 142, 719, 1076.

Ut in unum comprehendam quae de pronominibus demonstrativis et relativis disputavi, vides Argonauticorum scriptorem fines usus homerici fere explevisse; multo rarius inveniri ea pronomina quam apud Homerum carminis ambitu respecto nos miros non habebit. memorabile est αὐτὰρ ὅ et ὅ pro ὅς usurpatum non legi. contra extra fines illos excessit poeta in usu demonstrativo casuum obliquorum pronominis relativi et enuntiatis relativis cum nominibus particula τε coniunctis. propter collocationem singulares esse videntur vv. 381, 1218 simulque notandum est saepius relativum altero poni enuntiati loco.

IX. De enuntiatorum relativorum et interrogativorum confinio.[2])

Inveniuntur nonnumquam pronomina relativa in quaestionibus, quae ab altero enuntiato dependent. qui usus cum inde ab Homero apud scriptores inveniatur, non accuratius eam rem persequerer, nisi Kuehner II § 562, 4 praefracte negasset relativum usquam re vera pro pronomine interrogativo positum esse. Hentzius olim (l. c. p. 27 sqq.) vim principalem pronominis ὅς, ἥ, ὅ interrogativam fuisse contenderat, quam sententiam postea (cf. append. edit. Ameis. ad *H* 171) a Windischio et Curtio de iis, quae linguarum comparatione evincuntur, edoctus abiecit. sed inde, quod ea non erat vis principalis, non sequitur numquam factum esse, ut falsa quam dicunt analogia[3]) simplex pronomen relativum in interrogationibus indirectis pro relativis, ut ita dicam, compositis, quae ibi locum obtine-

---

[1]) Id unum addam valde mihi adridere Ludwichii coniecturam (Ann. phil. CXXXV p. 648), qui in v. 1184 pro codd. scriptura οὐ δή τις ἐσαῦθις ἀναπλεύσεσθαι ὄλεθρον ἤλπετο proposuit: οὐδ' ἥν τις, ὅς αὖτις κτλ. Hermannus et Abelius scribunt οὐδ' ἄρ τις ἔτ' αὖτις.

[2]) Cf. C. Burchardi, Ueber d. Gebr. des Pron. οἷος bei Hom. progr. Duderstad. 1881, E. Goebel, De interrogativorum relativorumque enunt. confinio apud Herod. progr. Fuld. 1864, P. Polack, De enunt. interrog. apud Antiphontem et Andocidem usu. Halae 1886, p. 64 sq. cf. addenda.

[3]) Cf. quae G. Deeckius in progr. Buchsweiler. a. 1887, cui libello inscripsit: 'Die griech. und lat. Nebensätze auf wissenschaftl. Grundlage neu geordnet' ait p. 33: 'Die Verwendung des blossen Relativs im indirecten Fragesatz, die bisweilen, besonders dichterisch vorkommt, beruht auf einer Verwechslung mit dem Relativsatz'.

bant, usurparetur, veluti ὅς pro ὅστις, οἷος pro ὁποῖος e. s. quam ad rem diiudicandam singuli scriptorum loci examinandi sunt.

Incipiamus igitur ab Homero et omissis locis, quibus condicionalem potius sensum relativum praebet, ut respondeat latino: 'si quis, sive quis', veluti *B* 365, *Ψ* 498, *χ* 66[1]), et loco Υ 21 (*ἔγνως ἐμὴν βουλήν, ὧν ἕνεκα ξυνάγειρα*), ubi pluralis pronominis relativi constructione ad sensum quam vocant explicandus esse videtur, consideremus talia:

ϑ 576 *ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,*
ὅππῃ ἀπεπλάγχϑης τε καὶ ἅς τινας ἵκεο χώρας
ἀνϑρώπων, αὐτούς τε πόλιάς τ' εὖ ναιετοώσας
ἠμὲν ὅσοι χαλεποί τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,
οἵ τε φιλόξεινοι καί σφι νόος ἐστὶ ϑεουδής.

propter membra, quae praecedunt, dubium non esse videtur, quin *οἵ τε* sensu interrogativo accipiendum sit. quod autem Ameisius confert *τ* 219 *εἰπέ μοι, ὁποῖ' ἄσσα . . εἵματα ἕστο, αὐτός ϑ' οἷος ἔην καὶ ἑταίρους, οἵ οἱ ἕποντο*, quem locum fortasse usu interrogativo explicandum esse Windischius (l. c. p. 211 n. 3) concedit, ego hunc sic verto: 'et dic amicos, qui eum secuti sunt.' sic enim Latini quoque dicere possunt; cf. exemplum a Kuehnero allatum: Cic. Cat. M. 4, 12 'nihil admirabilius est quam quo modo mortem filii tulit' i. e. quam modus quo tulit. et Verg. Aen. VI 614 'ne quaere doceri, | quam poenam aut quae forma viros fortunave mersit'.

N 278[2]) *ἔνϑα μάλιστ' ἀρετὴ διαείδεται ἀνδρῶν,*
ἔνϑ' ὅ τε δειλὸς ἀνήρ, ὅς τ' ἄλκιμος ἐξεφαάνϑη.
Φ 609 (*οὐ δ' ἄρα . . ἔτλαν*) *γνώμεναι, ὅς τε πεφεύγοι*
ὅς τ' ἔϑαν' ἐν πολέμῳ; cf. *γ* 185, *ϱ* 363.

cognoscunt Troiani et eos, qui mortem fugerunt, et eos, qui mortui sunt; sed cognituri sunt, qui fugerint quique mortui sint.[3])

H 171 *κλήρῳ πεπάλασϑε, ὅς κε λάχῃσι* collato *ι* 331 *κλήρῳ πεπαλάσϑαι ἄνωγον, ὅστις τολμήσειεν* sic explicare malo: 'sorte decernere, cui obtingat' quam hoc modo interpretari: 'sorte indicare eum, cui obtingit.'

π 317 *ἀλλ' ἦ τοί σε γυναῖκας ἐγὼ δεδάασϑαι ἄνωγα,*
αἵ τέ σ' ἀτιμάζουσι καὶ αἳ νηλείτιδές εἰσιν.

---

[1]) Quem locum Ebelingius non ita exhibere debebat: *ὑμῖν παράκειται, ὅς κεν ἀλύξῃ*; nam puto aliquid ad rem faciunt quae intercedunt: *παράκειται ἐναντίον ἠὲ μάχεσϑαι ἢ φεύγειν, ὅς κεν . . .*

[2]) Ebelingius (II 85[a] c) hunc locum non adtulit.

[3]) Lammertii interpretationes (p. 11) non refutabo, sed eas hic adscripsisse satis habeo: 'und zu erkunden "den einen und den andern", der da ist entflohen, der da im Kampfe gefallen'. 'Da wird offenbar der eine und der andere, der da ist ein Feigling, der da ein tapferer Mann'.

hoc loco inspecto bene intellegas, quam facile enuntiatum relativum in interrogativum abire potuerit. quod Windischius dicit: 'Uebrigens steht im regierenden Satz ein Verbum des Wissens oder Nennens, nie z. B. ein Verbum des Fragens, und nach einem solchen kann der bestimmter auftretende Relativsatz gar nicht auffallend sein', unum habemus locum, ubi interrogandi verbum praecedit: *κ* 110 *ἔκ τ' ἐρέοντο | ὅςτις τῶνδ' εἴη βασιλεὺς καὶ οἷσιν ἀνάσσοι.* sed is locus valde dubius est. Aristarchus scripsit *τοῖσιν* (cf. schol. *Ἀρίσταρχος διὰ τοῦ τ καὶ τοῖσιν ἀνάσσοι ἀντὶ τοῦ τίνων).* quae lectio si vera est, illud *τοῖσιν* pro pronomine interrogativo — *τέοισιν* reposuerunt Duentzer et Nauckius — accipiendum esse pro certo habeo; cf. *ζ* 119. versus *δ* 740, quo loco *ὅς* in interrogatione adhibitum esse Lammertius statuit p. 20, explicatio quam maxime dubia est; qua de re cf. Hentzii appendicem.

E lyricis unus locus praesto est Solon. 13, 65 sq. *οὐδέ τις οἶδεν, ᾗ μέλλει σχήσειν.* in Theogn. 586, ubi idem versus redit, cod. A *πῇ*, reliqui *ποῖ* exhibent. mihi quidem iure Bergkius in Solonis fragmento retinuisse videtur *ᾗ*. quod ad tragicos adtinet, ut Aeschylum (cf. Prom. 914, 995, Ag. 416, 1048) et Euripidem (Alc. 651, Iph. T. 755, Med. 1106) missos faciam, e Sophocle nonnullos locos Kuehner adtulit, alios adfert Wolffius ad Ant. 542 *ὧν τοὔργον Ἅιδης χοἰ κάτω ξυνίστορες.* quem locum Kuehnerum secutus sic explicet aliquis: 'sie sind Mitwisser derjenigen, denen die That zugehört'; Goebelius p. 28 *τούτοις* mente intellegendum esse putat. sed ad Ismenae verba *οὐκ αἰσχύνομαι ξύμπλουν ἐμαυτὴν τοῦ πάθους ποιουμένη* non decebat respondere: sie sind Mitwisser etc., sed hoc: 'sie wissen mit, wer es gethan.' contra neque Oed. Col. vv. 1274 et 1291 in hunc numerum referam neque in Oed. R. v. 1068 *μήποτε γνοίης, ὃς εἶ* (cf. Arist. Ach. 442) suppleri posse negem *σὲ τοῦτον ὄντα, ὃς εἶ,* coll. Oed. C. 556 *δηλοῦτον ἡμῖν ὄνθ' ὃς εἶ.* iam accedamus ad Ai. 1259 *οὐ μαθών, ὃς εἶ φύσιν* et Oed. Col. 1171 *ἔξοιδ' ἀκούων τῶνδ', ὅς ἐσθ' ὁ προστάτης,* ubi *ὅς* significationem pronominis *οἷος* induere Kuehner contendit.[1]) concedamus eandem in pronomine significationem inesse atque in latino 'qualis': nonne *οἷος* ipsum talibus locis — quos statim multos adferam — pronominis interrogativi potius quam relativi vices gerit?[2]) ita *οἷος* et *ὅσος* inde ab Homero usurpantur,

---

[1]) Qui haec ait l. c.: 'Keineswegs hat es alsdann die Bedeutung der Interrogativa, sondern die des relativen *οἷος*.' eadem fere habet Bernhardy, Wissensch. Synt. d. griech. Sprache, p. 291: 'Erwaehnung verdient der classische Gebrauch, der gewoehnlich auf Verwandtschaft mit *τίς* gedeutet wird, da doch der Sinn eher an *οἷος* grenzt'. plura exempla dabunt Goebelius p. 31 et Roehrekius p. 12.

[2]) Quod quodam modo Kuehner sentire videtur, qui nonnullis locis tractatis sic pergit: 'Mit Ausnahme dieses Gebrauches wird das Relativ nirgends in abhaengigen Fragesaetzen gebraucht'. Goebelium secum non constare (cf. p. 31 et 34) Karlowa (p. 15) monet,

velut B 192 *οὐ γάρ πω σάφα οἶσθ' οἷος νόος Ἀτρείωνος*, Γ 53, Ε 222, Η 227, Λ 653, Ν 275, δ 689 *οὐδὲ . . . ἀκούετε . . οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκε*, ο 20, τ 218, υ 237, ψ 175; κ 45 *θᾶσσον ἰδώμεθα, ὅττι τάδ' ἐστίν*, | *ὅσσος τις χρυσός τε καὶ ἄργυρος ἀσκῷ ἔνεστιν*. adde Hes. Theog. 651 *μνησάμενοι φιλότητος ἐνηέος, ὅσσα παθόντες* | *ἐς φάος ἀφίκεσθε*, Pindar. Pyth. II 72 *οἷος ἐσσὶ μαθών*; cf. I 47, III 60, VIIII 113, Soph. Ant. 693 *ἐμοὶ δ' ἀκούειν ἔσθ' ὑπὸ σκότου τάδε*, | *τὴν παῖδα ταύτην οἷ' ὀδύρεται πόλις*; cf. Oed. Col. 1013. neque apud scriptores prosaicos desunt exempla relativi ita usurpati. Herodoti sat multos locos Steinius collegit[1]) ad I 56 *ἐφρόντιζε ἱστορέων, τοὺς ἂν προσκτήσαιτο φίλους*, quae verba Kuehner mirum in modum explicat: diejenigen, welche. similem explicationem haud scio an adhibeat loco, qui legitur III 51 *ἱστορέων . . τὰ διελέχθη . .* sed ita profecto explicari nequit VI 124 *ὃς μέντοι ἦν ὁ ἀναδέξας, οὐκ ἔχω προσοτέρω εἰπεῖν τούτων*, ubi nullo pacto suppleri potest *τοῦτον*; cf. VII 37, 11 *εἴρετο τοὺς μάγους, τὸ ἐθέλοι προφαίνειν τὸ φάσμα*, ubi modo ipso docemur enuntiatum esse interrogativum.[2]) adde de usu vocis *ὅσος* I 193 *(ὅσον τε δένδρον γίνεται, ἐξεπιστάμενος)*, VII 60, de *οἷος* VII 10 *θ*; 175. e Thucydide afferuntur haec exempla[3]): I 137, 2 *φράζει τῷ ναυκλήρῳ ὅστις ἐστὶ καὶ δι' ἃ φεύγει*, ubi sententiam relativam statui posse arbitror; recte enim, quamquam Polackius contrarium contendit, Kuehner hunc locum explicat: 'ostendit quis esset et causas fugae'. idem I 136, 4 *δηλοῖ τε* (sc. Themistocles Admeto) *ὅς ἐστι* vertit: 'qui sit'. sed cum Molossorum rex advenam non novisset, dicendum illi erat, quis, non qualis esset (cf. Elmsleii notam ad Eur. Med. 1086), V 9, 2 *τὴν δὲ ἐπιχείρησιν, ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι, διδάξω*, quod collato Ciceronis loco, quem supra adduximus, satis artificiose cum Kuehnero explicari potest: *τρόπον διδάξω, ᾧ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι*. his adiungam Xenophontis locos Cyr. IIII 5, 29 *σκέψαι, οἵῳ ὄντι περὶ σέ οἷος ὢν περὶ ἐμὲ ἔπειτα μοι μέμφῃ*. VI, 1, 46 *πέμπει πρὸς τὸν Κῦρον εἰπὼν ὃς ἦν*, Comm. II 6, 29 *μὴ ἀποκρύπτου με, οἷς ἂν βούλοιο φίλος γενέσθαι*, Hist. graec. III 2, 9 *οὐκ εἶπεν, ἣν ἔχοι γνώμην*. quod ad

---

neque Frenzelio (cf. p. 50, 66, 69) melius res cessit. de singulorum locorum herodoteorum, quos tangam, explicationibus ab illis prolatis longus esse nolo.

[1]) I 89, 1; 93, 10, II 2, 7; 82, 2; 121 β 16; 134, 17, III 50, 12; 68, 2, IIII 53, 17, V 74, 5, VI 37, 10; 129, 3; 132, 5, VII 26, 6; 148, 10, VIII 26, 4; 40, 6, VIIII 54, 9; 71, 12. numeris tertio loco positis significantur versus editionis Steinianae commentario vernaculo instructae.

[2]) Quae enim Schmittius p. 72 habet de optativo ex enuntiatis relativis in declarativa translato, valde dubia sunt et, ut de Homero valeant, ad posteriores scriptores non pertinent. omnino Schm. quaestionem difficillimam in transcursu (cf. p. 14) diiudicare non debebat talibus locis adlatis, quos pro sua quisque sententia interpretatur.

[3]) Essenii indice Thucydideo (Berolini 1887) uti supersedi.

Platonem adtinet, locus, quem Madvigius[1]) adfert: Tim. 67 b. *δι' ἃς αἰτίας τὰ περὶ αὐτὸ ξυμβαίνει παθήματα, λεκτέον*, ita explicari potest, ut enuntiato relativo substantivum, ad quod referendum erat, interpositum esse sumamus: *λεκτέον αἰτίας, δι' ἃς* . . . num autem iure Stallbaumius et Kuehner Menonis locum: 80 c *περὶ ἀρετῆς ὅ ἐστιν ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα* explicent ita, ut *τοῦτο* ante *ὅ ἐστιν* intellegant, dubitare licet coll. Rep. V 504 a *συνεβιβάζομεν δικαιοσύνης τε πέρι καὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας, ὃ ἕκαστον εἴη*. iam iis quae modo disputavimus dubitatio eximi videtur de Phaedr. 271 b *διδάσκων, οἵα οὖσα ὑφ' οἵων λόγων δι' ἣν αἰτίαν ἡ μὲν πείθεται, ἡ δὲ ἀπειθεῖ*. cf. Men. 92 c, ubi verba *τούτους γοῦν οἶδα οἵ εἰσιν* paulo infra sequuntur haec: *τούτους ἐζητοῦμεν τίνες εἰσί*, praeterea Euthyphr. 10 a *καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα μανθάνεις, ὅτι ἕτερα ἀλλήλων ἐστὶ καὶ ᾗ ἕτερα*, Rep. VII 522 d *οὐδ' ὅσους πόδας εἶχεν εἰδότος*, VIII 569 b *γνώσεται, οἷος οἷον θρέμμα γεννῶν ἠσπάζετο*, Menex. 244 b, Conv. 195 a, Phaedr. 238 b, 271 c. ex oratoribus haec habeo: Dem. III 2 *περὶ τοῦ τίνα τιμωρήσεταί τις καὶ ὃν τρόπον ἐξέσται σκοπεῖν*, IIII 33 *ἃ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει . . . βουλεύσεται*, XVIII 98 *ὑπὲρ οἷα πεποιηκότων ἀνθρώπων κινδυνεύσετε, λογισάμενοι*, XVIIII 44 *καὶ ἀκριβῶς εἰδώς, ὅτι ψεύδεται — καὶ ὅθεν φράσω πρὸς ὑμᾶς*, 61 *ἵν' εἰδῆτε, οἵων ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρ' ὑμῶν οἵων ἔτυχον*; cf. IIII 3; 9, XXIIII 39, Isocr. XII 44. Antiph. V 10: *ἔλασσον ἔνειμαν τῷ τεθνηκότι· οὗ δ' ἕνεκα, γνώσεσθε*, Andoc. I 117 *ἐγὼ δὲ ὑμῖν διηγήσομαι, ὧν ὑπ' αὐτοῦ ἕνεκα ἐπεβουλεύθην*, 134 *γνόντες τὸ πρᾶγμα οἷον εἴη*, II 17 *ὁρᾶν δὲ χρή, ὅσῳ τὰ τοιαῦτα τῶν ὑπουργημάτων διαφέρει.*[2]) (Lys.) II 72 *νεώτεροι . . ἢ ὥστε εἰδέναι, οἵων πατέρων ἐστέρηνται*; cf. XIII 62. in Aeschinis loco III 94: *τοὺς ἐκ τῶν πόλεων τούτων συνέδρους . . ἀνέστησαν, πάλιν δὲ εἰς Χαλκίδα συνήγαγον. ὃν δὲ τρόπον καὶ δι' οἵων κακουργημάτων, ταῦτ' ἤδη ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι* Kuehneri explicatio, quam in Timaei loco tractando admisimus, sane artificiosior esse videtur. ne vero posterioris aetatis exempla desiderentur, addam Aristotelis locum poet. c. 11 (1452^{a} 26) *δηλώσας ὃς ἦν*; cf. praeterea Kaelker de eloc. Polyb. p. 249. apud Apollonium uno loco excepto, quem ut dubium infra adferam, relativum ipsum hoc modo usurpatum non inveni, sed leguntur *οἷος* et *ὅσος*: II 762 sqq. *οὔνομ' ἑκάστου | σφωιτέρων μυθεῖθ' ἑτάρων, Πελίαό τ' ἐφετμάς, | ἠδ' ὡς Λημνιάδεσσιν ἐπιξεινοῦντο γυναιξίν, | ὅσσα τε Κύζικον ἀμφὶ Δολιονίην ἐτέλεσσαν*; cf. II 58, IIII 733, III 1161 *ὑγρὰ δ' ἐν βλεφάροις ἔχεν ὄμματα πορφύρουσα, | οἷον ἑῇ κακὸν ἔργον ἐπιξυνώσατο βουλῇ*, IIII 475 *ἴδεν, οἷον ἔρεξαν*, cf. IIII 784, 1499, 1590. e Callimacho conferri possunt: V 123 *γνωσεῖται δ' ὄρνιχας, ὃς αἴσιος οἵ τε πέτονται | ἤλιθα*

---

[1]) Griech. Syntax ed. II. a. 1884, § 198 b.

[2]) Plures Antiphontis et Andocidis locos dabit Polackius; cf. etiam Karlowa p. 15 sqq.

καὶ ποίων οὐκ ἀγαθαὶ πτέρυγες, e. 2, 2 *ἐμνήσθην δ' ὁσσάκις ἀμφότεροι | ἥλιον ἐν λέσχῃ κατεδύσαμεν*; cf. fr. 445. e Quinto Koechly de membris interrogativis agens (p. LXXXXI) talia non adfert, p. 84 autem inter membra relativa habet VI 310 *ταῦτα μὲν ἀθανάτων ἐν γούνασιν ἐστήρικται, | ὥστε θάνῃ κατὰ δῆριν ὑπέρβιον ἠὲ σαωθῇ*; cf. I 559, 588, 711, II 94.

His igitur exemplis id effici mihi videtur, ut negari nequeat pronomen relativum in interrogationibus indirectis adhibitum esse.[1]) concedo quidem Kuehnero (ut Karlowa p. 16 et Polackius) cautione quadam opus esse in hoc usu statuendo. sunt enim loci, quibus Graecis correlatio adesse videbatur, nos autem latinorum ratione adsueti ('durch die lateinische Brille' recte dicit Windischius), non quod ait Goebelius p. 27 'vernaculae linguae consuetudinem Graecis quoque subdere natura perducti' interrogationem subesse putamus; cf. *Λ* 658 *οὐδέ τις οἶδεν | πένθεος, ὅσσον ὄρωρε.*[2]) Thucydidis locum I 137 supra tetigimus. atque eiusmodi est, quod in Arg. v. 1333 legitur: *Ἥρῃ . . φάτο καὶ κατένευσε — τά οἱ μήτιον ἄνακτες*. quod fit in primis, si substantivum enuntiato relativo interponitur;[3]) cf. *π* 92 *ἀκούοντος . . . οἷά φατε μνηστῆρας ἀτάσθαλα μηχανάασθαι* i. e. *ἀκούοντος ἀτάσθαλα, οἷά φατε κτλ.*, *Ν* 449, *Ψ* 589, *α* 298, *ι* 348, Soph. Phil. 939 *ἀνακλάομαι . . . οἷ' ἔργ' ὁ παῖς μ' ἔδρασεν*. de Plat. Tim. 67 a egimus. ex Argonauticis huc referam v. 34 *ἀμφὶ δὲ μαντείης ἐδάης πολυπείρονας οἴμους | θηρῶν τ' οἰωνῶν τε, καὶ ἣ σπλάγχνων θέσις ἐστίν*. sed fieri profecto potuit, ut Argonauticorum scriptor hac in re Alexandrinorum praecepta sequeretur, quibus 'in hac formula ἥ et ἥτε adverbia fuisse, quae componerent cum ὡς et ὥστε', probavit mihi Lehrsius (Quaest. epic. p. 44 sq.). verum etsi tales locos omittimus, restant sat multi, ubi ne artificiis quidem adhibitis significatio interrogativa, quae re vera subest, tolli potest. neque hercle, si locos, de quibus dubitare licet, respicimus, mirum est falsa quam dicunt analogia relativum ita usurpatum esse pro illo pronomine, cui in interrogationibus locus erat, dico ὅς pro ὅστις e. s.; cf. E. Schmolling, Ueber d. Gebrauch einiger Pron. auf att. Inschr. progr. Stettin. 1885, p. 13. nescio tamen an alia extet explicandi ratio, si consideramus οἷος et ὅσος saepius hoc modo usurpari quam ὅς, et si proficiscimur a locis velut *Β* 320[4]) *θαυμάζομεν οἷον ἐτύχθη*. quod si Naegelsbachius ad h. l.

---

[1]) Rectissime igitur Vogrinzius p. 370 haec dicit: 'Bezueglich der Wortfragen ist noch zu bemerken, dass nicht blos *τίς* als Fragepronomen gelten darf, sondern auch *ὅς, ἥ, ὅ* als solches angenommen werden muss, wenn man die abhaengigen Fragen in Rechnung bringt.'

[2]) Interrogatio sane statuenda erit, si *πένθεος* cum *ὅσσον* coniunxerimus.

[3]) Vide Goebel. p. 26.

[4]) Cf. *Ω* 630, *Χ* 347, *ρ* 479, *σ* 389, *χ* 217, Pind. Pyth. I 27 *θαῦμα δὲ καὶ παρεόντων ἀκοῦσαι | οἷον Αἴτνας ἐν μελαμφύλλοις δέδεται κορυφαῖς*, Soph. Ai. 304 *συντιθεὶς γέλων πολύν, ὅσην κατ' αὐτῶν ὕβριν ἐκτίσαιτ' ἰών*, Ant. 847, Apoll. IIII 1065 *μυρομένη, οἵη μιν ἐπισμυγερὴ λάβεν αἶσα*, Call. e. 7, 2 *κλείω δ' Εὔρυτον, ὅσσ' ἔπαθε | καὶ ξανθὴν Ἰόλειαν.*

dicit: 'Besser denkt man den Relativsatz, um seine begruendende Kraft zu erkennen, fuers erste demonstrativ: mirabamur, tale acciderat', hanc rationem non probo; sed recordatus *οἷος* saepe in exclamationibus usurpari[1]) puto exclamationem iuxta verbum mirandi vel simile aliquid (cf. *P* 173 *σεῦ ὠνοσάμην φρένας, οἷον ἔειπας)* positam, cum subiuncta esse videretur, ansam huius usus praebuisse indeque factum esse, ut non *οἷος* et *ὅσος* tantum, sed simplex quoque relativum in quaestionibus, quae ab altero enuntiato pendent, pronominis interrogativi loco usurparetur. raro id factum esse consentaneum est; sed de usu ipso dubitari nequit.

Altera nunc oritur quaestio, utrum labente aetate crebrius an rarius id admissum sit, utrum Argonauticorum scriptor e veterum in primis Homeri imitatione an e suorum temporum sermone eum usum hauserit.[2]) itaque accedamus ad Argonauticorum locos, qui huc pertinent, examinandos. nulla dubitatio esse videtur de v. 477 *ἀλλὰ τί σοι περὶ τῶνδε πολὺν λόγον ἀμφαδὸν εἰπεῖν, | ὅσσον ἐφ' ἵμερον ὦρσεν ἀγαυαῖς Λημνιάδεσσι | Κύπρις.*[3]) in v. 859 *παραδρομάδην ἀγορεύσω, | οἷά περ αἰνομόροι πάθον ἠδ' ὅσ' ἔρεξαν | ὥς τ' ἄψορρος ὄρουσ'* et 1348 sqq. *τί σοι . . . ἐξαγορεύσω, οἷα πάθον Μινύῃσιν ὁμοῦ . . ἠδ' ὡς ἐξεσάωθεν . . ὅσσα τ' ἄρ' ἐν Κρήτῃ πάθον* interrogationem esse statuendam enuntiatis ab *ὡς* incipientibus evinci puto. neque aliter iudicare licet de v. 1227 *οὐ γάρ τοι λελάθεσθε, τάπερ*[4]) *ῥέξαντες ἱκνεῖσθε | νῆσον ἐφ' ἡμετέρην*, si Gesneri sequimur interpretationem: 'neque enim nos fugit' (intellegas: quibus rebus perpetratis ad me veniatis), ad quam stabiliendam afferri possunt: Apoll. III 737 *ὄφρα τοκῆας | λήσομαι ἐντύνουσα,*[5]) Hes. Theog. 471 *λελάθοιτο τεκοῦσα*, Herod. IIII 106, 16 *ἐδόκεες λήσειν τοὺς θεούς, οἷα ἐμηχάνεο τότε* (cf. Aristoph. Eq. 464). sed cum accusativus additus non sit (cf. v. 1035), nescio an praestet simplicior Hermanni explicatio: 'non, puto, obliti estis, quo perpetrato facinore meam ad insulam . . veneritis'. tum vero verbis graecis accurate respondent haec: 'non obliti estis (eorum), quibus perpetratis . . venitis', ita ut locus eiusdem generis sit, cui supra v. 1333 adscripsimus.[6]) contra interrogatio

---

[1]) Cf. *E* 601, *Θ* 152, *ν* 140, *ρ* 248 et locos a Kuehnero II p. 943 congestos; *ποῖος* quoque in exclamationibus usurpari Karlowa p. 15 n. monet: *α* 64, *β* 85, Call. V 107.

[2]) Vim interrogativam pronominis *ὅστις* priore parte compositionis constare, *τις* pronomen indefinitum esse Karlowa et Frenzelius (p. 69) contendunt.

[3]) Sitzleri coniectura *ὅσσον ὑφ' ἵμερον* opus non esse adparet collato Apollonii loco, qui de eadem re conscriptus est I 850 *Κύπρις γὰρ ἐπὶ γλυκὺν ἵμερον ὦρσεν.*

[4]) *τάπερ* recte Hermannus pro eo quod est in libris *ἅπερ* reposuit.

[5]) Hermannum ratum metri causa locum corrigendum esse opinio fefellit; quod proposuit (Orph. p. 734): *λήσομεν*, iis quae sequuntur *(εἴσομαι)* parum commendatur.

[6]) Ut Apollonii locum dubium adferam, legitur II 1180 *οὐ δέ μιν (Δία) ἄνδρες λήθομεν ἔμπεδον οἵ τε θεουδέες οὐδὲ δίκαιοι*; Brunckius voluit *ἠδὲ δ.*, Matthiaeus *οἵ τε θ. οἵ τ' ἀλιτηροί* (sive . . . sive).

statuenda est in v. 19, si cum Hermanno et Abelio scribimus: *ἠδ' ἔργ' ἀίδηλα | Γηγενέων, οἳ λυγρὸν ἀπ' Οὐρανοῦ ἐκμάξαντο | σπέρμα γονῆς, τό (τε) πρόσθεν ὅθεν γένος ἐξεγένοντο | θνητῶν,* quod Hermannus sic explicat: 'et quae prima fuisset hominum origo exposuisse se dicit'. V habet *ἐτάξαντο,* reliqui *ἐστάξαντο* (nisi quod in Vo id correctum est ex *ἐτάξαντο*), *τὸ πρόσθεν* extat in libris omnibus. accedit ad difficultates huius loci augendas, quod quaestio de genuina scriptura quodam modo cohaeret cum Orphicorum doctrina. Hermannus enim ut coniceret *τό τε πρόσθεν* commotus est fragm. inedito 20,[1]) quo e fuligine combustorum Titanum, non e Gigantibus homines ortos esse docemur. quare locum in medio relinquere tutius duxi; Wielius II 21 sq. proposuit: *οἳ λυγρὸν ἐπ' Οὐρανίους τάξαντο | σπέρμα γονῆς, τὸ πρόσθεν.*

X. De pronominibus et particulis interrogativis.[2])

Enuntiata interrogativa pronominibus inducta, quae non ex altero enuntiato pendent, habemus in vv. 97 *(τί)*, 476,[3]) 1226 *(τί νυ)*, 1347 *(ἔνθα τί)*,[4]) quae pendent ex altero: 820 *φράζετον, οἵτινές ἐστε, τί δὲ χρέος ὔμμ' ἵκανε,* 1186 *ἔγνω, ὁππόθ'* (sic Stephanus, codd. *οὗ* vel *οὐ ποθ'*) *ἄρ' ἐσμέν.*[5]) praeter eiusmodi enuntiata unum habes primarium interrogativum, in cuius initio particula *ἦ* posita est, Hermanni coniectura *ἦ ἔλπεσθ'* in v. 846 probata, de qua p. 252 disputavi. mihi tam apta videtur ea interrogatio, ut si quis haereat in synizesi, cuius aliud exemplum ex hoc carmine adferre nequeo,[6]) ad violentam coniecturam *ἦ ἔλπεσθ', ὡς ἔσσετ' ἀδήριτον γέρας ὔμμιν* confugere malim quam eam abicere.

---

[1]) Edit. Hermanni; apud Abelium id neque inter certa neque inter dubia aut falsa receptum inveni.

[2]) Cf. H. Iordan, De pronominalium q. d. interrogationum usu Hom. Halis S. 1879. Ch. Praetorius, Der hom. Gebrauch von *ἦ (ἦε)* in Fragesaetzen. progr. gymn. Frid.-Guil. Cassel. 1873, Th. Ludwig, De enunt. interrog. apud Aristoph. usu. Regiomontii 1882.

[3]) *ἀλλὰ τί σοι περὶ τῶνδε πολὺν λόγον* (*χρόνον* Vo) *ἀμφαδὸν εἰπεῖν*; desideratur *δεῖ* vel *χρή*. e duobus exemplis infinitivi pro coniunctivi usurpati, quae Kuehner II § 474 d adfert, alterum dubium est, dico Herod. I 88, alterum *κ* 431 non huc pertinet; *ἴμεν* enim indicativus est (illo loco B habet *κότερον λέγειν πρός σε . . ἐν τῷ παρεόντι χρόνῳ*; A addit *χρή*, quod *β* pro *χρόνῳ* exhibet. Holder Schaeferi coniecturam *ἐν τῷ παρεόντι χρεόν* amplexus est). coniecturae *ἀλλὰ τί δεῖ* id obstat, quod vocula *σοι* aegre caremus.

[4]) Pronomen indefinitum, ut eam rem breviter absolvam, plerumque post negationem legitur: 829 *(οὔτε τι . . οὔτε τιν' ἄλλην)*, 836, 838 *(οὐδέ τι)*, 880, 883, 891 *(οὐδέ τις)*, 904 *(εἰ μή τις)*, 907, 1186, 1199 *(οὔ τις)*, 1206 *(μή τι)*; praeterea 1212 *(εἴ τις)*.

[5]) In v. 1349 Vossii *ἠδ' ὡς* melius est quam quod Hermannus inferre voluit *ὅππως τ'*. codd. praebent *ἢ πῶς*.

[6]) Exempla homerica — quindecim fere sunt — I. Menradius congessit (De contract. et syniz. usu hom. Monach. 1886, p. 177), qui numerum eorum Nauckium aliosque secutus imminuere studet; obloquitur Vogrinzius p. 56 sq.

In interrogationibus ab altero enuntiato pendentibus semel (1174) legitur ἤ, semel (1212) εἰ. nam Schneiderum, qui priore loco εἰ reponere voluit, recte opinor neque Hermannus neque Abelius secutus est. quod si apud Homerum ἤ in interrogationibus indirectis retinendum erit,[1]) ex Argonauticis profecto hanc voculam non expellemus; sin eam ex Homero removerimus, religiose in hoc carmine conservabimus eam, quippe ex quo, si alii loci accesserint,[2]) concludi possit, quali Homeri textu usus sit Argonauticorum scriptor. apud Apollonium et Quintum particulam ἤ ita usurpatam non inveni; de Call. IIII 83, ut de multis locis homericis (cf. Praetorium p. 9) dubitare licet, num enuntiatum secundarium statuendum sit: *εἴπατε Μοῦσαι | ἦ ῥ᾽ ἐτεὸν ἐγένοντο τότε δρύες, ἡνίκα νύμφαι.* cum interrogatione disiunctiva, quae legitur in vv. 770 sqq. *(διπλῆν ἀνενείκατο φωνήν, ἢ . . . μόλοι . . ἠὲ . . . λεύσσοι),* conferri possunt Apoll. III 898, IIII 4, Quint. V 356. de modorum usu supra egimus (p. 253).

Sed iam rivulos claudamus. vidimus omnino Argonauticorum scriptorem satis diligenter Homeri vestigia secutum esse, quamquam hic illic quae recentioris aetatis propria sunt admisit. ubi Homero compluria vocabula, formae, structurae eiusdem significationis praesto erant, artioribus finibus se continuit. nonnumquam utpote in externa rerum specie versatus usum loquendi homericum male intellexit neque profecto, cum ad servilem saepius imitationem descendat atque in elocutione et verborum constructione eadem semper recoquat, magna arte poetica praeditus fuisse videtur. quae rationes — in textu quoque constituendo semper respiciendae — si viris doctis probatae erunt, mox animo confirmato ad reliquam syntaxis partem pertractandam adgrediar.

---

[1]) Cf. libellum Praetorii, qui id negat, et censuram in Bursiani Ann. I 935 sq. a Gisekio factam, qui eius sententiam impugnat.

[2]) Unum quod non exigui momenti est inveni. in Etym. M. 565, 27 habemus haec: *Ὅμηρος λιγνὺν αἰθαλόεσσαν* 'quod cum nunc non legatur, ad Σ 23 refertur a nonnullis' *(κόνιν αἰθαλόεσσαν).* in Argonauticorum autem v. 971 legimus *λιγνὺς δ᾽ αἰθαλόεσσα.* ceterum Rosenboomium de voce *αἰθαλόεις* verba non fecisse sane miror.

Index rerum.

ἀμείβω p. 292 adn. 1.
ἄν et κεν 257 sqq., 262, 270 sqq., 273.
articulus 290, 297 sq.
αὐτός 294, 2.
ἄχρι 261.

caesnra trochaica 249.
codices 242.
comparationes 263.
coniunctivus 253, 258 sqq., 262, 271 sq., 279.
correptio Attica 246 sqq.

δὲ ἀποδοτικόν 269.

εἰ 269 sqq., 314.
εἰσόκε 262, 2.
ἔνθα 299, 2; 302, 2; 303, 1.
ἔνθεν 299, 2.
enuntiata condicionalia 269 sqq. (2. forma 273 sqq., 3. forma 272 sq., 4. 275 sq., collocatio 280).
enuntiata declarativa 251 sqq.
enuntiata finalia 253 sqq. (collocatio 255, 'unvollstaendige' 255 sqq., ubi infinitivum expectamus 257).
enuntiata interrogativa 253 (modi), 313 sq.
enuntiata relativa 273, 1 (modi), 306 (transitus ad demonstr.).
enuntiata relat. et interrog. confinium 306 sqq.
enuntiata temporalia 260 sqq. (modi 262, collocatio 266, 2, particulae in apodosi 268).
ἕως 254, 261.
ἐπεί 262, 265 sqq. (additur ῥα, τε 267 sq., νύ τοι 268).

ἐπειδή 261.
ἐπί 245 sq., 267
ἔστε 261.
εὖτε 261.
ἐξ οὗ 262, 2.
ἤ, ἦ 313 sq.
ἢ 311.
ἦμος 261; 262, 3.
ἤν 272 sq.
ἠνίκα 261.
ἦχι 303, 1.

γάρ tertio loco positum 270, 2.

ἵνα 254 ('ubi' adn. 3), 258.

κεν vide ἄν; mutat. cum καί 278.
κεῖνος 298, 1.

μέσφα 262.
μέχρι 261.
μή 255, 258.

ὁ, ἡ, τό demonstr. 295 sqq. (αὐτὰρ ὁ 296).
ὁ, ἡ, τό relat. 300 sq. (cf. adn. 2).
ὅδε 298, 1.
οἱ 283 sqq. (abund. 288, pleonast. 289, num producat syllabam 244 sq.).
οἷος 302, 1; 304, 1; 312.
ὁπηνίκα 261.
ὁπότε 261.
ὅπως 254; 260, 1; 261.
ὄφρα 254, 257 sq., 260, 261 sq.
optativus 253, 258 sqq., 262, 275, 279.
ὅς, ἥ, ὅ demonstr. 300 sq.
ὅς, ἥ, ὅ relat. 302 sqq. (additur περ 302, 2, ῥα, ῥά τε 302, 3, δή 302, 4, τε 303).

ὅσος 302, 305, 312.
ὅστις 302, 5.
ὡς 251 (decl.), 254, 258 (fin.), 261 (temp.), 263 sq. (caus.).
ὥστε 280, 1.
ὅτε 261 sq.
ὅτι 251.
οὗ (adv.) 304, 2; 305.
οὕνεκα 268.
οὗτος 298, 1.

πάρος 263, 1.
positio debilis 246 sqq.
πρίν 261 sqq.
productio syllabarum 243 sqq.
pronomen indef. 313, 4.
pronomen interrog. 313.
pronomen pers. I. et II pers. 280 sq.
pronomen pers. III (praeter οἱ) 292 sq.
pronomen poss. I et II pers. 282.
pronomen poss. III pers. 295.
pronomen relat. collocat. 299; 302; 304, 2; 305.
pronomen relat. se excipientia 304 sq.
pronomen relat. cum nominibus part. τε coniunct. 303.

spondei 243.
superlativus pro compar. 270, 4.
synizesis 313.

τῆμος 264.
τόθι 299, 2; 302, 2.
τοι 282, 285.
τόφρα 264.
τῷ (adv.) 296, 301.

verba bis composita 287, 1.

Index locorum.[1]

vers.	pag.
9	263
19	251, 313
22	302 sq.
56	255, 1
68	284
101	305 sq.
104	282 sq.
117	296, 1
169	300, 1
177	285
184	267
223	245, 284
234	269
248	281, 1
285	284
290	259
291	270, 4
298	263 sq.
299	294, 2
303	297
324	245
411	262, 1
414	285
418	266 sq.
425	303, 2
442	244
455	267 sq.
469	292
473	285
474	297
476	313, 3
477	312, 3
495 sqq.	268, 1
503	297, 1
507	285
522	285
588	285
603	259, 285
607	303
618	293
647	259
649	263, 269
656	244, 289
661	304, 2
667	267
680 sqq.	267
684	244
685	285 sq.
691	286
692	284
722	286
725	296, 3
729	296
731	294
770	296, 2
778	291, 293, 2
784	286
803	299
805	293
820	281, 2
844 sqq.	275 sqq.
846	252 sq., 313
852	272, 5
853	301
866	294, 2
868	244
904	271 sq.
911	292
937 sq.	256, 293
943	286
1014	286 sq.
1053	249, 299
1088 sqq.	269
1110	262
1116	285
1124	287
1127	298, 1
1140	294, 2
1148	268
1161	284
1162	268
1169	244, 251, 270
1174	314
1177	285
1178	267 sq.
1184	306, 1
1200	244
1225	301
1227	312
1236	291
1252	293
1270	287
1281	287
1312	285
1316 sq.	260, 1
1321	294
1339	268
1350 sq.	264 sq.
1372	302, 3
Quint. III 57	289, 1
729	249, 3
V 533	284
VII 527	249, 2
VIIII 341	249

[1] Versuum ordinem secutus locos quosdam tractavi p. 290 sq. in explicando pronomine οἱ versatus, pp. 298 sq., 304 sq. utrum pronomina vel adverbia aliqua demonstrativa sint an relativa disputans. neque locos in indicem adscivi omnes, quos unus Hermannus οἱ illato mutavit. item omisi locos, quibus scripturas ab Abelio receptas argumentis non additis probavi.

Addenda.

Cum haec dissertatio amplissimo philosophorum ordini Vindobonensi iam mense Ianuario a. h. s. LXXXVIIII proposita esset, factum est, ut libelli qui post id tempus prodierunt non omnes suo loco adferrentur, velut p. 291 adn. 4 desideratur: A. Gentsch, De enunt. condic. ap. Antiph. Andoc. Lysiam formis (Comm. Ienens. IV), p. 277 adn. 1: E. Hasse, Ueber d. Dual bei Xenoph. u. Thucyd. progr. Bartenstein. a. 1889. in primis vero est cur moneam scriptiunculam meam typothetae traditam esse, antequam legerem M. Dufourii commentationem inscriptam: De l'emploi des pronoms relatifs grecs dans les propositions interrogatives indirectes (Rev. de phil. XIV 57—60).

P. 263 adn. 2 adferre poteram C. Preussii commentationem de Oppianorum elocutione libello scholastico Liegniciensi a. 1883 insertam (p. 8). — p. 282 in tabula ad usum pronominum possessivorum illustranda proposita errore quodam ὑμέτερος quater legitur; nam in Quinti libris quattuor quos perscrutatus sum pronomen illud non extat.